

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 290

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

66 metai

2023 m. rugpjūčio 18 d.

Turinys

II *Komunikatai*

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

Europos Komisija

2023/C 290/01	Komisijos komunikatas dėl Europos piliečių iniciatyvos (EPI) „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“	1
2023/C 290/02	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.11144 – COLT TECHNOLOGY SERVICES GROUP / LUMEN EMEA BUSINESS) (¹)	16

III *Parengiamieji aktai*

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

2023/C 290/03	2023 m. liepos 5 d. Europos Centrinio Banko nuomonė dėl pasiūlymo dėl ekonomikos valdymo reformos Sąjungoje (CON/2023/20)	17
---------------	---	----

IV *Pranešimai*

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Europos Komisija

2023/C 290/04	2023 m. rugpjūčio 17 d. Euro kursas	26
---------------	---	----

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

2023/C 290/05	Atnaujintas sienos perėjimo punktų, nurodytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 2 straipsnio 8 dalyje, sąrašas	27
---------------	---	----

LT

(¹) Tekstas svarbus EEE.

V Nuomonės

KITI AKTAI

Europos Komisija

2023/C 290/06	Pranešimo apie Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyto produkto specifikacijos pavadinimo vyno sektoriuje standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas	45
2023/C 290/07	Paraiškos įregistruoti pavadinimą paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą	57
2023/C 290/08	Paraiškos įregistruoti pavadinimą paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą	60

II

*(Komunikatai)*EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

dėl Europos piliečių iniciatyvos (EPI) „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“

(2023/C 290/01)

1. ĮVADAS: EUROPOS PILIEČIŲ INICIATYVA

ES piliečiai gali prašyti Europos Komisijos pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto tam tikru klausimu, dėl kurio, jų manymu, reikia imtis teisinių veiksmų, kad būtų laikomasi ES sutarčių. Tam jie turi pateikti Europos piliečių iniciatyvą (EPI) pagal Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnio 4 dalį. Kad tai būtų galima padaryti, reikia surinkti bent vieno milijono ar daugiau piliečių iš daugelio valstybių narių parašus. Reglamente (ES) 2019/788 ⁽¹⁾ (toliau – EPI reglamentas), kuris taikomas nuo 2020 m. sausio 1 d., nustatytos išsamios EPI taisyklės.

Iniciatyva „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“ yra devintoji EPI ⁽²⁾, pasiekusi Europos Sąjungos sutartyje ir EPI reglamente nustatytas ribas. Tai taip pat penktoji sėkminga iniciatyva gyvūnų gerovės ar aplinkos apsaugos srityje. Iniciatyvoje Komisija raginama imtis toliau nurodytų veiksmų dėl gyvūnų naudojimo mokslo tikslais.

- 1) Ginti ir sugriežtinti draudimą atlikti bandymus su gyvūnais kosmetikos srityje. Inicijuoti teisinius pokyčius, kuriais vartotojų, darbuotojų ir aplinkos apsauga būtų užtikrinama niekada neatliekant bandymų su gyvūnais dėl jokių kosmetikos sudedamųjų dalių.
- 2) Pertvarkyti ES cheminių medžiagų reglamentavimą. Užtikrinti, kad cheminės medžiagos būtų tvarkomos ir žmonių sveikata bei aplinka būtų saugomos nenustatant jokių naujų bandymų su gyvūnais reikalavimų.
- 3) Modernizuoti mokslą Europos Sąjungoje. Įsipareigoti pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriame būtų pateiktas veiksmų planas, kaip iki dabartinės Parlamento kadencijos pabaigos Europos Sąjungoje palaipsniui nutraukti visus bandymus su gyvūnais.

⁽¹⁾ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/788 dėl Europos piliečių iniciatyvos (OL L 130, 2019 5 17, p. 55).

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2021/000006_lt

2021 m. gegužės 21 d. gavusi organizatorių prašymą, Komisija užregistravo šią iniciatyvą ⁽³⁾ 2021 m. birželio 30 d. 2023 m. sausio 25 d., valstybių narių valdžios institucijoms patikrinus pritarimo pareiškimus, organizatoriai iniciatyvą pateikė Komisijai ⁽⁴⁾. Komisija išnagrinėjo iniciatyvą remdamasi EPI reglamentu.

Organizatoriai išsamiai paaiškino iniciatyvos tikslus 2023 m. kovo 17 d. susitikime su Komisija ⁽⁵⁾ ir 2023 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento surengtame viešajame svarstyme ⁽⁶⁾. Be to, 2023 m. liepos 10 d. Europos Parlamentas surengė plenarinę diskusiją dėl EPI.

Šiame komunikate pateikiamos Komisijos teisinės ir politinės išvados dėl šios iniciatyvos, taip pat nurodyti veiksmai, kurių Komisija ketina imtis šios iniciatyvos atžvilgiu vadovaudamasi EPI reglamento 15 straipsnio 2 dalimi.

2. APLINKYBĖS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 13 straipsnyje pripažįstama būtinybė apsaugoti gyvūnus kaip juslias būtybes. Pagal šį straipsnį, rengdamos ir įgyvendindamos ES žemės ūkio, žuvininkystės, transporto, bendrosios rinkos, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bei kosmoso politiką, ES ir jos valstybės narės turi visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų gerovės reikalavimus.

ES teisinė ir politinė sistema visame pasaulyje pripažinta pirmaujančia laipsniško gyvūnų naudojimo nutraukimo ir gyvūnų gerovės skatinimo srityse. Didžiausi šios politikos laimėjimai – 2013 m. ES buvo visiškai uždrausti kosmetikos srities bandymai su gyvūnais ⁽⁷⁾, o per pastaruosius du dešimtmečius mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyvoms, kurias įgyvendinant taikomi metodai, kuriems nenaudojami gyvūnai, visoje ES skirta daugiau kaip 1 mlrd. EUR.

Gyvūnų naudojimas mokslo srityje yra svarbus kompleksinis klausimas. Nepaisant padarytos pažangos, Europoje atliekant bandymus vis dar naudojama daug gyvūnų. Gyvūnai naudojami keliais tikslais vykdant mokslinius tyrimus ir atliekant cheminių medžiagų ir vaistų saugos vertinimą, kai nėra alternatyvų, užtikrinančių aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos (įskaitant gyvūnų sveikatą) apsaugos lygį.

2020 m. ES (išskyrus Jungtinę Karalystę) ir Norvegijoje bandymams mokslinių tyrimų, mokymo ir švietimo srityje arba reglamentavimo tikslais iš viso buvo panaudota 7,9 mln. gyvūnų ⁽⁸⁾. Šis skaičius yra 7,5 proc. mažesnis nei 2019 m. (8,5 mln.) ir 11,4 proc. mažesnis nei 2018 m. (8,8 mln.) ⁽⁹⁾. Daugiausia naudotos pelės (49 proc.) ir žuvis (27 proc.). Kaip ir ankstesniais metais, pagrindinis gyvūnų naudojimo tikslas buvo moksliniai tyrimai (72 proc.), 41 proc. visų gyvūnų buvo panaudoti fundamentiniams tyrimams, o 31 proc. – perkėlimo ir taikomiesiems tyrimams. 17 proc. visų naudotų gyvūnų buvo panaudoti siekiant atitikti toliau nurodytus teisės aktų reikalavimus, o 5 proc. – įprastinei gamybai, įskaitant antikūnų ar kraujo produktų gamybą. Iš visų atvejų, kai gyvūnai buvo panaudoti siekiant atitikti teisės aktų reikalavimus (iš viso 1,4 mln. atvejų), 54 proc. gyvūnų buvo panaudoti žmonėms skirtų vaistų gamybai, 22,8 proc. – veterinarinių vaistų gamybai, 8,7 proc. – pramoninių cheminių medžiagų gamybai (tai susiję su cheminių medžiagų teisės aktais, pavyzdžiui, su REACH reglamentu ⁽¹⁰⁾), 2,8 proc. – pašarų ir maisto produktų gamybai, 4,8 proc. – augalų apsaugos produktų gamybai, 3,6 proc. – medicinos priemonių gamybai, 0,3 proc. – biocidinių produktų gamybai ir 3,0 proc. – siekiant kitų tikslų.

⁽³⁾ 2021 m. birželio 30 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1136 dėl prašymo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/788 užregistruoti Europos piliečių iniciatyvą „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“.

⁽⁴⁾ EPI „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“ priede pateikiama išsamesnė procedūrinė informacija apie iniciatyvą, įskaitant reikalaujamas ribas ir pritarimo pareiškimų skaičių.

⁽⁵⁾ Europos piliečių iniciatyvos „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“ organizatorių susitikimas su Europos Komisija (europa.eu); <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/reportage/P-060517>

⁽⁶⁾ EPI „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“ svarstymas; <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/eci-hearing-save-cruelty-free-cosmetics-/product-details/20230524ECI00141>

⁽⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl draudimo atlikti bandymus su gyvūnais ir draudimo teikti rinkai ir dėl alternatyvių metodų kosmetikos srityje (COM(2013) 0135 final).

⁽⁸⁾ https://webgate.ec.europa.eu/envdataportal/content/alures/section1_number-of-animals.html

⁽⁹⁾ 2020 m. panaudotų gyvūnų skaičiaus sumažėjimą iš dalies lėmė ir tai, kad dėl COVID-19 pandemijos įvedus izoliavimo priemones ir atšaukus arba atidėjus projektus sumažėjo veiklos apimtis.

⁽¹⁰⁾ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006 12 30, p. 1).

2.1. Su bandymais su gyvūnais susiję teisės aktai

Su bandymais su gyvūnais susijusių ES teisės aktų visuma yra gana plati ir iš esmės galėtų būti suskirstyta į tris kategorijas. Pirmajai kategorijai priklauso Direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos ⁽¹⁾, kurioje nustatyti bendrieji tikslai ir taisyklės dėl bandymams naudojamų gyvūnų gerovės, kai gyvūnų naudojimo neįmanoma išvengti. Antrąją kategoriją sudaro kompleksiniai chemines medžiagas reglamentuojantys teisės aktai, pavyzdžiui, REACH reglamentas, kuriame nustatytos tarpsektorinės taisyklės. Trečiąjai kategorijai priskiriami įvairius sektorius apimantys teisės aktai, kuriuose nustatytos konkrečiuose sektoriuose ar produktuose naudojamų cheminių medžiagų vertinimo taisyklės. Tiek REACH reglamente, tiek konkretiems sektoriams skirtuose ES teisės aktuose nustatyti duomenų reikalavimai arba nuostatos, pagal kuriuos atliekami bandymai su gyvūnais, siekiant įvertinti galimą produktų ir cheminių medžiagų poveikį žmonių ar gyvūnų sveikatai arba aplinkai.

2.1.1. Teisės aktai dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos

Direktyvoje dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos nustatytas galutinis tikslas – visiškai atsisakyti bet kokio gyvūnų naudojimo ES vykdomų mokslinių tyrimų ir reglamentavimo tikslais. Kitas esminis direktyvos tikslas yra būtinybė laikytis gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo (angl. 3Rs) principo:

- naudojimo pakeitimas (angl. *replacement*) – tyrimų, kuriuose naudojami gyvūnai, pakeitimas metodais, kuriuos taikant nenaudojami gyvi gyvūnai;
- mažinimas (angl. *reduction*) – bandymų metodų ar vertinimo metodų pritaikymas taip, kad būtų sumažintas moksliniam pagristam rezultatui gauti reikalingų gyvūnų skaičius;
- sąlygų gerinimas (angl. *refinement*) – metodų, padedančių sumažinti naudojamų gyvūnų patiriamą skausmą, kančią ir baimę arba padidinti jų gerovę, tobulinimas.

Direktyvoje taip pat nustatytos konkrečios ES bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų etaloninės laboratorijos (EURL ECVAM) ⁽²⁾, kuri yra neatsiejama Komisijos Jungtinio tyrimų centro (JRC) dalis, pareigos. Ji vykdo įvairią veiklą, kuria skatinama teisėkūros, biomedicinos mokslo ir švietimo srityse taikyti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai. Direktyva, be kita ko, EURL ECVAM pavesta kurti alternatyvius metodus, dalyvauti tvirtinimo procese ir jį koordinuoti, kurti duomenų bazes ir informacines sistemas. Direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės reguliariai teiktų statistinius duomenis ⁽³⁾ apie gyvūnų naudojimą mokslo tikslais. Joje taip pat reikalaujama, kad Komisija sukurtų specialias viešai prieinamas duomenų bazes ⁽⁴⁾.

2.1.2. Kompleksiniai ES teisės aktai dėl cheminių medžiagų

REACH reglamentas yra kompleksinis teisės aktas dėl cheminių medžiagų, kuriuo reikalaujama teikti informaciją apie chemines medžiagas, kad būtų užtikrinta jų saugi gamyba, importas ir naudojimas. REACH reglamento prieduose nurodyti informacijos apie pavojų rengimo metodai, iš kurių keletas vis dar yra bandymų su gyvūnais metodai. Tačiau registruotojams bandymus su gyvūnais leidžiama atlikti tik kraštutiniu atveju. Jei tik įmanoma, bandymai su stuburiniais gyvūnais turėtų būti pakeisti alternatyviais metodais. REACH reglamento XI priede išvardyti alternatyvūs metodai, pagal kuriuos galima pritaikyti standartinę bandymų tvarką, o Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA) teikia išsamias rekomendacijas ⁽⁵⁾.

Be to, siekiant išvengti nereikalingų bandymų, REACH reglamente nustatytos konkrečios dalijimosi duomenimis taisyklės. Galiausiai REACH reglamente nustatytos išankstinio pasiūlymų atlikti bandymus tvirtinimo nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad bandymai su gyvūnais būtų atliekami tik kraštutiniu atveju ir tik tada, kai tai būtina.

Galimų alternatyvių metodų naudojimas pagal REACH reglamentą užtikrinamas, be kita ko, juos įtraukiant į Bandymų metodų reglamentą ⁽⁶⁾. Po neseniai atliktos šio reglamento peržiūros bandymų metodai bus diegiami sparčiau, kai tik juos patvirtins Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), nes dabar EBPO metodai reglamente nurodomi tiesiogiai, o ne juos aprašant.

⁽¹⁾ 2010 m. rugsejo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos (OL L 276, 2010 10 20, p. 33).

⁽²⁾ ES bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų etaloninė laboratorija (EURL ECVAM) (europa.eu) https://joint-research-centre.ec.europa.eu/eu-reference-laboratory-alternatives-animal-testing-eurl-ecvam_en

⁽³⁾ Žr. naujausią statistinę ataskaitą https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/reports_en.htm

⁽⁴⁾ Viešojo statistikos duomenų bazė https://webgate.ec.europa.eu/envdataportal/content/alures/section1_number-of-animals.html

⁽⁵⁾ Su REACH reglamentu susijusių rekomendacijų sąrašas pateiktas ECHA interneto svetainėje: <https://echa.europa.eu/guidance-documents/guidance-on-reach>

⁽⁶⁾ 2008 m. gegužės 30 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 440/2008, nustatantis bandymų metodus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) (OL L 142, 2008 5 31, p. 1).

Taip pat pažymėtina, kad planuojama tikslinė REACH reglamento peržiūra galėtų suteikti galimybę įtraukti daugiau informacijos apie pavojų, pavyzdžiui, apie visų cheminių medžiagų sukeliama endokrininės sistemos ardymą, ir daugiau informacijos apie chemines medžiagas, kurių registruojamas kiekis tonomis yra mažiausias. Vis dar diskutuojama dėl tikslaus įgyvendinimo mechanizmo pagal peržiūrėtą REACH reglamentą.

2.1.3. *Sektorių teisės aktai*

Kosmetikos gaminių reglamentas

Kosmetikos gaminių reglamentas¹³ yra pažangiausias ES teisės aktas, susijęs su laipsnišku bandymų su gyvūnais nutraukimu, nes juo draudžiama pateikti rinkai kosmetikos gaminius, kurie buvo bandyti su gyvūnais, kad atitiktų Reglamento reikalavimus. Bandymų su gyvūnais draudimas pagal Kosmetikos gaminių reglamentą išsamiai aptartas 3.1 skirsnyje.

Augalų apsaugos produktų reglamentas ir Biocidinių produktų reglamentas

Augalų apsaugos produktų reglamente ⁽¹⁷⁾ ir **Biocidinių produktų reglamente** ⁽¹⁸⁾ (toliau – BPR) nustatyta, kad reikia vengti nereikalingų bandymų su gyvūnais. Abiejuose reglamentuose yra nustatyti reikalavimai dėl duomenų pateikimo prašymuose dėl cheminių medžiagų patvirtinimo pagal šiuos reglamentus. Planuojant tyrimus turi būti visapusiškai atsižvelgiama į gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą, ypač tais atvejais, kai yra tinkami patvirtinti metodai. Pareiškėjai privalo dalytis duomenimis, kad būtų išvengta tyrimų su stuburiniais gyvūnais ir dubliavimo. Visų pirma buvo sukurtas privalomas dalijimosi duomenimis mechanizmas, skirtas biocidinių veikliųjų medžiagų ir biocidinių produktų tyrimams, kuriuose naudojami stuburiniai gyvūnai: prieš pradėdant tyrimus, būtina iš anksto kreiptis į ECHA ir patikrinti, ar tokių tyrimų duomenys jau buvo pateikti pagal BPR. Siekiant įgyvendinti naujas bandymų strategijas, pagal kurias pirmenybė teikiama *in vitro* metodams, o ne *in vivo* bandymams, 2021 m. buvo iš dalies pakeisti BPR II ir III prieduose nustatyti informacijos reikalavimai ⁽¹⁹⁾.

Žmonėms skirti vaistai

Bendrają **žmonėms skirtų vaistų** teisinę sistemą sudaro Direktyva 2001/83/EB ⁽²⁰⁾ ir Reglamentas (EB) Nr. 726/2004 ⁽²¹⁾. Sistemoje visapusiškai atsižvelgiama į Direktyvoje 2010/63/ES nustatytą gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą. ES reguliavimo institucijos pripažįsta visas patvirtintas metodikas, kurias taikant laikomasi šio principo. Atsakingos institucijos (t. y. Europos vaistų agentūra ir nacionalinės kompetentingos institucijos), įvertinusios pareiškėjo pateiktus duomenis ir atsižvelgdamos į kiekvieną konkretų atvejį, taip pat gali pripažinti alternatyvius bandymų metodus, kurie nebuvo įvertinti oficialaus patvirtinimo proceso metu.

Be to, sutrumpintose paraiškose gauti rinkodaros leidimą (pvz., paraiškose dėl generinių ir biologiškai panašių vaistų) ir informuoto asmens sutikimo paraiškose gali būti remiamasi ikiklinikiniais ir klinikiniais tyrimais, atliktais siekiant gauti referencinio vaisto rinkodaros leidimą. Tokiais atvejais pareiškėjas remiasi duomenimis, kuriuos pateikė originalaus vaisto gamintojas (bandymai nedubliuojami).

Minėti ES bendrieji farmacijos srities teisės aktai, kuriais reglamentuojami žmonėms skirti vaistai, neseniai buvo peržiūrėti, ir 2023 m. balandžio 26 d. Komisija priėmė naują pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto ⁽²²⁾. Kai kuriais siūlomais pakeitimais siekiama sustiprinti gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principo taikymą per visą vaisto gyvavimo ciklą. Be to, pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto galiojančios

⁽¹⁷⁾ 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinant Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB (OL L 309, 2009 11 24, p. 1).

⁽¹⁸⁾ 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo (OL L 167, 2012 6 27, p. 1).

⁽¹⁹⁾ 2020 m. spalio 19 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/525, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo II ir III priedai (OL L 106, 2021 3 26, p. 3).

⁽²⁰⁾ 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001 11 28, p. 67).

⁽²¹⁾ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 726/2004, nustatantis Bendrijos leidimų dėl žmonėms skirtų ir veterinarinių vaistų išdavimo ir priežiūros tvarką ir įsteigiantis Europos vaistų agentūrą (OL L 136, 2004 4 30, p. 1).

⁽²²⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma Sąjungos leidimų dėl žmonėms skirtų vaistų suteikimo ir tų vaistų priežiūros tvarka ir nustatomos taisyklės, kuriomis reglamentuojama Europos vaistų agentūra (COM(2023) 193).

taisyklės sugriežtinamos papildant pareiškėjų gauti rinkodaros leidimą arba jo turėtojų pareigas ir sudarant palankesnes sąlygas taikyti alternatyvius bandymų metodus. Naujosiomis taisyklėmis taip pat bus skatinamas glaudesnis ES agentūrų ir nacionalinių kompetentingų institucijų bendradarbiavimas vertinant medžiagas, sudarant palankesnes sąlygas dalijimuisi duomenimis ir atliekant bendrus neklinikinius tyrimus, kad būtų išvengta nereikalingo bandymų su gyvais gyvūnais dubliavimo. Pasiūlymu taip pat siekiama užtikrinti, kad teisės aktai ateities poreikiams būtų pritaikyti taip, kad būtų galima taikyti alternatyvius bandymų metodus.

Veterinariniai vaistai

ES **veterinarinių vaistų** teisinė sistema buvo peržiūrėta Reglamentu (ES) 2019/6⁽²³⁾. Jame reikalaujama, kad pareiškėjai, siekiantys gauti bet kokio veterinarinio vaisto rinkodaros leidimą, tiek imunologinių ir neimunologinių veterinarinių vaistų gamybos proceso metu, tiek su gatavais imunologiniais veterinariniais vaistais atliekamuose kontroliniuose bandymuose naudotų kuo mažiau gyvūnų. Turi būti atliekami alternatyvūs *in vitro* bandymai, jei taip galima pakeisti arba sumažinti gyvūnų naudojimą ar jų kančias. Kaip ir žmonėms skirtų vaistų atveju, kai kuriose paraiškose gauti rinkodaros leidimą (pvz., paraiškose dėl generinių vaistų) galima remtis atliktais referencinio veterinarinio vaisto tyrimais su gyvūnais. Reglamente (ES) 2019/6 taip pat numatyta galimybė kitiems būsimiems pareiškėjams suteikti prieigą prie duomenų pateikus sutikimo raštą (pvz., informuoto asmens sutikimu grindžiamų paraiškų atveju), kad būtų išvengta nereikalingų bandymų su gyvūnais.

Veterinarinių vaistų klinikiams tyrimams Direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos netaikoma, nes teisės aktuose dėl veterinarinių vaistų jau numatytos atitinkamos gyvūnų gerovės užtikrinimo priemonės: atliekant klinikius tyrimus turėtų būti atsižvelgiama į gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą, kai tik įmanoma, naudojami alternatyvūs bandymų metodai ir atsižvelgiama į Tarptautinio bendradarbiavimo dėl veterinarinių vaistų registracijai taikomų techninių reikalavimų suderinimo organizacijos nustatytas gaires⁽²⁴⁾.

Medicinos priemonės

Medicinos priemonių teisinė sistema buvo peržiūrėta 2017 m. priėmus Reglamentą dėl medicinos priemonių⁽²⁵⁾ ir Reglamentą dėl *in vitro* diagnostikos medicinos priemonių⁽²⁶⁾. Kai kuriais atvejais bandymai su gyvūnais gali būti atliekami ikiklinikinių tyrimų tikslais. Šie bandymai turi būti atliekami pagal Direktyvą 2010/63/ES.

2.2. Dabartinės ES politikos aplinkybės

2020 m. spalio 14 d. Komisija priėmė Komunikatą „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“ pagal Europos žaliąjį kursą⁽²⁷⁾. Šia strategija siekiama dviejų tikslų: gerinti žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugą ir skatinti inovacijas saugių ir tvarių cheminių medžiagų srityje. Strategijoje skelbiama apie ES cheminių medžiagų teisės aktų sistemos peržiūrą ir pakartojamas galutinis ES tikslas – visiškai pakeisti bandymus su gyvūnais, įsipareigojant skatinti daugiadalykius mokslinius tyrimus ir skaitmenines inovacijas, susijusias su pažangiomis priemonėmis, metodais ir modeliais, bei gerinti duomenų analizės pajėgumus.

Strategijoje išvardyti 85 veiksmų punktai, iš kurių keliuose pritariama bandymų su gyvūnais mažinimui arba jų laipsniškam nutraukimui. Pavyzdžiui, remiantis pasiūlymu dėl reglamento dėl cheminių medžiagų duomenų⁽²⁸⁾, pagal principą „viena cheminė medžiaga, vienas vertinimas“ turima informacija apie chemines medžiagas būtų surinkta vienoje platformoje. Tai galėtų padėti institucijoms sugrupuoti chemines medžiagas rizikos valdymo tikslais arba taikyti analogijos metodą, taip sumažinant duomenų apie gyvūnus poreikį. Kitas pavyzdys yra Komisijos rekomendacija dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos sukūrimo⁽²⁹⁾, kuria skatinama naudoti naujojo požiūrio metodikas cheminės saugos vertinimui atlikti, kuo anksčiau jas įtraukiant į cheminių medžiagų kūrimą ir tobulinimą.

⁽²³⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/6 dėl veterinarinių vaistų, kuriuo panaikinama Direktyva 2001/82/EB (OL L 4, 2019 1 7, p. 43).

⁽²⁴⁾ <https://vichsec.org/en/home.html>

⁽²⁵⁾ 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/745 dėl medicinos priemonių (OL L 117, 2017 5 5, p. 1) EUR-Lex - 52020DC0381 - EN - EUR-Lex (europa.eu).

⁽²⁶⁾ 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/746 dėl *in vitro* diagnostikos medicinos priemonių, kuriuo panaikinama Direktyva 98/79/EB ir Komisijos sprendimas 2010/227/ES.

⁽²⁷⁾ COM(2019) 640, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX%3A52019DC0640>

⁽²⁸⁾ Cheminė sauga. Geresnė prieiga prie cheminių medžiagų duomenų atliekant saugos vertinimus (europa.eu).

⁽²⁹⁾ 2022 m. gruodžio 8 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/2510 dėl Europos saugiai ir tvariai sukurtų cheminių ir kitų medžiagų vertinimo sistemos sukūrimo.

2021 m. rugsėjo mėn. Parlamentas priėmė rezoliuciją⁽³⁰⁾, kurioje raginama paspartinti perėjimą prie inovacijų kūrimo nenaudojant gyvūnų moksliniuose tyrimuose, reglamentuojamuose bandymuose ir švietimo srityje. Komisija, reaguodama į rezoliucijos priemones, nurodė veiksmus, kurių ji imasi siekdama sumažinti bandymų su gyvūnais skaičių³⁰.

2.3. ES moksliniai tyrimai alternatyvių metodų, švietimo ir mokymo srityje

Per pastaruosius du dešimtmečius Komisija investavo daugiau kaip 1 mlrd. EUR į daugiau kaip 300 mokslinių tyrimų projektų, susijusių su bandymams su gyvūnais alternatyviais metodais. Pagal daugelį iš šių projektų sukurta naujų priemonių ir metodų, kurie naudojami reglamentavimo tikslais, siekiant numatyti cheminių medžiagų saugą, suprasti ligas arba įvertinti naujų gydymo būdų veiksmingumą.

Pagal ES bendrąsias mokslinių tyrimų ir inovacijų programas „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ finansuojami plataus užmojo mokslinių tyrimų projektai, susiję su bandymų su gyvūnais alternatyvomis. Du svarbūs pavyzdžiai yra ASPIS klasteris, skirtas cheminių medžiagų saugos vertinimui nenaudojant gyvūnų, kuriam pagal programą „Horizontas 2020“ skirta 60 mln. EUR⁽³¹⁾, ir PARC partnerystė, kurios bendras biudžetas – 400 mln. EUR, iš kurių 200 mln. EUR skirta pagal programą „Europos horizontas“⁽³²⁾. ASPIS rengia naujojo požiūrio metodikas, kuriomis siekiama padidinti cheminės saugos bandymų tikslumą, greitį ir prieinamumą nenaudojant laboratorinių gyvūnų. Šiuo metu kuriama sistema, vadinama ASPIS saugos profiliavimo algoritmu (ASPA) ir grindžiama naujos kartos rizikos vertinimui skirtu pakopiniu metodu, taikomu atliekant su cheminių medžiagų poveikiu susijusio lėtinio neigiamo poveikio sveikatai saugos vertinimą. PARC siekiama paskatinti perėjimą prie naujos kartos rizikos vertinimo ir didesni naujojo požiūrio metodikų pripažinimą bei naudojimą. Atsižvelgiant į tai, šioje srityje ASPIS ir PARC sėkmingai bendradarbiauja. PARC taip pat teikia paramą kuriant priemonių rinkinį, kurį naudojant būtų įgyvendinta sistema, pagal kurią medžiagos kuriamos atsižvelgiant į saugą ir tvarumą ir kuria skatinama atliekant rizikos vertinimą naudoti *in silico* priemones.

Programos „Europos horizontas“ 1 klasterio „Sveikata“ 2023–2024 m. darbo programa papildys šias svarbias iniciatyvas: bus finansuojami mokslinių tyrimų projektai, skirti bandymams su gyvūnais alternatyviems metodams biomedicinos mokslų srityse, kuriose metodų, kuriems naudojami gyvūnai, perkeliama vertė yra ribota, kuriose gyvūnai naudojami dažniausiai arba patiria didžiausias kančias (25 mln. EUR; paraiškų teikimo terminas – 2023 m. rugsėjo 19 d.). Siekiant skatinti bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų diegimą, programos „Europos horizontas“ 1 klasterio 2023–2024 m. darbo programoje numatyta tema, kurios tikslas – remti reguliavimo institucijų darbuotojų mokymą ir gerinti reglamentavimo priemonių diegimą (temos pateikimo terminas – 2024 m. balandžio 11 d.)⁽³⁴⁾.

Naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė, Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendrosios įmonės pirmtakė, taip pat investavo į bandymams su gyvūnais alternatyvius metodus. Įgyvendinant šiuos projektus, be kita ko, sukurtas *in silico* tyrimas, skirtas cheminių medžiagų toksiškumui numatyti ir vaistų kūrimui nenaudojant gyvūnų paspartinti. Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė⁽³⁵⁾ ir toliau investuos į bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų kūrimą ir skatins jų diegimą sveikatos priežiūros srityje. Pagal atitinkamą sritį numatytas priemones planuojama pradėti įgyvendinti iki 2023 m. pabaigos.

Kaip pabrėžiama ir EPI, **informuotumas, švietimas ir mokymas** yra labai svarbūs skatinant metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, taikymą. Nors už švietimą ir mokymą oficialiai atsako valstybės narės, EURL ECVAM dalyvauja švietimo ir mokymo veikloje, kuria siekiama didinti informuotumą apie gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą vidurinių mokyklų, universitetų ir ankstyvojo profesinio mokymo lygmenimis. Pagrindinis šios veiklos tikslas – parengti tinkamą strategiją, pagal kurią būtų parengtas išsamus mokymo priemonių rinkinys, ir rekomendacinių dokumentų rinkinį, siekiant informuoti pedagogus ir švietimo įstaigas apie tai, kaip veiksmingai kurti, pritaikyti ir įgyvendinti su gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principu susijusias mokymo programas ir praktiką. Be to, kas dvejus metus rengiamoje JRC vasaros mokykloje, kurioje mokoma apie metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, taikymą mokslo srityje, besimokantiejiems suteikiama galimybė mokytis iš pažangiausių technologijų ir kompiuterinio modeliavimo srities ekspertų, dalytis žiniomis ir patirtimi bei užmegzti profesinius ryšius. Be to, įgyvendinant kelis pagal įvairias programas finansuojamus ES projektus⁽³⁶⁾ buvo

⁽³⁰⁾ Procedūros byla: 2021/2784(RSP) | Teisėkūros observatorija | Europos Parlamentas (europa.eu)

⁽³¹⁾ Cheminių medžiagų saugos vertinimas nenaudojant gyvūnų. Naujoviškų strategijų įgyvendinimo projektų klasteris. (aspis-cluster.eu)

⁽³²⁾ Cheminių medžiagų rizikos vertinimo partnerystė | Parc (eu-parc.eu)

⁽³³⁾ Marx-Stoelting, P., Rivière, G., Luijten, M. et al. A walk in the PARC: developing and implementing 21st century chemical risk assessment in Europe. *Arch Toxicol* 97, 893–908 (2023). <https://doi.org/10.1007/s00204-022-03435-7>

⁽³⁴⁾ Europos Komisijos sprendimas C(2023) 2178. Programos „Europos horizontas“ 2023–2024 m. darbo programa. 4. Sveikata. 2023 m. kovo 31 d.

⁽³⁵⁾ https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/innovative-health-initiative-joint-undertaking-ihj-ju_lt

⁽³⁶⁾ Pvz., pagal programos „Horizontas 2020“ 1-ą visuomenės uždavinį, programos „Europos horizontas“ sveikatos klasterį, Naujoviškų vaistų iniciatyvą ir Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvą, „Marie Curie“ tinklus ir kt.

remiamas šimtų jaunųjų mokslininkų mokymas taikyti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai. Pavyzdžiui, šiuo metu ASPIS kuria jaunųjų mokslininkų akademiją, skirtą cheminių medžiagų saugos vertinimui nenaudojant gyvūnų. Komisija, gavusi Parlamento finansinę paramą, parengė keletą e. mokymosi modulių dėl įvairių Direktyvos 2010/63/ES aspektų, tarp jų – modulį apie esamų alternatyvių metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, paiešką ir modulį apie alternatyvių metodų kūrimą reglamentavimo tikslais.

2.4. Tarptautinė veikla

Komisija yra išipareigojusi tarptautiniu mastu (visų pirma EBPO) rengti bendrus standartus ir naujoviškas rizikos vertinimo priemones ir skatinti jų naudojimą tarptautinėse sistemose, siekiant, be kitų tikslų, vis labiau mažinti bandymų su gyvūnais skaičių. Komisija aktyviai remia EBPO techninių gairių rengimą, taip pat siekia užtikrinti abipusį duomenų pripažinimą tarp EBPO ir kitų atitinkamų šalių.

Be to, Komisija aktyviai skatina įtraukti alternatyvius metodus, įskaitant *in vitro* metodus, į Visuotinai suderintą cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklinimo sistemą, padeda suderinti tarptautinius metodus ir taip sudaryti vienodas sąlygas.

2.5. Agentūros, Komisijos mokslo komitetai ir suinteresuotieji subjektai

Komisija remiasi plačiu ekspertų grupių, komitetų ir vidaus idėjų institutų tinklu, teikiančiu daug ekspertinių žinių apie naujojo požiūrio metodikas, padėsiančių lengviau jas pripažinti. Komisijos padėtis šiuo požiūriu yra palanki, nes ji gali konsultuotis su JRC, įskaitant EURL ECVAM, pažangiausio pasaulyje mokslo klausimais. Šias žinias įvairiose reglamentavimo srityse papildoma agentūros ir Komisijos mokslo komitetai⁽³⁷⁾. Esama ir kitų struktūrų, pavyzdžiui, bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų Europos partnerystė.

2023–2026 m. ECHA darbo programoje išvardyti keli Agentūros planuojami veiksmai, susiję su naujojo požiūrio metodikomis, pvz.:

- vidaus pajėgumų naujojo požiūrio metodikų srityje stiprinimas organizuojant ECHA mokslininkų ir Agentūros komitetų narių mokymus, siekiant užtikrinti reglamentavimo poreikiams patenkinti tinkamą žinių apie naujojo požiūrio metodikas lygį;
- aktyvesnis dalyvavimas moksliniuose projektuose, susijusiuose su svarbiausiais teisinio pripažinimo aspektais⁽³⁸⁾;
- nuolatinis skaičiavimo priemonių, kuriomis teikiama informacija apie pavojingas savybes, kūrimas⁽³⁹⁾;
- duomenų rinkinių teikimas naujojo požiūrio metodikų kūrimo tikslais ir bendrų projektų su EFSA dėl duomenų sąveikumo ir priemonių integravimo įgyvendinimas;
- glaudesnis bendradarbiavimas tarp teisėkūros institucijų ir jurisdikcijų Europoje ir už jos ribų (JAV aplinkos apsaugos agentūra, Kanados sveikatos departamentas „Health Canada“), pasitelkiant tokias platformas kaip Bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų Europos partnerystė (EPAA) ir Cheminių medžiagų keliamos rizikos vertinimo spartinimo (APCRA) iniciatyva, ir
- diskusijų apie metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, organizavimas svarbiausiose konferencijose⁽⁴⁰⁾.

Europos vaistų agentūra (EMA) remia etišką gyvūnų naudojimą atliekant žmonėms skirtų ir veterinarinių vaistų bandymus visoje ES, skatindama bandymų metodų, taikomų atsižvelgiant į gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą, teisinį pripažinimą. Šiuo atžvilgiu ji paskelbė konkrečias gaires, įskaitant:

- rekomendacijas dėl Europos farmakopėjoje pateiktų metodų, taikomų atsižvelgiant į gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą, kuriomis siekiama padėti rinkodaros leidimų turėtojams laikytis naujų ar peržiūrėtų priemonių;
- žmonėms skirtų ir veterinarinių vakcinų ir biologinių vaistų partijų išleidimo tyrimų mokslinę peržiūrą, siekiant užtikrinti, kad šie tyrimai atitiktų geriausią, gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principo taikymo praktiką, ir

⁽³⁷⁾ Pvz., Vartotojų saugos mokslinis komitetas (VSMK), Pavojų sveikatai ir aplinkai ir atsirandančių pavojų mokslinis komitetas (SCHEER) arba EURL ECVAM mokslinis patariamasis komitetas.

⁽³⁸⁾ Pvz., Cheminių medžiagų keliamos rizikos vertinimo spartinimo (APCRA) iniciatyva, ES projektai „ToxRisk“, ASPIS, PARC ir MATCHING.

⁽³⁹⁾ Pvz., EBPO QSAR priemonių rinkinys arba EBPO QSAR vertinimo sistema.

⁽⁴⁰⁾ Pvz., SETAC metiniuose susitikimuose, EUROTOX, QSAR 2023.

— dalyvavimą rengiant suderintas gaires ir reikalavimus Europoje ir pasaulyje, glaudžiai bendradarbiaujant su atitinkamomis Europos ir tarptautinėmis institucijomis.

Be to, EMA neseniai atnaujino specialiosios „trijų R“ darbo grupės (toliau – 3RsWP) veiklą. 3RsWP konsultuoja EMA mokslinius komitetus dėl gyvūnų naudojimo atliekant reglamentuojamus vaistų bandymus ir dėl gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principo taikymo. 3RsWP išsikėlė keletą labai plataus užmojo tikslų⁽⁴¹⁾, be kita ko, siekdama skatinti naujoviškų naujojo požiūrio metodikų teisinį pripažinimą. EMA taip pat veikia Inovacijų darbo grupė – daugiadalykė grupė, kuri yra ankstyvojo dialogo su pareiškėjais dėl novatoriškų vaistų kūrimo aspektų forumas, taip pat apimanti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, teisinį pripažinimą.

Europos maisto saugos agentūra (EFSA) mano, kad metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimas ir naudojimas vertinant riziką yra labai svarbus žingsnis pereinant prie naujos techniniu toksiškumo supratimu pagrįstos paradigmos ir atsisakant gyvūnų naudojimo. EFSA teikė paramą įgyvendinant keletą projektų įvairiose srityse, pavyzdžiui, neurotoksinio poveikio vystymuisi, lėtinio neurotoksiškumo, nepalankios baigties kelių nustatymo modelių kūrimo, nanoformoms skirtų naujojo požiūrio metodikų ir absorbcijos, pasiskirstymo, metabolizmo ir ekskrecijos srityse. Be to, EFSA paskelbė naujojo požiūrio metodikų kūrimo veiksmų planą⁽⁴²⁾, kuriame pateikti pasiūlymai dėl reglamentavimo tikslais svarbių metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, ir naujų žmonėms keliamos rizikos vertinimo koncepcijų kūrimo.

ES vartotojų saugos mokslinis komitetas (toliau – VSMK)⁽⁴³⁾ atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant teisės aktų leidėjo sprendimą uždrausti bandymus su gyvūnais pagal Reglamentą dėl kosmetikos gaminių. VSMK atidžiai stebi pažangą, padarytą kuriant ir tvirtinant alternatyvius metodus. Paskutinė VSMK atlikta Rekomendacinio pranešimo dėl kosmetikos sudedamųjų dalių bandymo ir jų saugos vertinimo peržiūra paskelbta 2021 m. kovo mėn.

Be patvirtintų alternatyvų, VSMK taip pat kiekvienu konkrečiu atveju gali pripažinti metodus, kuriuos Komitetas laiko mokslškai pagrįstais kosmetikos medžiagų saugos vertinimui atlikti, net jei jie nebuvo patvirtinti.

2005 m. Komisija įsteigė **Bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų Europos partnerystę (EPAA)**. EPAA vienija visas Komisijos tarnybas, kurių veikla yra susijusi su bandymais naudojant gyvūnus arba nenaudojant gyvūnų mokslo tikslais, ES agentūras, taip pat pramonės atstovus, kuriems taikoma cheminių medžiagų ir vaistų reglamentavimo sistema, ir kitus suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, gyvūnų gerovės nevyriausybinės organizacijos, Parlamentą ir akademinis ekspertus. EPAA veikla apima Projektų platformą, kurioje EPAA partneriai ir asocijuotieji nariai bendradarbiauja vykdam projektus, kuriais remiamas alternatyvų taikant gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principą kūrimas, patvirtinimas, pripažinimas ir įgyvendinimas atliekant reglamentuojamus bandymus ir priimant sprendimus. Be to, EPAA organizuoja metinę konferenciją, skirtą šiose srityse vykdomai veiklai. Kita metinė konferencija vyks 2023 m. lapkričio mėn. ir joje bus siekiama aptarti ES cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti ir Europos vaistų strategijos poveikį inovacijoms ir bandymams su gyvūnais. Partnerių forumas suteikia EPAA nariams galimybę keistis informacija tarp įvairių sektorių ir nustatyti sinergiją. Be to, ji skiria stipendijas ir teikia apdovanojimus už išskirtinį indėlį kuriant ir įgyvendinant bandymams su gyvūnais alternatyvius metodus, pavyzdžiui, EPAA gyvūnų naudojimo procedūroms sąlygų gerinimo apdovanojimą, kuriuo remiami studentai ir jaunieji mokslininkai, atlikę išskirtinį darbą alternatyvių metodų srityje.

2.6. Pažanga, padaryta po 2015 m. EPI iniciatyvos „Stabdykite vivisekciją“

2015 m. EPI „Stabdykite vivisekciją“ dokumente Komisijos buvo paprašyta pateikti naują pasiūlymą, kuriuo būtų siekiama palaipsniui nutraukti bandymų su gyvūnais praktiką. Reaguodama į tai Komisija pasiūlė keletą veiksmų, kurie buvo įvykdyti:

1. **spartinti pažangą gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo srityje dalijantis žiniomis.** ETPLAS⁽⁴⁴⁾ platforma sukurta tam, kad būtų galima sistemingiau dalytis žiniomis apie gyvūnų naudojimo procedūroms pakeitimo, mažinimo ir jo sąlygų gerinimo principo taikymą. Šiuo metu platforma suteikia galimybę naudotis šešiais atviros prieigos mokymo e. moduliais, o iki 2024 m. pabaigos bus baigti kurti dar trylika papildomų modulių;

⁽⁴¹⁾ Konsoliduotas neklinikinės srities trejų metų darbo planas, įskaitant 2023 m. prioritetus (europa.eu).

⁽⁴²⁾ Development of a Roadmap for Action on New Approach Methodologies in Risk Assessment, *EFSA Journal* 2022;19(6):EN-7341.

⁽⁴³⁾ Komitetas teikia nuomones apie riziką sveikatai ir saugai (cheminę, biologinę, mechaninę ir kitą fizinę riziką), kurią kelia ne maisto vartojimo gaminiai (pvz., kosmetikos gaminiai ir jų sudedamosios dalys, žaislai, tekstilės gaminiai, drabužiai, asmens priežiūros priemonės ir namų apyvokos reikmenys) ir paslaugos (pvz., tatuiruočių darymas, dirbtinės saulės vonios).

⁽⁴⁴⁾ <https://learn.etplas.eu/> Laboratorinių gyvūnų mokslo švietimo ir mokymo platforma.

- 2. kurti, tvirtinti ir įgyvendinti naujus alternatyvius metodus.** Komisija laikėsi savo įsipareigojimo remti alternatyvių metodų kūrimą, tvirtinimą ir įgyvendinimą reglamentavimo ir mokslinių tyrimų tikslais, toliau finansuodama alternatyvius metodus ir EURL ECVAM veiklą, susijusią su metodų tvirtinimu. Komisijos pastangos remiamos įgyvendinant tokius bendradarbiavimo projektus kaip EPAA ir APCRA;
- 3. vykdyti Direktyvos 2010/63/ES laikymosi stebėseną.** Komisija ir jos agentūros toliau skatino taikyti alternatyvius metodus, pvz., atliekant vakcinų ir biologinių vaistų pirogeniškumo testus ⁽⁴⁵⁾. Komisija taip pat atnaujino Bandymų metodų reglamentą siekdama paskatinti naudoti tarptautiniu mastu pripažintus alternatyvius metodus;
- 4. užmegzti dialogą su mokslo bendruomene.** Komisija įsipareigojo surengti konferenciją, kurioje mokslo bendruomenė ir suinteresuotieji subjektai dalyvautų diskusijose apie tai, kaip daryti pažangą siekiant tikslo palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais. 2016 m. ir 2021 m. Komisija surengė dvi konferencijas šia tema ⁽⁴⁶⁾.

3. INICIATYVOJE PATEIKTŲ PASIŪLYMŲ VERTINIMAS IR ATSAKYMAI

Komisija atidžiai išnagrinėjo tris pagrindinius EPI tikslus.

3.1. 1 tikslas. Ginti ir sugriežtinti draudimą atlikti bandymus su gyvūnais kosmetikos srityje

1 tikslas EPI apibūdinamas taip: „Ginti ir sugriežtinti draudimą atlikti bandymus su gyvūnais kosmetikos srityje. Inicijuoti teisinius pokyčius, kuriais vartotojų, darbuotojų ir aplinkos apsauga būtų užtikrinama niekada neatliekant bandymų su gyvūnais dėl jokių kosmetikos sudedamųjų dalių.“ Iniciatyvos priede šis tikslas suskirstytas į toliau nurodytus keturis punktus:

- nedelsiant pradėti taikyti galiojančius ES draudimus atlikti bandymus su gyvūnais kosmetikos srityje ir prekiauti sudedamosiomis dalimis, kurios buvo išbandytos su gyvūnais;
- paaiškinti, kad atliekant kosmetikos sudedamųjų dalių vertinimą turi būti remiamasi duomenimis, gautais nenaudojant gyvūnų, o duomenys, gauti naudojant gyvūnus, turi būti atmesti, neatsižvelgiant į bandymų su gyvūnais vietą ir tikslą;
- pakeisti teisės aktus siekiant užtikrinti, kad atliekant kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių cheminės saugos vertinimą, be kita ko, darbuotojų sveikatos ir aplinkos apsaugos tikslais, nebūtų atliekami bandymai su gyvūnais;
- parengti patikimą kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių vertinimo strategiją, pagrįstą metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai.

Atsakymas dėl 1 tikslo

Komisija pateikė toliau išdėstytą atsakymą į EPI.

- Komisija pabrėžia, kad pagal Kosmetikos gaminių reglamentą buvo visiškai įgyvendintas draudimas atlikti kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių bandymus su gyvūnais ir draudimas prekiauti kosmetikos gaminiais, kurių sudėtyje yra su gyvūnais išbandytų sudedamųjų dalių.
- Jau dabar pagal Kosmetikos gaminių reglamentą draudžiama atlikti bandymus su gyvūnais vertinant kosmetikos gaminių sudedamąsias dalis.
- Šiuo metu Komisija neketina siūlyti nei Kosmetikos gaminių reglamento, nei REACH reglamento pakeitimų, susijusių su kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių bandymais. Dviejų reglamentų sąsają dviejose Europos cheminių medžiagų agentūrai iškeltose bylose šiuo metu nagrinėja Bendrasis Teismas. Kai tik bus paskelbti teismo sprendimai, Komisija juos išanalizuos ir į juos atsižvelgs sprendžiamą, ar reikia keisti teisės aktus.
- Be to, atlikdama tikslią REACH reglamento peržiūrą, Komisija ketina pasiūlyti kai kuriuos informacijos reikalavimus, susijusius su bandymais su gyvūnais, kai įmanoma, pakeisti metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai.

⁽⁴⁵⁾ Bendras EDQM ir EPAA renginys „The future of pyrogenicity testing: phasing out the rabbit pyrogen test“. Europos vaistų ir sveikatos priežiūros kokybės direktoratas.

⁽⁴⁶⁾ „Non-animal approaches“ – Europos Sąjungos leidinių biuras (europa.eu) (2017); „Towards replacement of animals for scientific purposes“ – Europos Sąjungos leidinių biuras (europa.eu) (2021).

— Prašymas parengti patikimą kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių vertinimo strategiją, pagrįstą metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai, yra panašus į pagal EPI 2 tikslą pateiktus prašymus parengti ir įgyvendinti cheminės saugos vertinimo metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, ir suderinti perėjimą reglamentavimo srityje prie metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai. Todėl į šį prašymą atsakyta 3.2 skirsnyje.

Jau dabar Kosmetikos gaminių reglamentu draudžiama teikti rinkai kosmetikos gaminius, kurie buvo išbandyti su gyvūnais, kad atitiktų šio reglamento reikalavimus. Šis draudimas, kuris visapusiškai taikomas nuo 2013 m. kovo mėn., taip pat taikomas kosmetikos gaminių sudedamosioms dalims, kurios buvo išbandytos su gyvūnais, kad atitiktų šio reglamento reikalavimus. Vertinant kosmetikos gaminius ES negalima remtis duomenimis, gautais atliekant bandymus su gyvūnais, siekiant atitikti ES nepriklausančių šalių taikomus kosmetikos gaminių reikalavimus.

Tačiau dauguma kosmetikos gaminiuose naudojamų sudedamųjų dalių taip pat naudojamos kituose vartojimo ir pramonės gaminiuose. Bandymų su gyvūnais gali prireikti siekiant užtikrinti šiems gaminiams taikomų taisyklių laikymąsi. Komisija paaiškino ⁽⁴⁷⁾, kad tokiais atvejais bandymai su gyvūnais, kurie buvo atliekami siekiant laikytis su kosmetikos gaminiams nesusijusių taisyklių, neturėtų būti draudimo prekiauti kosmetikos gaminiams priežastis. Tokiais duomenimis galima remtis atliekant kosmetikos gaminių saugos vertinimą pagal Kosmetikos gaminių reglamentą, jei jie šiam vertinimui reikalingi ⁽⁴⁸⁾.

Cheminėms medžiagoms, naudojamoms kaip kosmetikos gaminių sudedamosios dalys, jei jų per metus pagaminama 1 tona ar daugiau, taip pat taikomi su pavojaus ir rizikos žmonių sveikatai ir aplinkai vertinimu susiję REACH reglamento reikalavimai. 2014 m. spalio mėn. Komisija, bendradarbiaudama su ECHA, paaiškino ⁽⁴⁹⁾ ryšį tarp draudimo prekiauti ir REACH reglamente nustatytų informacijos reikalavimų. Kaip nurodyta pirmiau, dėl cheminių medžiagų, kurios naudojamos ne tik kosmetikos srityje, leidžiama atlikti bandymus su gyvūnais, siekiant laikytis REACH reglamente nustatytų reikalavimų.

Kosmetikos gaminių reglamente reikalaujama įvertinti riziką vartotojams ir profesionalams ⁽⁵⁰⁾. Atliekant šiuos vertinimus draudžiama atlikti bandymus su gyvūnais. Tačiau REACH reglamente papildomai reikalaujama įvertinti riziką darbuotojams, kurie turi sąlytį su chemine medžiaga, ir riziką aplinkai. Todėl cheminių medžiagų, naudojamų tik kosmetikos srityje, registruotojams gali tekti atlikti bandymus su gyvūnais, kad įvykdytų REACH reglamente nustatytą reikalavimą įvertinti riziką darbuotojams ir aplinkai. Tačiau, kaip ir visų pagal REACH reglamentą registruojamų medžiagų atveju, registruotojai privalo pateikti reikalaujamą informaciją, jei įmanoma, taikydami bandymams su gyvūnais alternatyvius metodus (pvz., kompiuterinį modeliavimą, analogijos metodą, įrodomosios duomenų galios nustatymo metodą). Bandymai su gyvūnais tebėra kraštutinė priemonė, kurios pagal REACH reglamentą galima atsakyti ir iš tikrųjų dažnai atsisakoma.

EPI prašoma pakeisti teisės aktus ir išplėsti Kosmetikos gaminių reglamento taikymo sritį, kad jis apimtų rizikos darbuotojų sveikatai ir aplinkai vertinimą. Tam reikėtų iš esmės pakeisti šį reglamentą ir REACH reglamentą. Taip būtų ir tuo atveju, jei būtų keičiamas tik REACH reglamentas, t. y. jei draudimas atlikti kosmetikos gaminių sudedamųjų dalių bandymus su gyvūnais būtų nustatytas tik pagal REACH reglamentą. Pakeitus bet kurį iš šių dviejų reglamentų, atsirastų informacijos apie riziką darbuotojams ir aplinkai spragų, nes, kaip nurodyta pirmiau, kol kas manoma, kad dėl pripažintų alternatyvių metodų trūkumo nepakanka atlikti saugos žmonių sveikatai ir aplinkai vertinimą neatliekant bandymų su gyvūnais. Dėl to iš esmės saugios kosmetikos gaminių sudedamosios dalys taip pat gali būti pašalintos iš rinkos, nes neįmanoma iki galo įrodyti jų saugos. Apibendrinant galima teigti, kad bet kokiems teisės aktų pakeitimams atlikti reikia pažangos kuriant vertinimo nenaudojant gyvūnų metodus ir rengiant tinkamus jų diegimo kriterijus bei išsamos poveikio analizės.

⁽⁴⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl draudimo atlikti bandymus su gyvūnais ir draudimo teikti rinkai ir dėl alternatyvių metodų kosmetikos srityje, 2013 3 11, COM(2013) 135.

⁽⁴⁸⁾ Reglamentas (EB) Nr. 1223/2009 10 straipsnio 3 dalis.

⁽⁴⁹⁾ Interface between REACH and Cosmetics regulations, Factsheet, ECHA-14-FS-04-EN; https://echa.europa.eu/documents/10162/13628/reach_cosmetics_factsheet_en.pdf/2fbcf6bf-cc78-4a2c-83fa-43ca87cfb314

⁽⁵⁰⁾ Profesionalai suprantami kaip asmenys, naudojantys kosmetikos gaminius savo versle (pvz., kirpėjai), o darbuotojai gamina sudedamąsias dalis arba gaminius pramoniniame objekte.

Pirmiau pateiktą Kosmetikos gaminių reglamento ir REACH reglamento sąsajos aiškinimą dviejose Europos cheminių medžiagų agentūrai iškeltose bylose šiuo metu nagrinėja Bendrasis Teismas. Registruotojas ginčija prievolę atlikti bandymus su gyvūnais, kurių ECHA reikalauja priimdama sprendimus dėl dokumentacijos vertinimo pagal REACH reglamentą. Teismo sprendimai turėtų būti priimti 2023 m. ir gali turėti pasekmių dabartiniam aiškinimui, kuriuo grindžiamas Komisijos atsakymas į šią EPI.

Bylos T-655/20 ir T-656/20 („Symrise“ prieš ECHA)

Ieškovės prašo panaikinti du ECHA apeliacinės tarybos sprendimus. Šiuose sprendimuose Apeliacinė taryba patvirtino ECHA prašymą atlikti tam tikrus bandymus su gyvūnais dėl cheminių medžiagų, kurios naudojamos tik kosmetikos gaminių srityje.

Be kitų pareiškimų, ieškovė, kuriai pritarė nevyriausybinės organizacijos ir kosmetikos gamybos srityje veikiančios įmonės, teigia, kad reikalaujama atlikti bandymus su stuburiniais gyvūnais siekiant įvertinti riziką darbuotojų sveikatai ir neatsižvelgdama į pagal Kosmetikos gaminių reglamentą įvertintą medžiagos saugą, ECHA padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ir neteisingai aiškino REACH reglamentą.

3.2. 2 tikslas. Pertvarkyti ES cheminių medžiagų teisės aktus

EPI Komisija raginama pertvarkyti ES cheminių medžiagų teisės aktus ir užtikrinti, kad žmonių sveikata ir aplinka būtų apsaugotos reglamentuojant cheminių medžiagų naudojimą taip, kad nebūtų nustatyta naujų bandymų su gyvūnais reikalavimų. Inicijatyvoje prašoma imtis konkrečių veiksmų pagal 2 tikslą, kad būtų sukurti, patvirtinti ir įdiegti žmogų orientuoti nuodingų cheminių medžiagų nustatymo metodai, kuriems nenaudojami gyvūnai. Joje prašoma išiparengoti visiškai nutraukti bandymus su gyvūnais, užtikrinti metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, diegimą, suderintą su visomis atitinkamomis reguliavimo agentūromis, kurioms tenka administracinė atsakomybė už chemines medžiagas, biocidinius produktus, augalų apsaugos produktus, vaistus ir kitus produktus, ir pritaikyti reglamentavimo sistemas, kad būtų užtikrintas spartus naujojo požiūrio metodikų diegimas. Be to, joje prašoma užtikrinti, kad su bandymais susijusių reikalavimų terminai nebūtų taikomi mokslinio tikslumo arba žmonių ir aplinkos saugos sąskaita, leidžiant nesilaikyti reikalavimų ir pasikliauti nepatikimais bandymais su gyvūnais. Iš esmės iniciatyva siekiama, kad būtų parengta bandymų su gyvūnais nutraukimo strategija arba veiksmų planas. Panašu, kad 2 tikslo punktai, kurie buvo išsamiau išdėstyti per 2023 m. kovo 17 d. susitikimą su Komisija, iš dalies sutampa su 3 tikslo punktais, pagal kuriuos prašoma „parengti veiksmų planą“ ir toliau teikti pirmenybę metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimo ir tvirtinimo, taip pat ir reglamentavimo tikslais, finansavimui bei koordinuoti šių metodų diegimą. Visų pirma, 2 tikslo aprašyme nurodytas reikalavimas imtis konkrečių veiksmų atitinka veiksmų plano, kuriuo siekiama palapsniui nutraukti bandymus su gyvūnais atliekant cheminės saugos vertinimą, parengimą.

Atsakymas dėl 2 tikslo

Visiško bandymų su gyvūnais atliekant cheminės saugos vertinimą nutraukimo veiksmų planas

Komisija nedelsdama pradės rengti veiksmų planą, kuriame būtų nurodyti tarpiniai tikslai ir konkretūs veiksmai, kurie turi būti įgyvendinti trumpuoju ir ilgesniu laikotarpiu, siekiant sumažinti bandymų su gyvūnais skaičių, ir kuriuos būtina įvykdyti norint pereiti prie reglamentavimo sistemos be bandymų su gyvūnais, taikomos pagal atitinkamus teisės aktus, kuriais reglamentuojamos cheminės medžiagos (pvz., REACH reglamentą, Biocidinių produktų reglamentą, Augalų apsaugos produktų reglamentą ir teisės aktus, kuriais reglamentuojami žmonėms skirti ir veterinariniai vaistai). Pagrindinis veiksmų plano tikslas – išanalizuoti ir aprašyti būtinus veiksmus, kurių reikia imtis siekiant pakeisti bandymus su gyvūnais teisės aktuose, pagal kuriuos šiuo metu reikalaujama atlikti bandymus su gyvūnais cheminės saugos vertinimo tikslais. Veiksmų plane bus nurodyta, kaip išplėsti ir paspartinti metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimą, tvirtinimą ir diegimą, taip pat priemonės, kuriomis būtų palengvintas šių metodų įtraukimas į įvairius teisės aktus. Komisija ketina su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais šio veiksmų plano elementus aptarti 2023 m. antrą pusmetį rengiamame praktiniame seminare ir pristatyti padarytą pažangą 2024 m. antrą pusmetį rengiamame antrame praktiniame seminare. Darbus, susijusius su veiksmų planu, planuojama baigti pirmąjį kitos Komisijos kadencijos ketvirtį.

Rengdama veiksmų planą Komisija glaudžiai bendradarbiaus su savo agentūromis, valstybėmis narėmis ir atitinkamais NVO, pramonės ir mokslinių tyrimų srities suinteresuotaisiais subjektais. Rengiant veiksmų planą bus remiamasi Jungtinio tyrimų centro atliktais vertinimais, EFSA darbo, susijusio su metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai, rezultatais, EFSA veiksmų planu ir ECHA, EFSA ir EMA patirtimi.

Į veiksmų planą bus įtraukti toliau nurodyti **elementai** ir jais bus remiamasi siekiant sudaryti sąlygas pereiti prie cheminės saugos vertinimų, pagrįstų bandymais, kuriuose nenaudojami gyvūnai.

- 1. Bandymų su gyvūnais pakeitimas.** Nors pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga kuriant bandymams su gyvūnais alternatyvius metodus, bandymų su gyvūnais atliekant cheminės saugos vertinimą vis dar neįmanoma pakeisti pagal visus (eko)toksikologinio poveikio įverčius. Dėl kai kurių poveikio įverčių būtina atlikti papildomus tyrimus. Kitų poveikio įverčių atveju bandymai, kuriuose nenaudojami gyvūnai, šiuo metu neviseškai atitinka reglamentavimo poreikius, pavyzdžiui, dėl pavojaus ir rizikos kiekybinio vertinimo. Todėl dėl kiekvieno (eko)toksikologinio poveikio įverčio būtina išanalizuoti galimybes pakeisti bandymus su gyvūnais, ir nustatyti spragas, kurias reikia pašalinti, bei plėtos poreikius. Be to, kai kuriais atvejais gali prireikti teisės aktuose kitaip apibrėžti duomenų reikalavimus, kad reglamentavimo poreikiams tenkinti būtų galima taikyti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai. Ši analizė bus vienas pagrindinių veiksmų plano elementų, taip pat į šį planą bus įtraukti veiksmų punktai ir tarpiniai tikslai, kad būtų pasiektas galutinis tikslas palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais dėl įvairių poveikio įverčių.
- 2. Jėgų suvienijimas. Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas.** Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas yra labai svarbus siekiant sutelkti mokslines žinias, sudarančias veiksmų plano pagrindą ir būtinas siekiant gauti valstybių narių, agentūrų, taip pat pramonės, NVO ir mokslinių tyrimų srities suinteresuotųjų subjektų pritarimą. Pirmiausia nuo 2023 m. gegužės 31 d. iki birželio 1 d ^(⁵¹). Komisija kartu su ECHA ir keliais suinteresuotaisiais subjektais surengė praktinį seminarą, kuriame buvo apžvelgta mokslo pažanga, susijusi su bandymais, kuriuose nenaudojami gyvūnai, ir aptarti reikalavimai, kuriuos tokie bandymai turi atitikti reglamentavimo srityje. Seminare dalyvavo EPI organizatoriai. Seminaro dalyviai išreiškė pritarimą veiksmų plano, kuriuo siekiama palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais, rengimui. Nuolatinis suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas bus užtikrintas, be kita ko, rengiant kitus praktinius seminarus:
 - **2023 m. antrą pusmetį** Komisija surengs **praktinį seminarą**, kad būtų aptarti veiksmai, kurių reikia imtis siekiant pakeisti bandymus su gyvūnais dėl kiekvieno toksikologinio poveikio įverčio, ir veiksmų plano elementai;
 - 2024 m. antrą pusmetį Komisija ketina surengti **antrą praktinį seminarą**, kad pristatytų pažangą, padarytą rengiant veiksmų planą, ir sužinoti valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų nuomonę, ir
 - bendradarbiaujant su EPAA arba agentūromis bus rengiami kiti praktiniai seminarai, kuriuose daugiausia dėmesio bus skiriama moksliniams ir reglamentavimo aspektams.
- 3. Agentūrų ir ekspertų komitetų bendradarbiavimo stiprinimas.** Šiuo metu Komisija rengia pasiūlymą „ES mokslinio ir techninio darbo cheminių medžiagų srityje racionalizavimas pasitelkiant ES agentūras“, kurį numatyta priimti 2023 m. ir kuriuo siekiama stiprinti agentūrų bendradarbiavimą ir didinti jų veiksmingumą visapusiškai išnaudojant sinergiją vertinant chemines medžiagas. Be to, Komisija, įgyvendindama veiksmų planą, išanalizuos dabartinės padėties, susijusios su agentūromis, komitetais ir darbo grupėmis, teikiančiais konsultacijas dėl metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, pranašumus ir trūkumus. Vykdamas tokius veiksmus, kurie bus baigti įgyvendinus veiksmų planą, taip pat būtų galima išnagrinėti glaudesnio bendradarbiavimo galimybes ir išanalizuoti galimybes paspartinti turimos mokslinės patirties perkėlimą į teisės aktus.
- 4. Patariamasis mokslinis metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, komitetas.** Vykdydama pagal veiksmų planą numatytus darbus, Komisija išanalizuos ekspertų mokslinio komiteto, kuris teiktų rekomendacijas dėl metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimo, jų diegimo ir naudojimo reglamentavimo srityje, poreikį ir galimybes. Ši analizė bus pateikta kartu su veiksmų planu.
- 5. Metodų pripažinimas.** Vykdydama veiksmų planą, Komisija išanalizuos, kaip paspartinti naujų metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, pripažinimą, atsižvelgdama į abipusio duomenų pripažinimo skirtingose jurisdikcijose svarbą. Tai apima ne tik poreikį paspartinti metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, tvirtinimą, bet ir jų teisinį įsisavinimą.
- 6. Tarptautinis aspektas.** Veiksmų plane bus numatyti būdai, kaip pagerinti ES nepriklausančių šalių partnerių ir daugiašalių organizacijų informavimo veiklą, kad būtų skatinamas bandymų, kuriuose nenaudojami gyvūnai, metodų, pavyzdžiui, cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo metodų pagal JT visuotinai suderintą cheminių medžiagų klasifikavimo ir ženklinimo sistemą, kūrimas ir pripažinimas reglamentavimo tikslais.

⁽⁵¹⁾ <https://echa.europa.eu/-/echa-s-workshop-opens-way-for-animal-testing-free-chemicals-regulation>

7. **Agentūrų dalyvavimas tarptautiniuose forumuose.** ES agentūros, tokios kaip EFSA, ECHA ar EMA, turi išskirtinės patirties metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, taikymo srityje. Glaudžiai bendradarbiaujant su agentūromis, veiksmų plane bus išnagrinėtos galimybės didinti agentūrų matomumą ir poveikį tarptautiniuose forumuose, pavyzdžiui, EBPO regioniniu ir PSO tarptautiniu lygmeniu. JAV, Kanados, Europos ir kitų šalių reguliavimo institucijų bendradarbiavimas įgyvendinant APCRA (Cheminių medžiagų rizikos vertinimo spartinimo) projektą palengvina derinimą tarptautiniuose forumuose. Šis darbas yra labai svarbus siekiant laipsniškai nutraukti bandymus su gyvūnais tarptautiniu mastu, t. y. atsižvelgiant į visuotinai suderintas klasifikacijas ir apibūsinant duomenų pripažinimą.
8. **Informacijos prieinamumo ir galimybių su ja susipažinti gerinimas.** Prieiga prie informacijos apie naujojo požiūrio metodikas, turimas žinių bazes ir priemonės yra labai svarbi norint paspartinti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, diegimą. 2023 m. Komisija pasiūlys reglamentą dėl duomenų apie chemines medžiagas, pagerinsiantį galimybes susipažinti su informacija apie chemines medžiagas. Be to, iki 2024 m. pabaigos Komisija išanalizuos, kaip palengvinti prieigą prie informacijos, pavyzdžiui, apie būsimus renginius, kvietimus teikti pasiūlymus, taip pat prie rekomendacijų, pavyzdžiui, pasitelkiant specialias platformas ir interaktyvias komunikacijos priemones. Didesnis informacijos apie metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, prieinamumas ir galimybė su ja susipažinti bus naudingi pramonei ir valdžios institucijoms pakeičiant bandymus su gyvūnais, informuojant plačiąją visuomenę ir padedant mokslo bendruomenei kurti naujus metodus.
9. **Mokslo bendruomenės ir suinteresuotųjų subjektų informavimas.** Siekiant sparčiau pakeisti bandymus su gyvūnais ir gauti paramą cheminių medžiagų vertinimui, pagrįstam metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai, labai svarbu keistis informacija su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant mokslo bendruomenę. Todėl Komisija, padedama savo agentūrų, aktyviau informuos suinteresuotuosius subjektus ir mokslo bendruomenę, kad gautų reikiamų žinių apie tai, kaip bandymus su gyvūnais pakeisti metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai, pavyzdžiui, organizuodama praktinius seminarus (2 punktas), kartu su EPAA rengiamą metinę konferenciją (2.5 skirsnis) arba prisidėdama prie konferencijų rengimo.

Be to, peržiūredama REACH reglamentą, Komisija ketina įvertinti visas galimybes bandymais su gyvūnais pagrįstus informacijos reikalavimus pakeisti metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai. Nauji bandymais su gyvūnais pagrįsti informacijos reikalavimai būtų nustatyti tik kraštutiniu atveju.

3.3. 3 tikslas. Modernizuoti mokslą Europos Sąjungoje. Pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriame būtų pateiktas veiksmų planas, kaip palaipsniui nutraukti visus bandymus su gyvūnais

ECI prašoma modernizuoti mokslą ES ir galiausiai nutraukti visus bandymus su gyvūnais, įskaitant bandymus mokslinių tyrimų ir švietimo tikslais. Inicijatyvoje siūloma šį tikslą pasiekti pateikus „pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriame būtų pateiktas veiksmų planas, kaip iki dabartinės Parlamento kadencijos pabaigos Europos Sąjungoje palaipsniui nutraukti visus bandymus su gyvūnais“. Tokiame pasiūlyme turėtų būti numatyti tikslai, susiję su „naudojamų gyvūnų skaičiaus mažinimu, investicijomis į pažangius modelius ir infrastruktūrą, kuriuose nenaudojami gyvūnai, švietimo ir mokymo sinergija ir metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, teisiniu pripažinimu“. Panašu, kad inicijatyvos 3 tikslo aprašymas iš dalies sutampa su 2 tikslu. Inicijatyvoje taip pat prašoma pritarti tam, kad mokslo srityje būtų palaipsniui nutraukti bandymai su gyvūnais.

Atsakymas dėl 3 tikslo

Komisija pateikė toliau išdėstytą atsakymą į EPI.

- Komisija siūlo keletą veiksmų, kuriais siekiama sparčiau mažinti bandymų su gyvūnais skaičių mokslinių tyrimų, švietimo ir mokymo srityje, įskaitant veiksmus, kuriais bus stiprinamas bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis.
- Be to, Komisija ir toliau remis bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų mokslinius tyrimus, skirdama jiems didelį finansavimą.

Komisija pakartoja, kad ji pritaria tikslui palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais, kai tik tai bus moksliškai įmanoma, kaip nurodyta ir Direktyvos 2010/63/ES 10 konstatuojamojoje dalyje, tačiau nemano, kad pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto yra tinkamas būdas siekti laipsniško visų bandymų su gyvūnais nutraukimo. Direktyvoje 2010/63/ES nustatytos mokslo ar švietimo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos priemonės. Joje nenustatyta teisinė sistema, pagal kurią būtų galima rengti mokslinių tyrimų programas arba nustatyti tikslus sumažinti naudojamų gyvūnų skaičių, arba skatinti investicijas į pažangius modelius ir infrastruktūrą, kuriuose nenaudojami gyvūnai, švietimo ir

mokymo sinergiją arba metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, teisinį pripažinimą. Pažangą minėtose srityse veikiau galima padaryti remiantis esamomis programomis, jas plėtojant ir rengiant konkrečius veiksmus, kaip siūloma toliau. Be to, mokslo pažangai įgyvendinant mokslinių tyrimų programas reikalinga didelė valstybių narių parama. Tai dar akivaizdžiau kalbant apie veiksmus švietimo ir mokymo srityje, už kurių atsakingos valstybės narės. Be to, patvirtinti metodai gali būti įdiegti tik joms dalyvaujant.

Atrodo, kad nustatyti mažinimo tikslus naudinga tose politikos srityse, kuriose galima aiškiai apibrėžti politikos tikslo įgyvendinimo galimybes. Tačiau kitaip yra mokslinių tyrimų srityje, kur mokslo pažanga ir inovacijos yra nenuspėjamos ir priklauso nuo geriausių turimų metodų, technologijų ir žinių. Be to, nustatant visuotinį mažinimo tikslą gali būti neatsižvelgta į mokslinių tyrimų poreikių įvairovę. Kuriant alternatyvas padaryta didelė pažanga, tačiau šiuo metu modeliai, kuriems naudojami gyvūnai, tebėra neišvengiami siekiant suprasti kai kuriuos sudėtingesnius biologinius ar fiziologinius procesus, susijusius su sveikata, ligomis ir biologine įvairove. Komisija pakartoja, kad šiuo metu neįmanoma numatyti, kada atsiras mokslškai pagrįstų metodų, galinčių pakeisti tam tikras gyvūnų naudojimo procedūras moksliniuose tyrimuose. Todėl nustatyti mažinimo tikslus atrodo netikroviška ir juos reikėtų nuolat tikslinti.

Kaip minėta 3.2 skirsnyje (5 punkte), atsakydama į iniciatyvoje pateiktus prašymus pagal 2 tikslą, Komisija pasiūlys parengti veiksmų planą, kuriame būtų numatytas metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimas ir patvirtinimas reglamentavimo tikslais, taip pat jų diegimas ir pripažinimas pagal cheminių medžiagų saugos vertinimo reglamentavimo procedūras, kai tik tokie metodai atsiras. Kalbant apie mokslinių tyrimų finansavimą, ES jau dabar nemažai investuoja į spartesnį metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, diegimą. Tai trumpai aprašyta 2.3 skirsnyje. Komisija ketina toliau išlaikyti metodų, kuriems naudojami gyvūnai, alternatyvų kūrimo finansavimo tempą.

Galiausiai Komisija papildys savo išsipareigojimus, susijusius su 3.2 skirsnyje aprašytu cheminių medžiagų saugos vertinimo veiksmų planu, toliau nurodytais konkrečiais veiksmais, kad būtų sparčiau mažinamas mokslinių tyrimų, švietimo srityje ir teisinio pripažinimo tikslais naudojamų gyvūnų skaičius.

- Tolesnis veiksmų koordinavimo su valstybėmis narėmis gerinimas.** Komisija svarsto galimybę parengti **Europos mokslinių tyrimų erdvės (EMTE) politikos priemonę**, kuria būtų siekiama **sumažinti gyvūnų naudojimą moksliniuose tyrimuose ir reglamentuojamuose bandymuose**. Siekiant paspartinti alternatyvių metodų diegimą ir išsipareigoti **mažinti** bandymų su gyvūnais skaičių, labai svarbu, kad į šį procesą įsitrauktų kritinė valstybių narių masė. Ši priemonė būtų tiesioginis ir potencialiai paveiklus atsakymas į iniciatyvoje išdėstytą prašymą palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais atliekant mokslinius tyrimus. Tai galėtų paskatinti valstybes nares sutelkti pastangas, vadovaujant Komisijai, racionalizuoti savo nacionalinę ir regioninę politiką siekiant **mažinti** bandymų su gyvūnais skaičių ir kartu spartinti alternatyvių metodų kūrimą, tvirtinimą ir diegimą. Įgyvendinant šią EMTE politikos priemonę visi susiję suinteresuotieji subjektai taip pat būtų informuojami apie galimybę taikyti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, kai tik tokie metodai atsirastų. Komisija šį pasiūlymą valstybėms narėms pateikė 2023 m. gegužės 25 d. Šiuo metu valstybės narės vertina savo suinteresuotumą dalyvauti įgyvendinant tokią priemonę.
- Tolesnis ES finansavimas remiant alternatyvius metodus ir matomumą.** Komisija jau teikia didelę paramą bandymams su gyvūnais alternatyvių metodų moksliniams tyrimams ir toliau ją teiks. Kaip minėta 2.3 skirsnyje, programos „Europos horizontas“ 2023–2024 m. darbo programoje ir Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvoje numatytos kelios susijusios temos. Komisija taip pat ketina bandymams su gyvūnais alternatyvius metodus įtraukti į tolesnį programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. strateginį planą.
- Tiriamasis (-ieji) seminaras (-ai).** Komisija ketina surengti vieną ar kelis praktinius seminarus su ekspertais, kad nustatytų būsimas prioritetines mokslinių tyrimų sritis. Seminaras (-ai) bus surengtas (-i) iki 2025 m. vidurio ir gali būti 3.2 skirsnyje paskelbtų seminarų dalis.
- Švietimas, mokymas ir informuotumas.** Kaip nurodyta 2.3 skirsnyje, neseniai pagal programos „Horizontas 2020“ ASPIS klasterį buvo įsteigta jaunųjų mokslininkų akademija, skirta bandymams su gyvūnais alternatyviems metodams. Komisija ieško būdų, kaip tęsti šią iniciatyvą.

4. IŠVADOS IR PERSPEKTYVOS

EPI „Už kosmetiką be gyvūnų kančių ir Europą be bandymų su gyvūnais“ išreiškiamas visuomenės susirūpinimas dėl gyvūnų naudojimo mokslo tikslais, įskaitant cheminės saugos vertinimą, pagal įvairius teisės aktus.

Komisija pritaria nuomonei, kad reikėtų palaipsniui nutraukti visus bandymus su gyvūnais reglamentavimo tikslais. Tačiau tai yra ilgalaikis tikslas, kurį galima pasiekti tik palaipsniui ir kuriam įgyvendinti reikia tolesnės mokslo pažangos nustatant pavojų ir riziką remiantis tik metodais, kuriems nenaudojami gyvūnai. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu bandymai su gyvūnais išlieka svarbūs vertinant cheminių medžiagų keliamą riziką žmonių sveikatai ir aplinkai. Kai įmanoma, dabartine kelių teisės aktų dėl cheminių medžiagų peržiūra skatinama taikyti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai. Pavyzdžiui, Komisija ketina pakeisti kai kuriuos bandymais su gyvūnais pagrįstus metodus, kurių šiuo metu reikalaujama pagal REACH reglamentą, ir įdiegti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai.

Norint sumažinti bandymų su gyvūnais skaičių trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu ir palaipsniui nutraukti tokius bandymus ilguoju laikotarpiu, reikės, kad Komisija ir jos agentūros, valstybės narės, mokslinių tyrimų bendruomenė ir suinteresuotieji subjektai imtųsi bendrų ir suderintų veiksmų. Be to, reikia aiškiai apibrėžti, kokių veiksmų reikia imtis siekiant palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais. Todėl Komisija nedelsdama pradės rengti veiksmų planą, kuriame bus numatyti tarpiniai tikslai ir konkretūs veiksmai, kurie turi būti įgyvendinti trumpuoju ir ilgesniu laikotarpiais, kad būtų sumažintas bandymų su gyvūnais skaičius siekiant pereiti prie reglamentavimo sistemos, pagal kurią, laikantis visų atitinkamų cheminių medžiagų teisės aktų, nebebūtų naudojami gyvūnai. Šiame plane bus analizuojami būtini reglamentavimo metodų pakeitimai siekiant suteikti tinkamą postūmį kurti, patvirtinti ir įgyvendinti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai, bei sparčiai juos diegti cheminių medžiagų saugos vertinimo reglamentavimo procedūrose. Apibrėžus šį veiksmų planą, jis galėtų būti pavyzdžiu kitose politikos srityse. Pagrindiniai Komisijos veiksmai, kuriais bus remiamasi įgyvendinant šį veiksmų planą, apima teisėkūros ir ne teisėkūros veiksmus (jie išsamiai aprašyti 3.2 skirsnyje):

- atlikti laipsnišką kiekvieno (eko)toksikologinio poveikio įvertimo analizę siekiant nustatyti būtinus veiksmus ir tarpinius tikslus, kad palaipsniui būtų nutraukti bandymai su gyvūnais;
- užtikrinti visapusišką suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą 2023 ir 2024 m. vykšančiuose praktiniuose seminaruose, kuriuose bus aptariamas veiksmų planas ;
- stiprinti agentūrų ir ekspertų komitetų bendradarbiavimą, be kita ko, 2023 m. antrą pusmetį priimant Komisijos pasiūlymą „ES mokslinio ir techninio darbo cheminių medžiagų srityje racionalizavimas pasitelkiant ES agentūras“;
- didinti informacijos apie naujojo požiūrio metodikas prieinamumą, be kita ko, 2023 m. antrą pusmetį priimant Komisijos pasiūlymą dėl Reglamento dėl duomenų apie chemines medžiagas, pagerinsiantį informacijos apie chemines medžiagas prieinamumą;
- vykdamas veiksmų planą atlikti analizę, kaip paspartinti naujų metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, tvirtinimą ir pripažinimą;
- išanalizuoti galimą poreikį ir galimybes įsteigti ekspertų mokslinį komitetą, kuris teiktų rekomendacijas dėl metodų, kuriems nenaudojami gyvūnai, kūrimo ir jų įdiegimo bei naudojimo reglamentavimo srityje;
- išanalizuoti būdus, kaip pagerinti ES nepriklausančių šalių partnerių ir daugiašalių organizacijų informavimo veiklą, taip pat padidinti ES agentūrų matomumą atitinkamuose tarptautiniuose forumuose.

Be to, siekiant tikslo modernizuoti mokslą, reikia toliau plėtoti metodus, kuriems nenaudojami gyvūnai. Todėl Komisija ir toliau ryžtingai remia alternatyvių metodų kūrimą, skirdama atitinkamą finansavimą. Komisija taip pat svarsto galimybę koordinuoti valstybių narių veiklą šioje srityje.

Komisija nepritaria nuomonei, kad pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto yra tinkama priemonė siekiant tikslo palaipsniui nutraukti gyvūnų naudojimą mokslinių tyrimų ir švietimo srityje. Mokslas dar nėra pakankamai pažengęs, kad būtų rasti tinkami su gyvūnų naudojimu nesusiję sprendimai, kurie leistų visapusiškai suprasti sveikatą ir ligas ar biologinę įvairovę. Todėl Komisija siūlo parengti konkrečias priemones, kuriomis būtų sparčiau mažinamas bandymų su gyvūnais skaičius mokslo srityje. Šie veiksmai nurodyti 3.3 skirsnyje dėl veiksmų mokslinių tyrimų, švietimo ir mokymo srityje siekiant stiprinti pastangas palaipsniui nutraukti bandymus su gyvūnais.

Galiausiai Komisija, siūlydama naują EMTE politikos veiksmų planą, ragina valstybes nares, naudojantis savo įgaliojimais, visų pirma mokslinių tyrimų ir švietimo tikslais, dėti daugiau pastangų, kad būtų mažinamas bandymų su gyvūnais skaičius, ir aktyviai dalyvauti kuriant alternatyvius metodus.

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.11144 – COLT TECHNOLOGY SERVICES GROUP / LUMEN EMEA BUSINESS)****(Tekstas svarbus EEE)**

(2023/C 290/02)

2023 m. rugpjūčio 9 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<https://competition-cases.ec.europa.eu/search>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu *EUR-Lex* svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32023M11144. *EUR-Lex* svetainėje galima rasti įvairių Europos Sąjungos teisės aktų.

⁽¹⁾ O L L 24, 2004 1 29, p. 1.

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2023 m. liepos 5 d.

dėl pasiūlymo dėl ekonomikos valdymo reformos Sąjungoje

(CON/2023/20)

(2023/C 290/03)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2023 m. gegužės 12 d. ir birželio 27 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo atitinkamai Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Parlamento prašymus pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (toliau – pasiūlytas naujas Stabilumo ir augimo pakto (SAP) prevencinės dalies reglamentas) ⁽¹⁾. 2023 m. gegužės 12 d. ECB gavo Europos Sąjungos Tarybos prašymus pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (toliau – pasiūlyti SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimai) ⁽²⁾ ir dėl pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (toliau – pasiūlyti biudžeto sistemų direktyvos pakeitimai) ⁽³⁾ (pasiūlyti biudžeto sistemų direktyvos pakeitimai kartu su pasiūlytu nauju SAP prevencinės dalies reglamentu ir pasiūlytais SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimais toliau vadinami Komisijos pasiūlymais).

ECB kompetencija teikti nuomonę dėl pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento ir dėl pasiūlytų Biudžeto sistemų direktyvos pakeitimų grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, nes veiksmingas ekonominės politikos koordinavimas ir daugiašalė biudžeto priežiūra yra susiję su pagrindiniu Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) tikslu palaikyti kainų stabilumą pagal SESV 127 straipsnio 1 dalį ir 282 straipsnio 2 dalį ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 2 straipsnį.

ECB kompetencija teikti nuomonę dėl pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų grindžiama SESV 126 straipsnio 14 dalies antra pastraipa, kurioje nustatyta, kad Taryba, pasikonsultavusi, *inter alia*, su ECB, priima atitinkamas nuostatas dėl perviršinio deficito procedūros, kuri taip pat svarbi siekiant pirmiau minėto pagrindinio ECBS tikslo.

Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

Bendrosios pastabos

ECB palankiai vertina Komisijos pasiūlymus dėl Sąjungos ekonomikos valdymo sistemos reformos. Reforma siekiama užtikrinti valstybės skolos tvarumą, fiskalinės politikos anticikliškumą, patvirtinti vidutinio laikotarpio požiūrį į biudžeto politiką, taip pat supaprastinti sistemą ir padidinti jos nacionalinę atsakomybę. Joje taip pat pripažįstama, kad reformos, investicijos ir fiskalinis tvarumas vienas kitą papildo, todėl juos reikėtų skatinti taikant integruotą požiūrį. Galiausiai

⁽¹⁾ COM (2023) 240 final.

⁽²⁾ COM (2023) 241 final.

⁽³⁾ COM (2023) 242 final.

reforma siekiama užtikrinti veiksmingesnę vykdymą. Siekdamas padėti siekti šių tikslų, ECB pateikia keletą konkrečių techninių pastabų ir pasiūlymų dėl Komisijos pasiūlymų, kad naujoji sistema būtų toliau tobulinama ir užtikrinama, kad ji būtų skaidresnė ir labiau nuspėjama.

Tvirta Sąjungos ekonominės ir fiskalinės politikos koordinavimo ir priežiūros sistema yra labai svarbi Europos Sąjungai, valstybėms narėms ir ypač euro zonai ⁽⁴⁾. ECB pabrėžia tvarios fiskalinės būklės svarbą kainų stabilumui ir tvariam augimui sklandžiai veikiančioje ekonominėje ir pinigų sąjungoje (EPS) ⁽⁵⁾. Sąjungos ekonomikos valdymo sistemos reforma gali realiai, laipsniškai ir tvariai pakoreguoti valstybės skolą, kartu sudarant palankesnes sąlygas būtina nacionalinei struktūrinei politikai.

ECB ragina Sąjungos teisės aktų leidėjus kuo greičiau, bet ne vėliau kaip iki 2023 m. pabaigos, susitarti dėl Sąjungos ekonomikos valdymo sistemos reformos. Kadangi SAP numatyta bendroji nukrypti leidžianti išlyga iki to laiko bus panaikinta ⁽⁶⁾, toks susitarimas būtų labai svarbus siekiant pagrįsti lūkesčius dėl skolos tvarumo ir tvaraus bei integracinio augimo. Jei nebus greitai susitarta dėl patikimos, skaidrios ir nuspėjamos fiskalinės sistemos ir ji nebus įdiegta, gali atsirasti netikrumo ir gali būti nepagrįstai vilkinamas būtinas fiskalinis koregavimas ir paskatos reformoms bei investicijoms.

ECB pabrėžia šias priežastis, dėl kurių reikėtų reformuoti ekonomikos valdymo sistemą. Pirma, dėl padidėjusio valdžios sektoriaus skolos santykio ir skolos nevenalytiškumo po koronaviruso pandemijos didėja poreikis veiksmingai koordinuoti fiskalinę būklę taikant SAP. Realistiškas, laipsniškas ir tvarus valstybės skolos koregavimas atsižvelgiant į vyraujančias augimo ir infliacijos perspektyvas yra svarbus siekiant užtikrinti fiskalinį tvarumą ir atkurti fiskalinę erdvę prieš galimą nuosmukį. Antra, labai svarbu, kad fiskalinė politika taptų anticiklinė. Recesijos metu reikia imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų išvengta nepalankių ekonominių pokyčių, tačiau taip pat labai svarbu atkurti rezervus, kai ekonomika tvirtai atsigauja, kad būtų užtikrintas skolos tvarumas. Veiksmingai prisidedant prie makroekonominio stabilizavimo didelių sukrėtimų laikotarpiu, anticikline fiskaline politika remiama pinigų politika siekiant kainų stabilumo vidutiniu laikotarpiu. Trečia, labai svarbu, kad ekonomikos valdymo sistemoje būtų nustatytos išankstinės sąlygos, kad ekonomikos politika taptų palankesnė ekonomikos augimui. Struktūrinės reformos, investicijos ir fiskalinis tvarumas turėtų būti geriau integruoti į fiskalinę ir makroekonominę priežiūrą, be kita ko, pagal makroekonominio disbalanso procedūrą ⁽⁷⁾. Be to, norint spręsti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos uždavinius, visų pirma vykdyti Sąjungos ir valstybių narių klimato srities išpareigojimus pagal tarptautinę ir ES teisę ⁽⁸⁾, reikės didelių privačiųjų ir viešųjų investicijų, kurioms palankesnes sąlygas sudarytų papildoma struktūrinė politika. Norint patikimai stabilizuoti valstybės skolos santykį, reikia vykdyti augimui palankią ekonominę politiką, įskaitant viešąsias investicijas, kurios turi būti tinkamai skatinamos reformuotoje Sąjungos ekonomikos valdymo sistemoje. Iš tiesų, jei priemonė „NextGenerationEU“, visų pirma Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, bus veiksmingai įgyvendinta, ji padės valstybėms narėms spręsti šiuos uždavinius ir pademonstruos, kokį potencialą turi Sąjungos mastu vykdomi veiksmai. Tačiau reikės daugiau išteklių ir investicijų Sąjungos lygmeniu, taip pat tvarių, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, kurioms reikės arba papildomų pajamų šaltinių, arba iš naujo nustatyti išlaidų prioritetus, visų pirma tose valstybėse narėse, kurių skolos santykis yra aukštas. Ketvirta, ECB palankiai vertintų tolesnę pažangą su euro zona susijusių Sąjungos ekonomikos valdymo sistemos aspektų srityje, pavyzdžiui, veiksmingesnę euro zonos fiskalinės politikos kryptį koordinavimą ir tinkamai parengto nuolatinio centrinio fiskalinio pajėgumo sukūrimą. Apskritai, siekiant sustiprinti euro zonos gebėjimą absorbuoti sukrėtimus ir skatinti stabilumą bei augimą, tebėra labai svarbu baigti kurti ekonominę ir institucinę EPS struktūrą ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Žr. 2018 m. gegužės 11 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2018/25 dėl pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos, kuria nustatomos fiskalinės atsakomybės ir biudžeto orientavimo į vidutinį laikotarpį stiprinimo valstybėse narėse nuostatos (OL C 261, 2018 7 25, p. 1), 1.1 dalį. Visos ECB nuomonės skelbiamos interneto svetainėje „EUR-Lex“.

⁽⁵⁾ Žr. 2021 m. gruodžio 1 d. Eurosistemos atsakymą dėl Europos Komisijos komunikato „ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui“, paskelbtą ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

⁽⁶⁾ Žr. 2023 m. kovo 8 d. Europos Komisijos 2024 m. fiskalinės politikos gaires: Skolos tvarumo ir tvaraus bei integracinio augimo skatinimas.

⁽⁷⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

⁽⁸⁾ Paryžiaus susitarimas, patvirtintas pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (OL L 282, 2016 10 19, p. 4). 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

⁽⁹⁾ Žr. 2015 m. birželio 22 d. pranešimo „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, parengto Jeano-Claude'o Junckerio, glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi'u ir Martinu Schulzu, 4 p., paskelbta Komisijos interneto svetainėje www.ec.europa.eu. Taip pat žr. 2018 m. lapkričio 9 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2018/51 dėl pasiūlymo dėl Reglamento dėl Europos investicijų stabilizavimo priemonės sukūrimo (OL C 444, 2018 12 10, p. 11) bendras pastabas; 2019 m. spalio 30 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2019/37 dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl euro zonos konvergencijai ir konkurencingumui skirtos biudžeto priemonės valdymo sistemos (OL C 408, 2019 12 4, p. 3) 1.3 dalį.

Konkrečios pastabos

1. Valstybės skolos tvarumas ir fiskalinis koregavimas

1.1. Skolos tvarumo analizės vaidmuo

1.1.1. ECB supranta, kad pagal pasiūlytą naują SAP prevencinės dalies reglamentą Komisijos parengta skolos tvarumo analizė atliks svarbų vaidmenį rengiant technines grynųjų valdžios sektoriaus išlaidų trajektorijas, kurias Komisija pateikė siekdama pateikti gaires valstybėms narėms⁽¹⁰⁾. Komisijos skolos tvarumo analizė yra vertinga priemonė nustatant fiskalinę riziką, kuri nėra pakankamai įtraukta į užregistruotą skolos lygį, pavyzdžiui, būsimos išlaidos, susijusios su visuomenės senėjimu, neapibrėžtieji išpareigojimai ir skolos terminų sudėtis. Siekdamas užtikrinti skolos tvarumo analizės pakartojamumą, nuspėjamumą ir skaidrumą bei nuoseklų sistemos įgyvendinimą visose valstybėse narėse ir laiku, ECB pabrėžia, kad reikia nustatyti metodiką, kuria grindžiama Komisijos skolos tvarumo analizė, konsultuojantis su valstybėmis narėmis ir joms pritariant. Be to, ECB taip pat būtų naudinga konsultuotis su Europos fiskaline valdyba dėl šios metodikos.

1.1.2. ECB palankiai vertina tai, kad Komisijos techninėje trajektorijoje daugiausia dėmesio skiriama grynųjų išlaidų planui, kuris iš esmės nepriklausytų nuo nestebimo gamybos apimtys atotrūkio metinių tikralaikių įverčių. Tai gali pagerinti fiskalinės politikos anticikliškumą, įskaitant pajamų svyravimą, atsirandantį dėl ciklinių sąlygų. Siekdamas dar labiau padidinti Komisijos pasiūlymų aiškumą, ECB rekomenduoja patikslinti grynųjų išlaidų apibrėžtį⁽¹¹⁾, kad būtų paaiškinti toliau nurodyti aspektai. Apibrėžtyje turėtų būti: a) paaiškinta, ar grynųjų išlaidų planas būtų apibrėžtas nominaliāja, ar realiāja verte; b) patikslinta ir įvertinta metodika, naudojama apskaičiuoti diskrecines pajamų priemones, kurios turi būti atimamos iš bendrųjų išlaidų ir c) patikslinama, kokia apimtimi rodiklio apskaičiavimas remsis stebimais punktais, ypač patikslinant metodiką, naudojamą cikliniams išlaidų bedarbio pašalpom elementams apskaičiuoti.

1.1.3. Pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente numatyta, kad taikant grynųjų išlaidų techninę trajektoriją būtų užtikrinta, kad valstybės skolos santykis būtų tikėtina mažinamas arba būtų toliau tikėtina mažinamas, arba išliktų apdiraus lygio⁽¹²⁾. Komisija turi įvertinti ir paskelbti savo patikimumo analizę ir pagrindinius duomenis⁽¹³⁾. ECB rekomenduoja, kad pagrindiniai parametrai ir prielaidos, kuriais grindžiama tikėtimumo vertinimo metodika, būtų išsamiau išdėstyti Komisijos pasiūlymuose⁽¹⁴⁾. Be to, ECB palankiai vertina ir remia tai, kad Komisijos ataskaita Ekonomikos ir finansų komitetui, kurioje pateikiamos techninės trajektorijos, bus viešai paskelbta prieš valstybėms narėms rengiant nacionalinius vidutinio laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus (toliau – nacionaliniai planai)⁽¹⁵⁾. Be to, ECB rekomenduoja sukurti bendrą „patikimų ir patikrinamų ekonominių argumentų“, kuriuos valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose planuose, sistemą, kai juose numatyta didesnė nei Komisijos pasiūlyta grynųjų išlaidų trajektorija⁽¹⁶⁾.

1.2. Apsaugos priemonės

ECB primena, kad SESV 126 straipsnio 2 dalies b punkte kalbama apie situacijas, kai valstybės skolos ir bendrojo vidaus produkto (BVP) santykis „pakankamai mažėja ir patenkinamai sparčiai artėja prie pamatinės vertės“⁽¹⁷⁾. Atsižvelgdamas į poreikį išvengti to, kad skola stabilizuotųsi pasiekusi didelį dydį, ECB palankiai vertina tai, kad į Komisijos pasiūlymus įtrauktos tam tikros apsaugos priemonės, kuriomis remiamas skolos ir deficito mažinimas,

⁽¹⁰⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 5 ir 6 straipsnius ir I priedą. Taip pat žr. 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių“, COM(2022) 583 final.

⁽¹¹⁾ Žr., pavyzdžiui, pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 2 straipsnio 2 punktą ir (arba) II priedo a punktą.

⁽¹²⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 6 straipsnio a punktą.

⁽¹³⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 8 straipsnį ir V priedą.

⁽¹⁴⁾ Konkrečiai tai galėtų būti įtraukta į pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento V priedą.

⁽¹⁵⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 5 straipsnį.

⁽¹⁶⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 11 straipsnio 2 dalį.

⁽¹⁷⁾ Taip pat žr. pasiūlytą SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 1 punktą, kuriuo iš dalies keičiama 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6) 2 straipsnio 1a dalis.

visų pirma užtikrinant, kad fiskalinėje trajektorijoje būtų numatytas mažesnis valstybės skolos santykis planavimo laikotarpio pabaigoje nei techninės trajektorijos pradžioje, vengiant atidėti fiskalinį koregavimą vėlesniems koregavimo laikotarpio metams ir siūlant minimalų koregavimą tiems metams, kuriais, kaip tikimasi, deficitas viršys 3 % pamatinę vertę ⁽¹⁸⁾. ECB supranta, kad apsaugos priemonių klausimas yra vis dar svarstomas, ir mano, kad reikia rasti pusiausvyrą, iš vienos pusės, tarp sudėtingumo bei atsakomybės ir iš kitos pusės – skolos mažinimo veiksmingumo, siekiant užtikrinti, kad skola būtų pakankamai mažinama ir būtų tinkamai diferencijuota.

2. Nacionaliniai vidutinio laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai

2.1. Reformos ir investicijos

Produktyvios investicijos yra būtina ekonomikos augimo, kuris padėtų užtikrinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, sąlyga. Todėl labai svarbu, kad fiskalinis koregavimas nekenktų investicijoms, ypač investicijoms, kuriomis remiami bendri Sąjungos prioritetai. Šiuo tikslu taip pat turėtų būti veiksmingai stebimas viešųjų investicijų lygis ir kokybė. Be to, ECB sutinka, kad reikia skubiai skatinti ekonomikos augimui palankias reformas. Todėl nacionalinė atsakomybė už valstybių narių nacionalinius planus yra labai svarbi. ECB pabrėžia, kad valstybės narės ir Komisijos techninis dialogas, kuris yra svarbus nacionalinės atsakomybės elementas, pagal pasiūlytą naują SAP prevencinės dalies reglamentą ⁽¹⁹⁾ turėtų vykti sklandžiai, skaidriai ir nuspėjamai. Techninis dialogas turėtų turėti tinkamą struktūrą ir turėtų būti išsamus, kad būtų galima aiškiai apibrėžti nacionalinių planų turinį. Todėl ECB rekomenduoja pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente pateikti išsamesnę informaciją apie reformų ir investicijų įsipareigojimų reikalavimus, kurie turi būti įtraukti į visus nacionalinius planus ⁽²⁰⁾.

2.2. Koregavimo laikotarpis

Pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente nustatyta, kad valstybių narių nacionaliniuose planuose turi būti pateikta grynųjų išlaidų trajektorija, apimanti bent ketverių metų laikotarpį ⁽²¹⁾. Jei valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne daugiau kaip trejiems metams ⁽²²⁾. Toks laikotarpis yra ilgas ir trunka ilgiau nei įprastas rinkimų ciklas, todėl gali trukdyti laikytis šių įsipareigojimų. Todėl ECB pritaria apdairiam nacionalinių planų išplėtimo naudojimui ir pabrėžia, kad reikia visiškai įgyvendinti įsipareigojimus dėl papildomų reformų ir investicijų. Be to, ECB turi du pasiūlymus dėl koregavimo laikotarpio ir jo pratęsimo. Pirma, ECB palankiai vertina reikalavimą, kad kiekvienas reformos ir investicijų įsipareigojimas, kuriuo grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, turi būti pakankamai išsamus, vykdomas laikotarpio pradžioje, per nustatytą laiką ir patikrinamas ⁽²³⁾. Siekdamas užtikrinti, kad metodika būtų pakankamai aiški ir skaidri, ECB siūlo toliau ⁽²⁴⁾ plėtoti valstybių narių įsipareigojimų vertinimo sistemą. Visų pirma turėtų būti užtikrinta, kad tokie įsipareigojimai padėtų didinti potencialų augimą, taigi ir skolos tvarumą. Be to, ECB rekomenduoja įtraukti papildomas apsaugos priemones, panašias į jau taikomas fiskalinio koregavimo apsaugos priemones ⁽²⁵⁾, kad būtų užtikrintos didesnės investicijos į ypatingos svarbos politikos prioritetus, pavyzdžiui, žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, ir kad reformų ir investicijų įsipareigojimai būtų pakankamai sutelkti laikotarpio pradžioje. Antra, iki 2026 m., pratęsiant koregavimo laikotarpį galima atsižvelgti į reformų ir investicijų įsipareigojimus, įtrauktus į patvirtintus valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ⁽²⁶⁾. Palankiai vertindamas atsižvelgimą į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, ECB rekomenduoja vertinimo sistemoje užtikrinti, kad didelė valstybių narių pasiūlytų reformų ir investicijų dalis papildytų jau iki tol prisiimtus įsipareigojimus.

⁽¹⁸⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 6 straipsnio c ir d punktus, 15 straipsnio 2 dalį ir I priedo c punktą. Žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 2 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalis, žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 5 straipsnio 1 dalis.

⁽¹⁹⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 10 straipsnį.

⁽²⁰⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 11, 12 ir 14 straipsnius ir II priedą.

⁽²¹⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 5 straipsnį ir 11 straipsnio 1 dalį.

⁽²²⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 13 straipsnio 1 dalį.

⁽²³⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 13 straipsnio 3 dalį.

⁽²⁴⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 13 straipsnio 5 dalį ir VII priedą.

⁽²⁵⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 6 straipsnio c ir d punktus ir 15 straipsnio 2 dalį.

⁽²⁶⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 13 straipsnio 4 dalį.

2.3. Patikslinti nacionaliniai planai

Pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente įtvirtinama galimybė valstybei narei pateikti patikslintą nacionalinį planą, jeigu yra objektyvių aplinkybių, trukdančių įgyvendinti pradinį planą, arba jeigu su prašymu pateikti naują nacionalinį planą kreipiasi nauja vyriausybė⁽²⁷⁾. ECB rekomenduoja pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente nurodyti objektyvias aplinkybes, kurios būtų laikomos svarbiomis, ir paaiškinti, kaip Komisija, rengdama naują techninę trajektoriją, atsižvelgia į atitinkamos valstybės narės ankstesnę koregavimą arba jo nebuvimą. Be to, ECB rekomenduoja pasiūlytu nauju SAP prevencinės dalies reglamentu užtikrinti, kad pagal patikslintą planą nebūtų leidžiama atidėti reformų ir investicijų.

3. Sąveika su makroekonominio disbalanso procedūra

- 3.1. ECB palankiai vertina tai, kad nacionalinių planų rėmuose bus vykdoma holistinė nacionalinių struktūrinių reformų įsipareigojimų ir investicijų bei fiskalinės politikos stebėseną visų nacionalinių struktūrinių politikos krypčių atžvilgiu, ir visų pirma tų, kurios gali palengvinti makroekonominio disbalanso prevenciją ir naikinimą, kaip stebima pagal makroekonominio disbalanso procedūrą⁽²⁸⁾.
- 3.2. ECB palankiai vertina reikalavimą, kad nacionaliniuose planuose būtų atsižvelgta į Sąjungos konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalansu, nustatytu pagal makroekonominio disbalanso procedūrą⁽²⁹⁾. ECB rekomenduoja nacionaliniuose planuose daugiausia dėmesio skirti pagrindinei rizikai, kurią makroekonominis disbalansas kelia fiskaliniam tvarumui, ilgalaikiam konkurencingumo praradimui ir dideliame išorės disbalansui.
- 3.3. Pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente nustatyta, kad jeigu valstybė narė nevykdo reformų ir investicijų įsipareigojimų, įtrauktų į jos nacionalinį planą, kad įgyvendintų šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra, ir jei atitinkamoje valstybėje narėje yra susidaręs perviršinis disbalansas, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1176/2011 7 straipsnio 2 dalį gali būti pradėta perviršinio disbalanso procedūra⁽³⁰⁾ ⁽³¹⁾. Tokiu atveju valstybė narė turi pateikti patikslintą nacionalinį planą, kuris taip pat naudojamas kaip taisyklių veiksmų planas, kurio reikalaujama pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 8 straipsnio 1 dalį. Šiuo klausimu ECB formuluoja dvi pastabas. Pirma, atsižvelgdamas į kintantį makroekonominių iššūkių pobūdį, ECB mano, kad būtų naudinga, jei sistema taip pat padėtų koreguoti nacionalinius planus, neatsižvelgiant į tai, ar perviršinio disbalanso procedūra yra pradėta, ar ne. Taip užtikrinama, kad atitinkamas reformas ir investicijas būtų galima koreguoti, kad būtų galima laiku ir veiksmingiau spręsti visus naujai atsirandančius makroekonominis disbalansus ir makroekonominis iššūkius. Antra, ECB pažymi, kad makroekonominio disbalanso vykdymo užtikrinimas buvo vienas iš pagrindinių susirūpinimą keliančių klausimų pagal esamą ekonomikos valdymo sistemą. ECB pabrėžia, kad makroekonominio disbalanso prevencijos ir ištaisymo procedūros turėtų būti nustatomos taikant skaidrius ir veiksmingus skatinimo mechanizmus, įskaitant išsamų informavimą apie procedūrinius sprendimus⁽³²⁾. Siekdamas užtikrinti, kad valstybės narės laiku ir veiksmingai šalintų makroekonominį disbalansą, ir kaip pažymėjo Taryba⁽³³⁾, ECB pabrėžia, kad turėtų būti skaidriai ir nuosekliai išnaudotas visas makroekonominio disbalanso procedūros potencialas, užtikrinant, kad valstybės narės prisiimtų atsakomybę už procedūrą, įskaitant, kai taikytina, perviršinio disbalanso procedūros aktyvumą.

4. Atitikties ir įgyvendinimas

4.1. Valstybių narių įsipareigojimų, kuriais grindžiamas koregavimo laikotarpio pratęsimas, patenkinamas vykdymas

Pasiūlytame naujame SAP prevencinės dalies reglamente nustatyta, kad tais atvejais, kai valstybei narei buvo pratęstas taikomas koregavimo laikotarpis, tačiau ji patenkinamai nevykdo savo reformų ir investicijų įsipareigojimų, kuriais grindžiamas pratęsimas, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, gali rekomenduoti patikslintą grynųjų išlaidų planą su trumpesniu koregavimo laikotarpiu⁽³⁴⁾. Atsižvelgdamas į tai, ECB pabrėžia, kad

⁽²⁷⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 14 straipsnio 1 dalį.

⁽²⁸⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 11 straipsnio 1 dalį, 12 straipsnio b punktą, 13 straipsnio 2 dalį ir 16 bei 30 straipsnius.

⁽²⁹⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 11 straipsnio 1 dalį ir 12 straipsnio b punktą.

⁽³⁰⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

⁽³¹⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 30 straipsnį.

⁽³²⁾ Žr. 2011 m. vasario 16 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2011/13 dėl ekonomikos valdymo reformos Europos Sąjungoje (OL C 150, 2011 5 20, p. 1) 18 dalį.

⁽³³⁾ Žr. 2022 m. liepos 12 d. Tarybos pranešimą spaudai „Makroekonominio disbalanso procedūra: Taryba priėmė išvadas“, kurią galima rasti Tarybos interneto svetainėje www.consilium.europa.eu.

⁽³⁴⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 19 straipsnį.

reikia užtikrinti savalaikę, tinkamą ir skaidrią valstybių narių reformų ir investicijų įsipareigojimų laikymosi stebėseną ir vykdymo užtikrinimą, kad būtų užtikrintas fiskalinis ir makroekonominis stabilumas. Todėl šiuo atveju gali būti geriau, kad pasiūlytu nauju SAP prevencinės dalies reglamentu Taryba būtų įpareigota imtis veiksmų pagal Komisijos rekomendaciją, laikantis principo „laikykis arba paaiškink“⁽³⁵⁾, rekomenduoti patikslintą grynųjų išlaidų planą, numatant trumpesnį koregavimo laikotarpį⁽³⁶⁾. Šiuo atžvilgiu ECB atkreipia dėmesį į Komisijos nuorodą į būsimą darbą kuriant naują vykdymo užtikrinimo priemonę⁽³⁷⁾. ECB palankiai vertintų išsamesnę informaciją apie naują vykdymo užtikrinimo priemonę, kuri dar nėra įtraukta į Komisijos pasiūlymus.

4.2. Didelių valstybės skolos tvarumo problemų ir kitų svarbių veiksnių vertinimas Komisijos pranešimo pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį kontekste

ECB palankiai vertina tai, kad atitinkamos valstybės narės valstybės skolos tvarumo problemų mastas yra įtrauktas kaip pagrindinis svarbus veiksnys pradedant perviršinio deficito procedūrą⁽³⁸⁾. Atsižvelgdamas į svarbių veiksnių vertinimo svarbą įgyvendinant perviršinio deficito procedūrą, ECB ragina į pasiūlytus SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimus įtraukti aiškiai apibrėžtą ir skaidrų šių veiksnių vertinimo metodą.

4.3. Taisomųjų grynųjų išlaidų plano struktūra

ECB pabrėžia, kad reikia laipsniškai, bet greitai ištaisyti perviršinės skolos ir deficito padėtį. Šiomis aplinkybėmis jis pripažįsta, kad buvo nustatytos apsaugos priemonės, kuriomis siekiama sumažinti fiskalinio koregavimo atidėjimo riziką, atsižvelgiant į tai, kaip koreguojant grynųjų išlaidų planą turi būti sprendžiamas skolos santykio klausimas⁽³⁹⁾. ECB palankiai vertina su deficitu susijusį skaitinės vertės reikalavimą, pagal kurį tais metais, kai numatoma, jog valdžios sektoriaus deficitas viršys pamatinę vertę, taisomasis grynųjų išlaidų planas turės atitikti minimalų koregavimą. Tačiau reikėtų paaiškinti, kaip vertinamas šis koregavimas. Tačiau ECB pažymi, kad pasiūlytais SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimais⁽⁴⁰⁾ būtų panaikintas dabartinis reikalavimas pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį pateiktoje Tarybos rekomendacijoje nustatyti konkretų terminą perviršinio deficito padėčiai ištaisyti, ištaisymą užbaigiant „per metus nuo tokio deficito nustatymo, nebent atsirastų ypatingų aplinkybių“⁽⁴¹⁾.

4.4. Kontrolės sąskaita

ECB palankiai vertina reikalavimą Komisijai sukurti kontrolės sąskaitą, kad būtų galima stebėti sukauptus faktinių grynųjų išlaidų nukrypimus aukštyne ir žemyn nuo grynųjų išlaidų plano⁽⁴²⁾. Tai labai svarbus elementas siekiant užtikrinti atitiktį ir remti taisyklės anticikliškumą, suteikiant galimybę ekonomikos pakilimo laikotarpiais kaupti fiskalinius rezervus, kuriais būtų galima pasinaudoti ekonomikos nuosmukio laikotarpiais. Į kontrolės sąskaitoje esančią informaciją atsižvelgiama rengiant Komisijos pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį⁽⁴³⁾, ir tai yra svarbus veiksnys, susijęs su perviršinio deficito procedūros pradėjimu. Dėl šios priežasties ECB rekomenduoja papildomai patikslinti, kaip veiks kontrolės sąskaita ir kokie bus jos pagrindiniai parametrai. Be to, ECB rekomenduoja Komisijos interneto svetainėje, pageidautina kartu su Komisijos pavasario ir rudens prognozėmis,

⁽³⁵⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 27 straipsnį.

⁽³⁶⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 19 straipsnį. Formuluoatė galėtų būti iš dalies pakeista, nurodant: „[...] Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, rekomenduoja patikslintą grynųjų išlaidų planą su trumpesniu koregavimo laikotarpiu“.

⁽³⁷⁾ Taip pat žr. 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių“, COM(2022) 583 final.

⁽³⁸⁾ Pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 1 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalis.

⁽³⁹⁾ Žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 2 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalis; žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 4 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 5 straipsnio 1 dalis.

⁽⁴⁰⁾ Pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 2 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalis.

⁽⁴¹⁾ Žr. Reglamentą (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalį.

⁽⁴²⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 21 straipsnio antrą dalį ir IV priedą.

⁽⁴³⁾ Pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 1 punktą, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalies b punktas.

skelbti konkrečioms šalims skirtus skaičiavimus ir kiekvienos valstybės narės statusą kontrolės sąskaitoje. Galiausiai ECB rekomenduotų nustatyti faktinių grynujų išlaidų nukrypimų nuo grynujų išlaidų plano ribą, kurią pasiekus Komisija turėtų parengti pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį ⁽⁴⁴⁾.

5. Nepriklausomų fiskalinių institucijų ir Europos fiskalinės valdybos vaidmuo

- 5.1. Stiprinant nepriklausomų įstaigų vaidmenį fiskalinės priežiūros procese galima padėti sumažinti fiskalinės politikos formavimui būdingas prociklines tendencijas, kartu remiant nacionalinę atsakomybę, kuri yra labai svarbi tvariam sistemos įgyvendinimui ⁽⁴⁵⁾. Todėl ECB pritaria pasiūlymų nuostatoms, kuriomis siekiama sustiprinti nepriklausomų fiskalinių institucijų vaidmenį ⁽⁴⁶⁾, įtraukiant reikalavimus, susijusius su jų valdymu ir nepriklausomumu, ir skiriant joms užduotis ⁽⁴⁷⁾, kurios viršija jų dabartines užduotis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 473/2013 ⁽⁴⁸⁾. Visų pirma ECB palankiai vertina tai, kad Sąjungos teisės aktuose įtvirtinamas principas „laikykis arba paaiškink“. ECB pritaria tam, kad būtų stiprinamas nepriklausomų fiskalinių institucijų vaidmuo, su sąlyga, kad jų bendri pajėgumai taip pat būtų atitinkamai pagerinti atsižvelgiant į jų papildomas užduotis ir kad būtų užtikrinti jų pakankami ir stabilūs ištekliai, kad jos galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus ⁽⁴⁹⁾.
- 5.2. ECB rekomenduoja, kad, atsižvelgiant į pirmiau minėtą pajėgumų stiprinimą ir nepažeidžiant Komisijos vaidmens pagal Sutartis, nepriklausomų fiskalinių institucijų vaidmenį pagal pasiūlytą naują SAP prevencinės dalies reglamentą būtų galima dar labiau sustiprinti suteikiant joms vaidmenį rengiant valstybių narių nacionalinius planus ir vertinant kiekybiškai neįvertinamus tikslus (pavyzdžiui, reformų poveikį). Nepriklausomos fiskalinės institucijos galėtų kurti pagrindines prielaidas, nacionalinio plano suderinamumą su Komisijos technine trajektorija ir, kai aktualu, reformų ir investicijų išpareigojimų patikimumą. ECB taip pat rekomenduoja, kad nepriklausomų fiskalinių institucijų dalyvavimas pagal pasiūlytus SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimus galėtų būti dar labiau sustiprintas reikalaujant, kad nepriklausomos fiskalinės institucijos taip pat parengtų nuomonę dėl Komisijos atliktos svarbių veiksmų analizės, kurios reikia rengiant pranešimą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį.
- 5.3. Galiausiai ECB pripažįsta Europos fiskalinės valdybos darbą ⁽⁵⁰⁾ ir visiškai pritaria Komisijos ketinimui išnagrinėti jos stiprinimo priemones. Tuo tikslu, nepažeisdamas Komisijos kompetencijos, ECB remia svarbų Europos fiskalinės valdybos vaidmenį Sąjungos ekonomikos valdymo sistemoje ⁽⁵¹⁾. Visų pirma ECB palankiai vertina galimybę Europos fiskalinei valdybai pateikti nuomonę, kuria būtų grindžiama Tarybos rekomendacija dėl bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymo pradžios arba pratęsimo pagal pasiūlytą naują SAP prevencinės dalies reglamentą ⁽⁵²⁾. Kaip nurodyta šios nuomonės 1.1.1 dalyje, ECB taip pat mano, kad naudinga konsultuotis su Europos fiskaline valdyba dėl metodikos, kuria grindžiama skolos tvarumo analizė. Be to, taip pat reikėtų sustiprinti Europos fiskalinės valdybos vaidmenį vertinant tinkamas euro zonos fiskalinės politikos kryptis.

⁽⁴⁴⁾ Pavyzdžiui, pagal pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 1 punktą, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnis.

⁽⁴⁵⁾ Žr. 2021 m. gruodžio 1 d. Eurosistemos atsakymą dėl 2021 m. spalio 19 d. Europos Komisijos komunikato „ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui“.

⁽⁴⁶⁾ Žr. Nuomonės CON/2018/25 2.4.1 dalį.

⁽⁴⁷⁾ Žr. pasiūlytų biudžeto sistemų direktyvos pakeitimų 1 straipsnio 8 punktą, kuriuo iš dalies keičiamas 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyvos 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41) 8 straipsnis. Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 22 straipsnį. Žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 1 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 2 straipsnio 3 dalis, žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 3 punktą, kuriuo iš dalies keičiama Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalis.

⁽⁴⁸⁾ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų (OL L 140, 2013 5 27, p. 11).

⁽⁴⁹⁾ Žr. pasiūlytų SAP korekcinės dalies reglamento pakeitimų 1 straipsnio 8 punktą, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamento (EB) Nr. 85/97 8 straipsnio 3 dalies c punktas.

⁽⁵⁰⁾ 2015 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/1937 dėl Europos fiskalinės valdybos įsteigimo (OL L 282, 2015 10 28, p. 37).

⁽⁵¹⁾ Žr. Nuomonės CON/2011/13 22 dalį.

⁽⁵²⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 24 straipsnį.

6. Komisijos deleguotieji įgaliojimai iš dalies keisti priedus

- 6.1. Pasiūlytu nauju SAP prevencinės dalies reglamentu Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami II–VII priedai, kad jie būtų pritaikyti, siekiant tinkamai atsižvelgti į tolesnius pokyčius ar poreikius ⁽⁵³⁾.
- 6.2. Kadangi priedai yra neatskiriama pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento dalis, ECB rekomenduoja, kad į priedus būtų įtraukta daugiau informacijos ir specifikacijų *ex ante*. Visų pirma, kaip minėta pirmiau, galėtų būti pateikta išsamesnė informacija apie nacionalinį vidutinio laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą (II priedas), kontrolės sąskaitą (IV priedas), tikėtino vertinimo metodiką (V priedas) ir reformų ir investicijų išpareigojimų, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas, vertinimo sistemą (VII priedas).
- 6.3. Be to, ECB nori pabrėžti, kad svarbu laiku konsultuotis su juo dėl visų deleguotųjų ir įgyvendinimo teisės aktų, priklausančių jo kompetencijai, pagal SESV 127 straipsnio 4 dalies pirmą įtrauką ir 282 straipsnio 5 dalį ⁽⁵⁴⁾.

7. Ryšys su Sutartimi dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos

ECB palankiai vertina Komisijos pasiūlymų tikslą į Sąjungos teisinę sistemą įtraukti Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos (toliau – SKV sutartis) esmines nuostatas pagal šios sutarties 16 straipsnį ⁽⁵⁵⁾. Komisija išaiškino, kad SKV sutarties esminės nuostatos atitinka fiskalinį susitarimą (SKV sutarties III antraštinė dalis). Be to, ECB pažymi, kad SKV sutarties 2 straipsniu užtikrinama, kad priėmus Komisijos pasiūlymus nereikėtų iš dalies pakeisti ar panaikinti SKV sutarties. Pagal SKV sutarties 2 straipsnio 1 dalį susitariančiosios šalys taiko ir aiškina šią sutartį laikydamosi Sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, visų pirma Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalies, ir Europos Sąjungos teisės, taip pat proceso teisės, kai to reikia priimant antrinės teisės aktus. Be to, SKV sutarties 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad ši sutartis taikoma, jei ji atitinka Sutartį, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, ir Sąjungos teisę, ir kad nesikėsinama į Sąjungos kompetenciją veikti ekonominės sąjungos srityje. Taigi ECB supranta, kad priėmus ir įsigaliojus Komisijos pasiūlymams, SKV sutartis bus taikoma ir aiškinama pagal naująją ekonomikos valdymo sistemą.

8. Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas

Atsižvelgdamas į tai, kad labai svarbu tvirta Sąjungos ekonominės ir fiskalinės politikos koordinavimo pinigų sąjungos kontekste sistema, ECB pabrėžia, kad reikia ir toliau daryti pažangą konkrečių euro zonos aspektų srityje. Siekiant papildyti pinigų politiką, svarbu sukurti sistemą, skirtą bendrai euro zonos fiskalinės politikos kryptį stebėti ir valdyti, nes ji gali padėti užtikrinti, kad pinigų ir fiskalinė politika geriau papildytų viena kitą. Be to, išlieka nuolatinių centrinių fiskalinių pajėgumų poreikis. Tokia priemonė, jei ji būtų tinkamai parengta, ilgainiui galėtų atlikti tam tikrą vaidmenį stiprinant makroekonominį stabilizavimą ir konvergenciją euro zonoje, be kita ko, investuojant, tokiu būdu taip pat remiant bendrą pinigų politiką. Šiuo tikslu nuolatiniai centriniai fiskaliniai pajėgumai turėtų būti pakankamo dydžio ir turėtų būti nuolat finansuojami ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵³⁾ Žr. pasiūlyto naujo SAP prevencinės dalies reglamento 32 straipsnį.

⁽⁵⁴⁾ Žr. 2011 m. gegužės 4 d. Europos Centrinio Banko nuomonę CON/2011/42 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos direktyvų 2003/71/EB ir 2009/138/EB nuostatos dėl Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijos įgaliojimų; 2011 m. gegužės 19 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2011/44 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje 8 dalį; 2012 m. sausio 25 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2012/5 dėl pasiūlymo dėl direktyvos dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros ir dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl rizikos ribojimo reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms 4 dalį; 2018 m. sausio 2 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2018/1 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos verslo statistikos, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 184/2005 ir panaikinama dešimt verslo statistikos srities teisės aktų, 1.9 dalį.

⁽⁵⁵⁾ Žr. Nuomonės CON/2018/25 1.2 dalį. Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos 16 straipsnyje numatyta, kad ne vėliau kaip per penkerius metus nuo šios sutarties įsigaliojimo dienos, t. y. iki 2018 m. sausio 1 d., imamasi būtinų priemonių, kad sutarties esminės nuostatos būtų įtrauktos į Sąjungos teisinę sistemą.

⁽⁵⁶⁾ Žr. 2021 m. gruodžio 1 d. Eurosistemos atsakymą į 2021 m. spalio 19 d. Europos Komisijos komunikatą „ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui“. Taip pat žr. Nuomonės CON/2018/51 bendras pastabas ir Nuomonės CON/2019/37 1.3 dalį.

Priimta Frankfurte prie Maino 2023 m. liepos 5 d.

ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

EUROPOS KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2023 m. rugpjūčio 17 d.

(2023/C 290/04)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,0900	CAD	Kanados doleris	1,4718
JPY	Japonijos jena	158,88	HKD	Honkongo doleris	8,5318
DKK	Danijos krona	7,4518	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,8298
GBP	Svaras sterlingas	0,85395	SGD	Singapūro doleris	1,4793
SEK	Švedijos krona	11,8666	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 458,28
CHF	Šveicarijos frankas	0,9555	ZAR	Pietų Afrikos randas	20,7417
ISK	Islandijos krona	144,10	CNY	Kinijos ženminbi juanis	7,9387
NOK	Norvegijos krona	11,4985	IDR	Indonezijos rupija	16 726,82
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	MYR	Malaizijos ringitas	5,0712
CZK	Čekijos krona	24,078	PHP	Filipinų pesas	61,738
HUF	Vengrijos forintas	384,73	RUB	Rusijos rublis	
PLN	Lenkijos zlotas	4,4718	THB	Tailando batas	38,542
RON	Rumunijos lėja	4,9385	BRL	Brazilijos realas	5,4127
TRY	Turkijos lira	29,5376	MXN	Meksikos pesas	18,6156
AUD	Australijos doleris	1,6931	INR	Indijos rupija	90,4995

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

Atnaujintas sienos perėjimo punktų, nurodytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) ⁽¹⁾ 2 straipsnio 8 dalyje, sąrašas

(2023/C 290/05)

2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) ⁽²⁾ 2 straipsnio 8 punkte nurodytų sienos perėjimo punktų sąrašas skelbiamas atsižvelgiant į valstybių narių pagal Šengeno sienų kodekso 39 straipsnį Komisijai pateiktą informaciją.

Informacija skelbiama *Oficialiajame leidinyje*, be to, atnaujinamą informaciją galima rasti Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato svetainėje.

SIENOS PERĖJIMO PUNKTŲ SĄRAŠAS

VOKIETIJA

OL C 202, 2023 6 9, p. 33 skelbtos informacijos pakeitimas

Šiaurės jūros uostai

- (1) Borkum
- (2) Brake
- (3) Brunsbüttel
- (4) Būsum
- (5) Bützflether Sand
- (6) Bremen
- (7) Bremerhaven
- (8) Cuxhaven
- (9) Eckwarderhörne
- (10) Elsfleth
- (11) Emden
- (12) Fedderwardsiel
- (13) Glückstadt
- (14) Hamburg
- (15) Hamburg-Neuenfelde
- (16) Helgoland
- (17) Husum
- (18) Leer
- (19) Lemwerder
- (20) List/Sylt

⁽¹⁾ Anksčiau paskelbtų pavyzdžių sąrašas pateikiamas šio atnaujinimo pabaigoje.

⁽²⁾ OL L 77, 2016 3 23, p. 1.

- (21) Norddeich
- (22) Nordenham
- (23) Norderney
- (24) Papenburg
- (25) Stadersand
- (26) Wangerooge
- (27) Wedel
- (28) Wewelsfleth
- (29) Wilhelmshaven

Baltijos jūros uostai

- (1) Eckernförde (Vokietijos federaliniai jūrų laivyno uostų įrenginiai)
- (2) Flensburg uostas
- (3) Greifswald-Ladebow uostas
- (4) Jägersberg (Vokietijos federaliniai jūrų laivyno uostų įrenginiai)
- (5) Kiel
- (6) Kiel (Vokietijos federaliniai jūrų laivyno uostų įrenginiai)
- (7) Kiel-Holtenau
- (8) Lubmin
- (9) Lübeck
- (10) Lübeck-Travemünde
- (11) Mukran
- (12) Neustadt
- (13) Puttgarden
- (14) Rendsburg
- (15) Rostock- uostas (užjūrio uostų sujungimas Warnemünde und Rostock)
- (16) Sassnitz
- (17) Stralsund
- (18) Surendorf (Vokietijos federaliniai jūrų laivyno uostų įrenginiai)
- (19) Vierow
- (20) Wismar
- (21) Wolgast

ODERIO UOSTAI

- (1) Ueckermünde

Oro uostai, aerodromai**BADENO-VIURTEMBERGO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE**

- (1) Aalen-Heidenheim-Elchingen
- (2) Baden Airport Karlsruhe Baden-Baden
- (3) Donaueschingen-Villingen

- (4) Freiburg/Brg.
- (5) Friedrichshafen-Löwental
- (6) Heubach (Krs. Schwäb. Gmünd)
- (7) Lahr
- (8) Laupheim
- (9) Leutkirch-Unterzeil
- (10) Mannheim-City
- (11) Mengen
- (12) Niederstetten
- (13) Schwäbisch Hall
- (14) Stuttgart

BAVARIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Aschaffenburg
- (2) Augsburg-Mühlhausen
- (3) Bayreuth – Bindlacher Berg
- (4) Coburg-Brandebsteinsebene
- (5) Giebelstadt
- (6) Hof-Plauen
- (7) Ingolstadt
- (8) Lechfeld
- (9) Memmingerberg
- (10) München „Franz Joseph Strauß“
- (11) Neuburg
- (12) Nürnberg
- (13) Oberpfaffenhofen
- (14) Roth
- (15) Straubing-Wallmühle

BERLYNO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Berlin-Tegel

BRANDENBURGO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Berlin Brandenburg „Willy Brandt“
- (2) Schönhagen

BREMENO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Bremen

HAMBURGO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Hamburg

HESENO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Allendorf/Eder
- (2) Egelsbach

- (3) Frankfurt/Main
- (4) Fritzlar
- (5) Kassel-Calden
- (6) Reichelsheim

MEKLENBURGO-POMERANIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Neubrandenburg-Trollenhagen
- (2) Rostock-Laage

ŽEMUTINĖS SAKSONIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Braunschweig-Waggum
- (2) Bückeburg-Achum
- (3) Celle
- (4) Damme/Dümmer-See
- (5) Diepholz
- (6) Emden
- (7) Fassberg
- (8) Hannover
- (9) Leer-Nüttermoor
- (10) Nordholz
- (11) Osnabrück-Atterheide
- (12) Wilhelmshaven-Mariensiel
- (13) Wittmundhafen
- (14) Wunstorf

ŠIAURĖS REINO-VESTFALIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Aachen-Merzbrück
- (2) Arnsberg
- (3) Bielefeld-Windelsbleiche
- (4) Bonn-Hardthöhe
- (5) Dortmund-Wickede
- (6) Düsseldorf
- (7) Essen-Mülheim
- (8) Bonn Hangelar
- (9) Köln/Bonn
- (10) Marl/Loemühle
- (11) Mönchengladbach
- (12) Münster-Osnabrück
- (13) Nörvenich

- (14) Paderborn-Lippstadt
- (15) Porta Westfalica
- (16) Rheine-Bentlage
- (17) Siegerland
- (18) Stadtlohn-Wenningfeld
- (19) Weeze-Lahrbruch

REINO KRAŠTO-PFALCO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Büchel
- (2) Föhren
- (3) Hahn
- (4) Koblenz-Winningen
- (5) Mainz-Finthen
- (6) Pirmasens-Pottschütthöhe
- (7) Ramstein (US-Air Base)
- (8) Speyer
- (9) Spangdahlem (US-Air Base)
- (10) Zweibrücken

SARO KRAŠTO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Saarbrücken-Ensheim
- (2) Saarlouis/Düren

SAKSONIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Dresden
- (2) Leipzig-Halle
- (3) Rothenburg/Oberlausitz

SAKSONIJOS-ANHALTO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Cochstedt
- (2) Magdeburg

ŠLĖZVIGO-HOLŠTEINO FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Helgoland-Düne
- (2) Hohn
- (3) Kiel-Holtenau
- (4) Lübeck-Blankensee
- (5) Schleswig/Jagel
- (6) Westerland/Sylt

TIURINGIJOS FEDERALINĖJE ŽEMĖJE

- (1) Altenburg-Nobitz
- (2) Erfurt-Weimar

GRAIKIJA

OL C 261, 2018 7 25, p. 6 skelbtos informacijos pakeitimas

Εναέρια σύνορα (*)

1. Αθήνα
2. Ηράκλειο
3. Θεσσαλονίκη
4. Ρόδος
5. Κέρκυρα
6. Αντιμάχεια Κω
7. Χανιά
8. Πυθαγόρειο Σάμου
9. Μυτιλήνη
10. Ιωάννινα
11. Άραξος
12. Σητεία
13. Χίος
14. Αργοστόλι
15. Καλαμάτα
16. Καβάλα
17. Άκτιο Βόνιτσας
18. Ζάκυνθος
19. Θήρα
20. Σκιάθος
21. Κάρπαθος
22. Μύκονος
23. Αλεξανδρούπολη
24. Ελευσίνα
25. Ανδραβίδα
26. Αττική Λήμνου
27. Νέα Αγχιάλος
28. Άργος Ορεστικού (Καστοριά)

Oro uostai (oro sienos)

- Athina
- Heraklion
- Thessaloniki
- Rodos (Rhodes)
- Kerkira (Corfou)
- Antimachia (Kos)
- Chania
- Pithagorio, Samos
- Mitilini
- Ioannina
- Araxos
- Sitia
- Chios (*)
- Argostoli
- Kalamata
- Kavala
- Aktio Vonitsas
- Zakinthos
- Thira
- Skiathos
- Karpathos (*)
- Mikonos
- Alexandroupoli
- Elefsina
- Andravida
- Atsiki - Limnos
- Nea Aghialos
- Argos

(*) Pastaba: Jie naudojami tik vasaros laikotarpiu.

Θαλάσσια σύνορα

1. Γύθειο
2. Σύρος
3. Ηγουμενίτσα
4. Στυλίδα
5. Άγιος Νικόλαος
6. Ρέθυμνο

Uostai (jūrų sienos)

- Githio
- Siros
- Igoymenitsa
- Stilida
- Agios Nikolaos
- Rethimno

7.	Λευκάδα	Lefkada
8.	Σάμος	Samos
9.	Βόλος	Volos
10.	Κως	Kos
11.	Δάφνη Αγίου Όρους	Dafni, Agiou Oros
12.	Ίβηρα Αγίου Όρους	Ivira, Agiou Oros
13.	Γλυφάδα	Glifada
14.	Πρέβεζα	Preveza
15.	Πάτρα	Patra
16.	Κέρκυρα	Kerkira
17.	Σητεία	Sitia
18.	Χίος	Chios
19.	Αργοστόλι	Argostoli
20.	Θεσσαλονίκη	Thessaloniki
21.	Κόρινθος	Korinthos
22.	Καλαμάτα	Kalamata
23.	Κάλυμνος	Kalymnos (*)
24.	Καβάλα	Kavala
25.	Ιθάκη	Ithaki
26.	Πύλος	Pilos
27.	Πυθαγόρειο Σάμου	Pithagorio - Samos
28.	Λαύριο	Lavrion
29.	Ηράκλειο	Heraklio
30.	Σάμη Κεφαλληνίας	Sami, Kefalonia
31.	Πειραιάς	Pireas
32.	Μήλος	Milos
33.	Κατάκολο	Katakolo
34.	Σούδα Χανίων	Souda - Chania
35.	Ιτέα	Itea
36.	Ελευσίνα	Elefsina
37.	Μύκονος	Mikonos
38.	Ναύπλιο	Nafplio
39.	Χαλκίδα	Chalkida
40.	Ρόδος	Rodos
41.	Ζάκυνθος	Zakinthos
42.	Θήρα	Thira
43.	Καλοί Λιμένες Ηρακλείου	Kali - Limenes - Herakliou

44.	Μύρινα Λήμνου	Myrina - Limnos
45.	Παξοί	Paxi
46.	Σκιάθος	Skiathos
47.	Αλεξανδρούπολη	Alexandroupoli
48.	Αίγιο	Aighio
49.	Πάτμος	Patmos
50.	Σύμη	Simi
51.	Μυτιλήνη	Mitilini
52.	Χανιά	Chania
53.	Αστακός	Astakos
54.	Καρλόβασι Σάμου	Karlovasi Samos (*)
55.	Πέτρα Λέσβου	Petra, Lesvos (*)
56.	Αγία Μαρίνα Λέρου	Agia Marina Leros (*)
57.	Νέα Μουδανιά Χαλκιδικής	Nea Moudania
58.	Άγιοι Θεόδωροι	Agioi Theodoroi
59.	Καστελόριζο	Kastellorizo
60.	Πλωμάρι Λέσβου	Plomari, Lesvos (*)

(*) Pastaba: Jie naudojami tik vasaros laikotarpiu.

Χερσαία σύνορα

Με την Αλβανία

1. Κακαβιά
2. Κρυσταλλοπηγή
3. Σαγιάδα
4. Μερτζάνη

Με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

1. Νίκη
2. Ειδομένη (σιδηροδρομικό)
3. Εύζωνοι
4. Δοϊράνη

Με τη Βουλγαρία

1. Προμαχώνας
2. Προμαχώνας (σιδηροδρομικό)
3. Δίκαια (σιδηροδρομικό)
4. Ορμένιο
5. Εξοχή

Sausumos sienos

Su Albanija

1. Kakavia
2. Kristalopigi
3. Sagiada
4. Mertzani

Su Buvusija Jugoslavijos Respublika Makedonija

1. Niki
2. IdomenI (geležinkelis)
3. Evzoni
4. Doirani

Su Bulgarija

1. Promachonas
2. Promachonas (geležinkelis)
3. Dikea, Evros (geležinkelis)
4. Ormenio, Evros
5. Eχοηι

6	Άγιος Κωνσταντίνος Ξάνθης	6	Agios Konstantinos (Xanthi)
7	Κυπρίνος Έβρου	7	Kyprinos (Evros)
8	Νυμφαία	8	Nymfaia
Με την Τουρκία		Su Turkija	
1.	Καστανιές Έβρου	1.	Kastanies
2.	Πύθιο (σιδηροδρομικό)	2.	Pithio (geležinkelis)
3.	Κήποι Έβρου	3.	Kipi

PRANCŪZIJA

OL C 202, 2023 6 9, p. 33 skelbtos informacijos pakeitimas

Oro sienos

- (1) Ajaccio-Napoléon-Bonaparte
- (2) Albert-Bray
- (3) Angers-Marcé
- (4) Angoulême-Brie-Champniers
- (5) Annecy-Methet
- (6) Auxerre-Branches
- (7) Avignon-Caumont
- (8) Bâle-Mulhouse
- (9) Bastia-Poretta
- (10) Beauvais-Tillé
- (11) Bergerac-Dordogne-Périgord
- (12) Béziers-Vias
- (13) Biarritz-Pays Basque
- (14) Bordeaux-Mérignac
- (15) Brest-Bretagne
- (16) Brive-Souillac
- (17) Caen-Carpiquet
- (18) Calais-Dunkerque
- (19) Calvi-Sainte-Catherine
- (20) Cannes-Mandelieu
- (21) Carcassonne-Salvaza
- (22) Châlons-Vatry
- (23) Chambéry-Aix-les-Bains
- (24) Châteauroux-Déols
- (25) Cherbourg-Mauperthus
- (26) Clermont-Ferrand-Auvergne
- (27) Colmar-Houssen

- (28) Deauville-Normandie
- (29) Dijon-Longvic
- (30) Dinard-Pleurtuit-Saint-Malo
- (31) Dôle-Tavaux
- (32) Epinal-Mirecourt
- (33) Figari-Sud Corse
- (34) Grenoble-Alpes-Isère
- (35) Hyères-le Palivestre
- (36) Istres-Le-Tubé
- (37) La Môle-Saint-Tropez (kasmet veikia nuo liepos 1 d. iki spalio 15 d.)
- (38) La Rochelle-Ile de Ré
- (39) La Roche-sur-Yon
- (40) Laval-Entrammes
- (41) Le Castellet (kasmet veikia nuo birželio 1 d. iki liepos 31 d. Išimties tvarka atidaromas nuo 2022 m. spalio 22 d. iki 31 d.)
- (42) Le Havre-Octeville
- (43) Le Mans-Arnage
- (44) Le Touquet-Côte d'Opale
- (45) Lille-Lesquin
- (46) Limoges-Bellegarde
- (47) Lorient-Lann-Bihoué
- (48) Lyon-Bron
- (49) Lyon-Saint-Exupéry
- (50) Marseille-Provence
- (51) Metz-Nancy-Lorraine
- (52) Monaco-Héliport
- (53) Montpellier-Méditerranée
- (54) Nantes-Atlantique
- (55) Nice-Côte d'Azur
- (56) Nîmes-Garons
- (57) Orléans-Bricy
- (58) Orléans-Saint-Denis-de-l'Hôtel
- (59) Paris-Charles de Gaulle
- (60) Paris-Issy-les-Moulineaux
- (61) Paris-le Bourget
- (62) Paris-Orly
- (63) Pau-Pyrénées
- (64) Perpignan-Rivesaltes
- (65) Poitiers-Biard
- (66) Pontoise / Cormeille-en-Vexin (14-2023 m. birželio 22 d., 13:30-16:30; 23-2023 m. birželio 25 d., 12:30-17:30)

- (67) Quimper-Pluguffan (veikia nuo gegužės mėn. pradžios iki rugsėjo mėn. pradžios)
- (68) Rennes Saint-Jacques
- (69) Rodez-Aveyron
- (70) Rouen-Vallée de Seine
- (71) Saint-Brieuc-Armor
- (72) Saint-Etienne Loire
- (73) Saint-Nazaire-Montoir
- (74) Salon de Provence (2023 m. gegužės 10 d.–2023 m. gegužės 27 d.)
- (75) Strasbourg-Entzheim
- (76) Tarbes-Lourdes-Pyrénées
- (77) Toulouse-Blagnac
- (78) Toulouse-Francazal
- (79) Tours-Val de Loire
- (80) Troyes-Barbèrey
- (81) Valence – Chabeuil (nuo 2021 m. birželio 1 d.)
- (82) Vélizy-Villacoublay

Jūrų sienos

- (1) Ajaccio
- (2) Bastia
- (3) Bayonne
- (4) Bordeaux
- (5) Boulogne
- (6) Brest
- (7) Caen-Ouistreham
- (8) Calais
- (9) Cannes-Vieux Port
- (10) Carteret
- (11) Cherbourg
- (12) Dieppe
- (13) Douvres
- (14) Dunkerque
- (15) Granville
- (16) Honfleur
- (17) La Rochelle-La Pallice
- (18) Le Havre
- (19) Les Sables-d'Olonne-Port
- (20) Lorient
- (21) Marseille
- (22) Monaco-Port de la Condamine

- (23) Nantes-Saint-Nazaire
- (24) Nice
- (25) Port-de-Bouc-Fos/Port-Saint-Louis
- (26) Port-la-Nouvelle
- (27) Port-Vendres
- (28) Roscoff
- (29) Rouen
- (30) Saint-Brieuc
- (31) Saint-Malo
- (32) Sète
- (33) Toulon

Sausumos sienos

- (1) Bourg Saint Maurice geležinkelio stotis (veikia nuo gruodžio mėn. pradžios iki balandžio mėn. vidurio)
- (2) Moûtiers geležinkelio stotis (veikia nuo gruodžio mėn. pradžios iki balandžio mėn. vidurio)
- (3) Ashford International geležinkelio stotis
- (4) Cheriton/Coquelles
- (5) Chessy-Marne-la-Vallée geležinkelio stotis
- (6) Fréthun geležinkelio stotis
- (7) Lille-Europe geležinkelio stotis
- (8) Paris-Nord geležinkelio stotis
- (9) St-Pancras geležinkelio stotis
- (10) Ebbsfleet geležinkelio stotis
- (11) Pas de la Case-Porta
- (12) Roissy TGV geležinkelio stotis - oro uostas

LENKIJA

OL C 84, 2016 3 4, p. 2 skelbtos informacijos pakeitimas

Sienos perėjimo punktai, skirti:

1) visiems keliautojams

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
a) Valstybinė siena su Rusijos Federacija				
1	Braniewo – Mamonovo	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
2	Bezledy – Bagrationovsk	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas, tarptautiniais maršrutais važiuojančių transporto priemonių, kurių ašies apkrova ne didesnė kaip 8 tonos, eismas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
3	Glomno – Bagrationovsk	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
4	Skandawa – Zheleznodorozhny	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
5	Goldap – Gusev	Kelių eismas	Krovinių vežimas transporto priemonėmis, kurių didžiausioji leidžiama masė ne didesnė kaip 7,5 tonos	Visą parą, septynias dienas per savaitę
6	Grzechotki – Mamonovo II	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
7	Gronowo – Mamonovo	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas, transporto priemonių, kurių masė ne didesnė kaip 6 tonos, eismas	Visą parą, septynias dienas per savaitę

b) Valstybinė siena su Baltarusija

1	Rudawka – Lesnaya	Upinio transporto eismas	Keleivių vežimas	Gegužės 1 d.–spalio 1 d., 07:00–19:00val.
2	Kuźnica Białostocka – Grodno	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
3	Kuźnica Białostocka – Bruzgi	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
4	Bobrowniki – Bierestovica	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
5	Zubki Białostockie – Bierestovica	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
6	Siemianówka – Svislach	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
7	Białowieża – Piererov	Kelių eismas	Keleivių eismas: pėstieji, dviratininkai	Balandžio 1 d.–rugsėjo 30 d., 08:00–20:00 val.; spalio 1 d.–kovo 31 d., 08:00–22:00val.
8	Czeremcha – Vysoko-Litovsk	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
9	Kukuryki – Kozłowiczy	Kelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
10	Terespol – Brest	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
11	Terespol – Brest	Kelių eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
12	Sławatycze – Damachava	Kelių eismas	Keleivių vežimas, išskyrus autobusais	Visą parą, septynias dienas per savaitę

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
<i>c) Valstybinė siena su Ukraina</i>				
1	Dorohusk – Jagodzin	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
2	Dorohusk – Jagodzin	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
3	Zosin – Ustilug	Kelių eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
4	Hrubieszów — Volodymyr-Volynsky	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
5	Dołhobyczów – Uhryniv	Kelių eismas	Keleivinės transporto priemonės, kurių leidžiama masė yra ne didesnė kaip 3,5 tonos, ir autobusai	Visą parą, septynias dienas per savaitę
6	Hrebenne – Rava-Rus'ka	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
7	Hrebenne – Rava-Rus'ka	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
8	Werchrata – Rava-Rus'ka	Geležinkelių eismas	Krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
9	Budomierz – Hrushiv	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas, transporto priemonių, kurių didžiausioji leidžiama masė ne didesnė kaip 3,5 tonos, eismas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
10	Korczowa – Krakovets'	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
11	Przemysł – Mostys'ka	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
12	Medyka – Shehyni	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
13	Krościenko – Smil'nytsya	Kelių eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas, transporto priemonių, kurių didžiausioji leidžiama masė ne didesnė kaip 7,5 tonos, eismas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
14	Krościenko – Khyriv	Geležinkelių eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
<i>d) Jūrų siena</i>				
1	Szczecin	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
2	Trzebież	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
3	Nowe Warpno	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
4	Świnoujście	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
5	Dziwnów	Jūrų transporto eismas	Keleivių plukdymas pramoginiais laivais, krovinių vežimas (Lenkijos žvejybos laivais)	Visą parą, septynias dienas per savaitę

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
6	Mrzeżyno	Jūrų transporto eismas	Krovinių vežimas (Lenkijos žuvininkystė)	Visą parą, septynias dienas per savaitę
7	Kołobrzeg	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
8	Darłowo	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
9	Ustka	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
10	Łeba	Jūrų transporto eismas	Keleivių plukdymas pramoginiais laivais, krovinių vežimas (Lenkijos žvejybos laivais)	Visą parą, septynias dienas per savaitę
11	Władysławowo	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
12	Jastarnia	Jūrų transporto eismas	Keleivių plukdymas pramoginiais laivais, krovinių vežimas (Lenkijos žvejybos laivais)	Visą parą, septynias dienas per savaitę
13	Hel	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
14	Gdynia	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
15	Gdańsk–Port	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
16	Gdańsk–Górki Zachodnie	Jūrų transporto eismas	Keleivių plukdymas pramoginiais laivais, Lenkijos žvejybos laivai	Visą parą, septynias dienas per savaitę
17	Elbląg	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
18	Frombork	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
19	Nowy Świat	Jūrų transporto eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę

e) Nuolatinis oro uostas

1	Poznań – Ławica	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
2	Bydgoszcz	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
3	Łódź – Lublinek	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
4	Świdnik k/Lublina	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
5	Kraków – Balice	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
6	Katowice – Pyrzowice	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
7	Wrocław – Strachowice	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
8	Gdańsk – Rębiechowo	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
9	Rzeszów – Jasionka	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
10	Warsaw – Okęcie	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
11	Warsaw – Modlin	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
12	Szczecin – Goleniów	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
13	Radom-Sadków	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
14	Mazury	Oro eismas	Keleivių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę
15	Zielona Góra-Babimost	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	Visą parą, septynias dienas per savaitę

f) *Kiti oro uostai*

1	Jelenia Góra	Oro eismas	Keleivių vežimas	07:00–20:00 val. gegužės 1 d.–rugsėjo 30 d., 07:00–22:00val.
2	Mielec	Oro eismas	Keleivių vežimas	08:00–20:00 val.; gegužės 1 d.–rugsėjo 30 d., 07:00–22:00val.
3	Zielona Góra – Przylep	Oro eismas	Keleivių vežimas	06:00–20:00 val. gegužės 1 d.–rugsėjo 30 d., 06:00–22:00val.
4	Gdynia – Kosakowo	Oro eismas	Keleivių vežimas	06:00–20:00 val. gegužės 1 d.–rugsėjo 30 d., 06:00–22:00val.
5	Kielce – Masłów	Oro eismas	Keleivių vežimas, krovinių vežimas	06:00–20:00 val.; gegužės 1 d.–rugsėjo 30 d., 06:00–22:00val.

2) **Tarptautiniai sienos perėjimo punktai, skirti atitinkamų valstybių piliečiams**

Nr.	Pavadinimas	Rūšis	Leidžiamo eismo rūšis	Darbo laikas
1	Polowce – Pieszczatka	Kelių eismas	Lenkijos ir Baltarusijos pilietybę turinčių keleivių eismas, išskyrus autobusais	Visą parą, septynias dienas per savaitę

SLOVĖNIJA

OL C 210, 2011 7 16, p. 30 skelbtos informacijos pakeitimas

Jūrų sienos

(1) Koper – Capodistria

(2) Piran – Pirano

Oro sienos

(1) Ljubljana–Brnik

(2) Maribor–Slivnica

(3) Portorož–Portorose

Anksčiau skelbtos informacijos sąrašas

OL C 247, 2006 10 13, p. 25.

OL C 77, 2007 4 5, p. 11.

OL C 153, 2007 7 6, p. 22.

OL C 164, 2008 7 18, p. 45.

OL C 316, 2007 12 28, p. 1.

OL C 134, 2008 5 31, p. 16.

OL C 177, 2008 7 12, p. 9.

OL C 200, 2008 8 6, p. 10.

OL C 331, 2008 12 31, p. 13.

OL C 3, 2009 1 8, p. 10.

OL C 37, 2009 2 14, p. 10.

OL C 64, 2009 3 19, p. 20.

OL C 99, 2009 4 30, p. 7.

OL C 229, 2009 9 23, p. 28.

OL C 263, 2009 11 5, p. 22.

OL C 298, 2009 12 8, p. 17.

OL C 74, 2010 3 24, p. 13.

OL C 326, 2010 12 3, p. 17.

OL C 355, 2010 12 29, p. 34.

OL C 22, 2011 1 22, p. 22.

OL C 37, 2011 2 5, p. 12.

OL C 149, 2011 5 20, p. 8.

OL C 190, 2011 6 30, p. 17.

OL C 203, 2011 7 9, p. 14.

OL C 210, 2011 7 16, p. 30.

OL C 271, 2011 9 14, p. 18.

OL C 356, 2011 12 6, p. 12.

OL C 111, 2012 4 18, p. 3.

OL C 183, 2012 6 23, p. 7.

OL C 313, 2012 10 17, p. 11.

OL C 394, 2012 12 20, p. 22.

OL C 51, 2013 2 22, p. 9.

OL C 167, 2013 6 13, p. 9.

OL C 242, 2013 8 23, p. 2.

OL C 275, 2013 9 24, p. 7.

OL C 314, 2013 10 29, p. 5.

OL C 324, 2013 11 9, p. 6.

OL C 57, 2014 2 28, p. 4.

OL C 167, 2014 6 4, p. 9.

OL C 244, 2014 7 26, p. 22.

OL C 332, 2014 9 24, p. 12.

OL C 420, 2014 11 22, p. 9.

OL C 72, 2015 2 28, p. 17.

OL C 126, 2015 4 18, p. 10.

OL C 229, 2015 7 14, p. 5.

OL C 341, 2015 10 16, p. 19.

OL C 84, 2016 3 4, p. 2.

OL C 236, 2016 6 30, p. 6.

OL C 278, 2016 7 30, p. 47.

OL C 331, 2016 9 9, p. 2.

-
- OL C 401, 2016 10 29, p. 4.
OL C 484, 2016 12 24, p. 30.
OL C 32, 2017 2 1, p. 4.
OL C 74, 2017 3 10, p. 9.
OL C 120, 2017 4 13, p. 17.
OL C 152, 2017 5 16, p. 5.
OL C 411, 2017 12 2, p. 10.
OL C 31, 2018 1 27, p. 12.
OL C 261, 2018 7 25, p. 6.
OL C 264, 2018 7 26, p. 8.
OL C 368, 2018 10 11, p. 4.
OL C 459, 2018 12 20, p. 40.
OL C 43, 2019 2 4, p. 2.
OL C 64, 2020 2 27, p. 17.
OL C 231, 2020 7 14, p. 2.
OL C 58, 2021 2 18, p. 35.
OL C 81, 2021 3 10, p. 27.
OL C 184, 2021 5 12, p. 8.
OL C 219, 2021 6 9, p. 9.
OL C 279, 2021 7 13, p. 4.
OL C 290, 2021 7 20, p. 10.
OL C 380, 2021 9 20, p. 3.
OL C 483, 2021 12 1, p. 19.
OL C 201, 2022 5 18, p. 82.
OL C 229, 2022 6 14, p. 8.
OL C 241, 2022 6 24, p. 6.
OL C 286, 2022 7 27, p. 33.
OL C 335, 2022 9 2, p. 15.
OL C 202, 2023 6 9, p. 33.
-

V

(Nuomonės)

KITI AKTAI

EUROPOS KOMISIJA

Pranešimo apie Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyto produkto specifikacijos pavadinimo vyno sektoriuje standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas

(2023/C 290/06)

Šis pranešimas skelbiamas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 5 dalį ⁽¹⁾.

PRANEŠIMAS APIE STANDARTINIO PAKEITIMO PATVIRTINIMĄ

„Maremma toscana“**PDO-IT-A1413-AM03****Pranešimo data: 2023 5 18**

PATVIRTINTO PAKEITIMO APRAŠYMAS IR PAGRINDIMAS

1. Termino „Rosé“ nurodymas kaip alternatyva terminui *Rosato* (rožinis)

Galimybė ant *Rosato* vynu etikečių taip pat nurodyti terminą „Rosé“ nustatyta šių rūšių produktams: *Rosato*, „Alicante *Rosato*“, „Grenache *Rosato*“, „Ciliegiolo *Rosato*“, „Merlot *Rosato*“, „Sangiovese *Rosato*“, „Syrah *Rosato*“.

Šia alternatyva siekiama padidinti komercines galimybes, ypač anglakalbių šalių rinkose.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 1, 2, 4, 5, 6 ir 7 straipsniais, taip pat su bendrojo dokumento 4 ir 9 punktais.

2. Įtraukiama „Vermentino *Superiore*“ (aukščiausios klasės) vyno rūšis

Įtraukta nauja „Vermentino *Superiore*“ vyno rūšis.

Šios vyno rūšies įtraukimo tikslas – kuo geriau išnaudoti „Vermentino“ veislės vynuogių savybes, naudojant skirtingus auginimo ir vyno gamybos būdus, palyginti su naudojamais baziniam vynu iš „Vermentino“ veislės vynuogių gaminti.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 straipsniais, taip pat su bendrojo dokumento 4, 5 ir 8 punktais.

3. „Vermentino“ vynuogių veislių derinys *Superiore* vyno rūšiai

Minimalus „Vermentino“ veislės vynuogių kiekis *Superiore* vyno rūšiai padidintas iki 95 proc., palyginti su 85 proc. bazinei vyno rūšiai.

Dėl šio padidinimo labiau išryškėja specifinės vynuogių veislės savybės.

(¹) O L L 9, 2019 1 11, p. 2.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 2 straipsniu, bet neturi įtakos bendrajam dokumentui.

4. **Agronominių reikalavimų „Vermentino Superiore“ vyno rūšiai papildymas**

Šiai vyno rūšiai nustatytas didžiausias vynuogių derlius iš hektaro ir mažiausia natūrali alkoholio koncentracija tūrio procentais.

To prirėikė įtraukus šią vyno rūšį ir tai atitinka termino *Superiore* vartojimo reikalavimus.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 4 straipsniu ir su bendrojo dokumento 5.2 punktu.

5. **Teksto formos patikslinimai**

Į sąrašą, kuriame nurodyti išleidimo vartoti reikalavimai, įtraukta iš „Canaiolo“ veislės vynuogių pagaminto vyno rūšis.

Į sąrašą, kuriame nurodyta vynuogių perdirbimo į vyną išeiga ir didžiausias pagaminamas vyno kiekis, įtraukta „Merlot Passito“ (vytintų vynuogių) vyno rūšis.

Taip ištaisyta ankstesnėse versijose padaryta paprasta korektūros klaida.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 5 straipsniu, bet neturi įtakos bendrajam dokumentui.

6. **„Vermentino Superiore“ vyno rūšies gamybos ir išleidimo vartoti taisyklės**

Šiai vyno rūšiai nurodyta didžiausia vynuogių perdirbimo į vyną išeiga, didžiausias pagaminamo vyno kiekis iš hektaro ir išleidimo vartoti reikalavimai.

Išeiga ir didžiausias pagaminamo vyno kiekis iš hektaro buvo nurodyti pagal šiai vyno rūšiai nustatytus agronominius reikalavimus. Be to, nustačius minimalų laikotarpį iki produkto išleidimo vartoti, produktas gali būti diferencijuojamas tiek kokybės, tiek rinkos požiūriu.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 5 straipsniu, bet neturi įtakos bendrajam dokumentui.

7. **„Vermentino Superiore“ vyno rūšies aprašymas**

Įtraukti naujos vyno rūšies cheminiai, fiziniai ir jusliniai deskriptoriai.

Produkto vartojimo ypatybės reiškia, kad *Superiore* terminu pažymėtus iš „Vermentino“ veislės vynuogių pagamintus vynus galima aiškiai atpažinti.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 6 straipsniu ir su bendrojo dokumento 4 punktu.

8. **Ženklavimo taisyklių patikslinimas**

Terminas „Rosé“ įtrauktas kaip alternatyva žodžiui *Rosato*, kuriuo vadinami rožiniai vynai.

Terminas *Superiore* buvo išbrauktas iš deskriptorių, kurie negali būti naudojami ženklinant, sąrašo.

Šie pakeitimai atitinka SKVN „Maremma toscana“ pavadinimo pakeitimus.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 7 straipsniu, bet neturi įtakos bendrajam dokumentui.

9. **Išpilstymo taisyklių patikslinimas**

Minimali vynmaišio talpa dėžėse sumažinta nuo 3 litrų iki 2 litrų. Be to, buvo uždrausta naudoti tarą, pagamintą iš stiklo alternatyvų – polietileno tereftalato (PET) ir plastikų dengto popieriaus (Brik). Sumažinus mažiausią vynmaišio dėžėse talpą, bus galima pagerinti produktų rinkodaros galimybes ES ir tarptautinėse rinkose, nes tai tenkins daugelio vartotojų, kurie palankiai vertina tokį mažą dydį, poreikius. PET ir Brik tara buvo uždrausta, siekiant išsaugoti vartotojui pateikiamo SKVN produkto įvaizdį.

Superiore vyno rūšims galima naudoti tik stiklinius butelius, kaip jau nustatyta *Riserva* (rezervinis), *Vigna* (vynuogynas), *Passito*, *Vin Santo* (šventasis vinas) ir *Vendemmia tardiva* (vėlyvasis derlius) rūšių vynams. Taip siekiama dar labiau pagerinti produktų įvaizdį. Be to, didžiausia šių vyno rūšių butelių talpa padidinta iki 18 litrų, kad būtų patenkinti rinkų, kuriose yra kai kurių aukštos kokybės vyno rūšių didelio dydžio butelių (kuriuos galima naudoti daugiausia reklamos tikslais) paklausa, reikalavimai.

Pakeitimai susiję su produkto specifikacijos 8 straipsniu ir su bendrojo dokumento 9 punktu.

10. Skirsnio apie ryšį su geografine aplinka teksto formos patikslinimai

Ryšio su geografine aplinka aprašymas buvo patikslintas įtraukus naują „Vermentino *Superiore*“ vyno rūšį.

Tai teksto formos pakeitimas siekiant įtraukti nuorodas į pirmiau minėtą vyno rūšį.

Pakeitimas susijęs su produkto specifikacijos 9 straipsniu, bet neturi įtakos bendrajam dokumentui.

BENDRASIS DOKUMENTAS

1. Pavadinimas (-ai)

„Maremma toscana“

2. Geografinės nuorodos tipas

SKVN – saugoma kilmės vietos nuoroda

3. Vyninių vynuogių produktų kategorijos

1. Vinas
4. Putojantis vinas
5. Rūšinis putojantis vinas

4. Vyno (-ų) aprašymas

1. *Bianco* (baltasis), įskaitant *Bianco Riserva* (baltasis rezervinis) vinas, nurodant vieną ar dvi vynuogių veisles

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: įvairaus intensyvumo šiaudų geltona. Kvapas: švelnus ir subtilus, iš „Viognier“ ir „Ansonica“ veislių vynuogių pagamintiems vynams daugiausia būdingi vaisiški pokvapiai; *Riserva* (rezervinis) vynams būdingas platesnio diapazono ir kompleksiškesnis kvapas. Skonis: *Bianco* vynų – nuo sauso iki pusiau sauso, iš „Vermentino“, „Viognier“ ir „Ansonica“ veislių vynuogių pagamintų vynų – švelnus ir aksominis, *Riserva* vynų – gaivesnis su prieskonių poskoniais, aromatingas ir sodrus. Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: *Bianco*: 10,5 proc.; „Ansonica“ „Viognier“, „Vermentino“, „Chardonnay“, „Sauvignon“, „Trebiano“: 11 proc.; *Riserva*: 12 proc. Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: *Bianco*: 14 g/l; „Ansonica“ „Viognier“, „Vermentino“, „Chardonnay“, „Sauvignon“, „Trebiano“: 16 g/l; *Riserva*: 18 g/l. Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgšties

Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

2. „Vermentino *Superiore*“ (aukščiausios klasės) vinas

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: ryški šiaudų geltonumo, kartais su aukso atspalviu. Kvapas: subtilus, išskirtinis, švelnus. Skonis: sausas, aromatingas, švelnus, aksominis. Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 12,5 proc. Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 20 g/l.

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgšties
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

3. Rosso (raudonasis) vinas, įskaitant Rosso *Novello* (naujasis) ir Rosso *Riserva* vynus, nurodant vieną ar dvi vynuogių veisles

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: skirtingo intensyvumo rubino raudonumo, su violetiniu atspalviu; ryškiai raudona, kuri vynuui bręstant tampa panašesnė į granato.

Kvapas: *Novello* vynuose, pagamintuose iš „Alicante/Grenache“, „Merlot“, „Pugnitello“ ir „Sangiovese“ veislių vynuogių, juntami vaisiški pokvapiai, o iš „Cabernet Franc“, „Cabernet Sauvignon“, „Syrah“ ir „Petit Verdot“ veislių vynuogių pagamintuose vynuose – prieskonių pokvapiai; iš „Ciliegiolo“ veislės vynuogių pagaminto vyno aromatas subtilesnis, o brandinant *Riserva* vynus kvapas tampa labiau rafinuotas.

Skonis: Rosso vynu – nuo sauso iki pusiau sauso, o *Novello* vynu, pagamintų iš „Alicante/Grenache“ veislių vynuogių – šiek tiek rūgštokas ir aromatingas; iš „Cabernet“, „Cabernet Franc“, „Cabernet Sauvignon“, „Ciliegiolo“, „Petit Verdot“, „Pugnitello“, „Sangiovese“ ir „Merlot“ veislių pagamintų vynu, taip pat *Riserva* vynu skonis yra sodresnis; vynu, pagamintų iš „Syrah“ veislės vynuogių – intensyvus ir aštrus; gyvas bei sodrus Rosso rūšies vyno ir iš „Sangiovese“ veislės vynuogių pagamintų vynu, kuriems gaminti naudojamas *Governo all'uso toscano* metodas, skonis.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: Rosso, *Novello*: 11 proc.; „Alicante/Grenache“, „Cabernet“, „Cabernet Franc“, „Cabernet Sauvignon“, „Canaiolo“, „Merlot“, „Petit Verdot“, „Pugnitello“, „Sangiovese“, „Ciliegiolo“, „Syrah“: 11,5 proc.; *Riserva*: 12 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: Rosso: 22 g/l.; *Novello*: 20 g/l.; „Alicante/Grenache“, „Cabernet“, „Cabernet Franc“, „Cabernet Sauvignon“, „Canaiolo“, „Merlot“, „Petit Verdot“, „Pugnitello“, „Sangiovese“, „Ciliegiolo“, „Syrah“: 22 g/l.; *Riserva*: 24 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

4. *Rosato* (rožinis) / „Rosé“ vinas, nurodant vynuogių veislę

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: skirtingo intensyvumo rožinė.

Kvapas: subtilus, su intensyviu vaisišku pokvapiu, iš „Alicante“ veislės vynuogių pagaminto vyno – patvaresnis, o iš „Sangiovese“ veislės vynuogių pagaminto vyno – subtilesnis.

Skonis: nuo sauso iki pusiau sauso, rūgštokas, harmoningas.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 10,5 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 16 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

5. *Vin Santo* (šventasis vinas)

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: nuo šiaudų geltonumo iki gintaro arba rudos spalvos.

Kvapas: primenantis eterį, šiltas ir savitas.

Skonis: nuo sauso iki saldaus, harmoningas ir aksominis.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 16 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 22 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	12
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	30
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

6. *Vendemia tardiva* (vėlyvo derliaus) vynas, nurodant vynuogių veislę

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: nuo ryškios šiaudų geltonos iki įvairaus intensyvumo aukso geltonos.

Kvapas: subtilus, intensyvus, kartais aštrus.

Skonis: nuo sauso iki saldaus, sodrus ir harmoningas.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 15 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 22 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	25
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

7. *Passito Bianco* (baltasis, vytintų vynuogių) vynas, įskaitant su vynuogių veislės nuoroda

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: nuo aukso geltonos iki įvairaus intensyvumo gintarinės.

Kvapas: stiprus, prinokusių vaisių.

Skonis: nuo sauso iki saldaus, malonus ir aksominis.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 15,5 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 23 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	12
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	25
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

8. *Passito Rosso* (raudonasis, vytintų vynuogių) vynas, įskaitant su vynuogių veislės nuoroda

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: intensyvi rubino raudonumo.

Kvapas: stiprus, plataus spektro.

Skonis: nuo sauso iki saldaus, aksominis.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: 15,5 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: 24 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	12
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgštis

Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	25
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

9. Putojantis vynas ir rūšinis putojantis vynas – *Bianco*, įskaitant su vynuogių veislės ir *Rosato*/*Rosé* nuoroda

TRUMPAS TEKSTINIS APRAŠYMAS

Spalva: įvairaus intensyvumo šiaudų geltonumo; iš „Ansonica“ veislės vynuogių pagamintų vynų – ryški šiaudų geltona; iš „Vermentino“ veislės vynuogių pagamintų vynų – kartais su žalsvais atspalviais; *Rosato*/*Rosé* rūšies vynų – nuo blyškiai rožinės iki trešnių rožinės.

Putas: lengva ir ilgai išliekanti.

Kvapas: švelnus, vaisiškas, ilgai išliekantis, iš „Ansonica“ veislės vynuogių pagamintų vynų – silpnesnis, iš „Vermentino“ veislės vynuogių pagamintų vynų – subtilesnis, o *Rosato*/*Rosé* rūšies vynuose labiau juntami vaisiški pokvapiai.

Skonis: nuo „zero dosage“ iki labai sauso, iš „Ansonica“ veislės vynuogių pagamintų vynų – harmoningas, *Rosato*/*Rosé* rūšies vynų – ryškus, rūgštus, šiek tiek kartus.

Mažiausia visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais: *Bianco* ir *Rosato*: 10,5 proc.; „Ansonica“, „Vermentino“: 11 proc.

Mažiausias becukrio ekstrakto kiekis: *Bianco* 14 g/l; „Ansonica“ ir „Vermentino“, *Rosato*/*Rosé*: 16 g/l.

Bet kokie toliau esančioje lentelėje nenurodyti analitiniai parametrai atitinka nacionalinės ir ES teisės aktuose nustatytas ribas.

Bendrosios analitinės savybės

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	4,5 g/l vyno rūgšties
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

5. Vyno gamybos metodai

5.1. Specialūs vynininkystės metodai

1. *Vin Santo* rūšies vynų gamybos metodas

Specialūs vynininkystės metodai

Kruopščiai atrinktos vynuogės, prieš spaudžiant, turi būti natūraliai vytinamos tinkamose patalpose tol, kol pasiekiamas tinkamas cukraus kiekis. Vynas turi būti gaminamas, laikomas ir brandinamas medinėse talpyklose, kurių didžiausia talpa – 500 l, ir jo negalima pateikti vartoti iki trečiųjų metų, einančių po vynuogių užauginimo metų, kovo 1 d.

2. Vyno gamybos metodas *Governo all'uso Toscano*

Specialūs vynininkystės metodai

Tradicinis metodas, leidžiamas naudoti gaminant Rosso rūšies vynus ir vynus iš „Sangiovese“ veislės vynuogių, kurio laikantis iš lėto pradedama nauja fermentacija pridodant šiek tiek vytintų juodųjų vynuogių (bent 10 kg vienam hektolitru), kurios, prieš spaudžiant, pradėjo fermentuotis.

5.2. Didžiausias derlius ir išeiga

1. *Bianco, Bianco Riserva* ir *Spumante* vynams

13 000 kg vynuogių iš hektaro

2. *Bianco, Bianco Riserva* ir *Spumante* vynams

91 hektolitras iš hektaro

3. *Rosso, Rosso Riserva, Rosato, Rosato Spumante, Novello* vynams

12 000 kg vynuogių iš hektaro

4. *Rosso, Rosso Riserva, Rosato, Rosato Spumante, Novello* vynams

84 hektolitrai iš hektaro

5. *Vin Santo* vynams

13 000 kg vynuogių iš hektaro

6. *Vin Santo* vynams

45,5 hektolitro iš hektaro

7. Iš šių veislių vynuogių pagamintiems ir šių rūšių vynams: „Ansonica“, „Ansonica Spumante“, „Chardonnay“, „Sauvignon“, „Trebbiano“, „Vermentino“, „Vermentino Spumante“, „Viognier“

12 000 kg vynuogių iš hektaro

8. Iš šių veislių vynuogių pagamintiems ir šių rūšių vynams: „Ansonica“, „Ansonica Spumante“, „Chardonnay“, „Sauvignon“, „Trebbiano“, „Vermentino“, „Vermentino Spumante“, „Viognier“

84 hektolitrai iš hektaro

9. „Vermentino Superiore“ vynams

9 000 kg vynuogių iš hektaro

10. „Vermentino Superiore“ vynams

63 hektolitrai iš hektaro

11. Iš „Alicante“, „Cabernet“, „Cabernet Sauvignon“, „Cabernet Franc“, „Canaiolo“, „Ciliegiolo“, „Merlot“, „Petit Verdot“, „Sangiovese“, „Syrah“ veislių vynuogių pagamintiems vynams

11 000 kg vynuogių iš hektaro

12. Iš „Alicante“, „Cabernet“, „Cabernet Sauvignon“, „Cabernet Franc“, „Canaiolo“, „Ciliegiolo“, „Merlot“, „Petit Verdot“, „Sangiovese“, „Syrah“ veislių vynuogių pagamintiems vynams

77 hektolitrai iš hektaro

13. Iš „Pugnitello“ veislės vynuogių pagamintiems vynams

9 000 kg vynuogių iš hektaro

14. Iš „Pugnitello“ veislės vynuogių pagamintiems vynams

63 hektolitrai iš hektaro

15. „Alicante Rosato“, „Ciliegiolo Rosato“, „Merlot Rosato“, „Sangiovese Rosato“ ir „Syrah Rosato“ vynams

11 000 kg vynuogių iš hektaro

16. „Alicante Rosato“, „Ciliegiolo Rosato“, „Merlot Rosato“, „Sangiovese Rosato“ ir „Syrah Rosato“ vynams

77 hektolitrai iš hektaro

17. *Passito Bianco*, „Ansonica Passito“, „Chardonnay Passito“, „Sauvignon Passito“ ir „Vermentino Passito“ vynams

11 000 kg vynuogių iš hektaro

18. *Passito Bianco*, „Ansonica *Passito*“, „Chardonnay *Passito*“, „Sauvignon *Passito*“ ir „Vermentino *Passito*“ vynams
44 hektolitrai iš hektaro
19. *Passito Rosso*, „Cabernet *Passito*“, „Cabernet Sauvignon *Passito*“, „Ciliegiolo *Passito*“, „Merlot *Passito*“ ir „Sangiovese *Passito*“ vynams
11 000 kg vynuogių iš hektaro
20. *Passito Rosso*, „Cabernet *Passito*“, „Cabernet Sauvignon *Passito*“, „Ciliegiolo *Passito*“, „Merlot *Passito*“ ir „Sangiovese *Passito*“ vynams
44 hektolitrai iš hektaro
21. *Vendemmia tardiva*, „Ansonica *Vendemmia tardiva*“, „Chardonnay *Vendemmia tardiva*“ ir „Sauvignon *Vendemmia tardiva*“ vynams
80 000 kg vynuogių iš hektaro
22. *Vendemmia tardiva*, „Ansonica *Vendemmia tardiva*“, „Chardonnay *Vendemmia tardiva*“ ir „Sauvignon *Vendemmia tardiva*“ vynams
40 hektolitrus iš hektaro
23. „Trebiano *Vendemmia tardiva*“, „Vermentino *Vendemmia tardiva*“ ir „Viognier *Vendemmia tardiva*“ vynams
80 000 kg vynuogių iš hektaro
24. „Trebiano *Vendemmia tardiva*“, „Vermentino *Vendemmia tardiva*“ ir „Viognier *Vendemmia tardiva*“ vynams
40 hektolitrus iš hektaro

6. Nustatyta geografinė vietovė

Gamybos vietovė yra Toskanos regione ir konkrečiai apima visą Groseto provincijos teritoriją.

7. Vyninių vynuogių veislė (-ės)

„Alicante N.“ – „Grenache“
„Ansonica B.“ – „Inzolia“
„Cabernet Franc N.“ – „Cabernet“
„Cabernet Sauvignon N.“ – „Cabernet“
„Canaiole Nero“ – „Canaiole“
„Carmenère N.“ – „Cabernet“
„Chardonnay B.“
„Ciliegiolo N“
„Malvasia Istriana B.“ – „Malvasia“
„Malvasia Bianca Lunga B.“ – „Malvoisier“
„Malvasia Bianca di Candia“ – „Malvasia“
„Merlot N.“
„Petit Verdot N“
„Pugnitello N“
„Sangiovese N.“ – „Sangiovese“
„Sauvignon B.“ – „Sauvignon-Blanc“
„Syrah N.“
„Trebiano Toscano B“ – „Procanico“
„Vermentino B.“ – „Pigato B.“
„Viognier B.“

8. Ryšio (-ių) su geografine vietove aprašymas

8.1. SKVN „Maremma Toscana“ žymimi vynai, įskaitant Vin Santo, Vendemmia Tardiva ir Passito rūšis

Vietovėje daugiausia plyti kalvos ir kalvų papėdės, jai būdingas vidutinis kritulių kiekis ir negausūs vasaros lietūs. Gilūs ir gerai drenuojami dirvožemiai yra palankūs šaknų sistemai vystytis. Tai – istorinė dar etruskų laikais įkurta vynuogių auginimo vietovė, kuri per amžius buvo laikoma puikiai tinkančia vynmedžiams auginti. Dauguma vynmedžių buvo formuojami taikant metodą, kai paliekamas metūglis, iš kurio pumpurų išauga nauji derantys ūgliai (angl. *spurred cordon*), ir vynmedžiai tankiai susodinami. Naudojamos šioje vietovėje tradicinių („Trebbiano Toscano“, „Ansonica“, „Vermentino Superiore“, „Sangiovese“ ir „Ciliegiolo“) ir modernesnių („Chardonnay“, „Sauvignon“, „Viognier“, „Merlot“, „Cabernet“ ir „Syrah“) veislių vynuogės, iš kurių gaminami labai saviti, gaivūs, aromatingi ir geros struktūros vynai.

8.2. SKVN „Maremma Toscana“ žymimi vynai – putojantis vynas ir rūšinis putojantis vynas

Vietovėje daugiausia plyti kalvos ir kalvų papėdės; ji pasižymi vidutiniu kritulių kiekiu, negausiais vasaros lietumis ir yra gerai vėdinama. Gilūs ir gerai drenuojami dirvožemiai yra palankūs šaknų sistemai vystytis. Tradicinė putojančių vynų gamyba taip pat yra susijusi su tuo, kad vietovėje yra natūralių tufo uolienoje iškirstų rūšių, kuriuose gali būti palaikoma optimali temperatūra. Nuo seniausių laikų vynmedžiai vynuogynuose buvo sodinami labai tankiai. Vynui gaminti naudojamos tradicinės vietovėje auginamų vynmedžių veislių („Trebbiano Toscano“, „Vermentino“ ir „Ansonica“) vynuogės. Kartu su šiomis vynuogėmis kartais gali būti naudojamos naujesnių veislių („Chardonnay“, „Sauvignon“) vynuogės, suteikiančios vynams gaivų, rūgštoką, subtilų ir vaisišką skonį.

9. Kitos svarbiausios sąlygos (išpilstymas, ženklimas, kiti reikalavimai)

Ženklimas etiketėmis

Teisinė sistema:

ES teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Papildomos nuostatos dėl ženklavimo.

Sąlygos aprašymas:

Sinonimas „Grenache“ buvo nurodytas kaip alternatyvus „Alicante“ veislės pavadinimas.

Nurodyta galimybė rožiniams vynams vartoti terminą „Rosé“ kaip alternatyvą žodžiui *Rosato*.

Produktų gamybos vietovė

Teisinė sistema:

ES teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Su gamyba nustatytoje geografinėje vietovėje susijusi nukrypti leidžianti nuostata.

Sąlygos aprašymas:

Į vietovių, kuriose gali būti gaminami SKVN žymimi vynai, sąrašą, be Pizos, Livorno, Sienos ir Florencijos provincijų, įtraukta Areco provincija.

Vynuogių veislės nuoroda

Teisinė sistema:

ES teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Papildomos nuostatos dėl ženklavimo.

Sąlygos aprašymas:

Įtraukta galimybė etiketėje nurodyti dviejų iš produkto specifikacijoje nurodytų tos pačios spalvos vynuogių veislių pavadinimus. Pagal Reglamento (ES) 2019/33 50 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunkčio nuostatą, jie turi būti nurodomi faktinio panaudotų vynuogių kiekio mažėjimo tvarka.

Išpilstymo taisyklės

Teisinė sistema:

ES teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Papildomos nuostatos dėl ženklinimo.

Sąlygos aprašymas:

Galima naudoti bet kokią galiojančiuose teisės aktuose leistino nominalaus tūrio tarą, įskaitant iš kitų medžiagų nei stiklas pagamintą tarą, kurią sudaro daugiasluoksnis polietileno ar poliesterio plastikinis vynmaišis, įdėtas į kartono ar bet kokios kitos standžios medžiagos dėžę, ir skirtas tik 2–5 l talpai.

Negalima naudoti stiklinių siaurakakčių ąsočių ir didbutelių bei taros, pagamintos iš kitos nei stiklas medžiagos, pavyzdžiui, polietileno tereftalato (PET) ir plastiku dengto popieriaus (Brik).

Į stiklinius butelius supilstytus vynus galima uždaryti bet koku teisės aktuose leidžiamu būdu, išskyrus metalinius dangtelius.

Vynus, žymimus pavadinimais *Riserva*, *Superiore* ir *Vigna*, taip pat *Passito*, *Vin Santo* ir *Vendemmia tardiva* rūšių vynus leidžiama išpilstyti tik į stiklinius butelius, kurių forma ir apipavidalinimas yra tinkami geram vynui, ir kurių nominalus tūris ne didesnis kaip 18 l, o uždarymui turi būti naudojami ne metaliniai dangteliai.

Nuoroda į produkto specifikaciją

<https://www.politicheagricole.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/19593>

Paraiškos įregistruoti pavadinimą paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą

(2023/C 290/07)

Šiuo paskelbimu suteikiama teisė pareikšti prieštaravimą paraiškai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 ⁽¹⁾ 51 straipsnį per tris mėnesius nuo šio paskelbimo.

BENDRASIS DOKUMENTAS

„Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“

ES Nr.: PGI-CY-02872

Pateikta 2022.10.21

1. [SKVN arba SGN] pavadinimas (-ai)

„Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“

2. Valstybė narė arba trečioji šalis

Kipras

3. Žemės ūkio produkto arba maisto produkto aprašymas

3.1. Produkto rūšis

1.3 klasė. Sūriai

3.2. Produkto, kurio pavadinimas nurodytas 1 punkte, aprašymas

Produktas „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ – tai minkštas arba pusketietis baltasis sūris, pagamintas iš termiškai apdoroto šviežio ožkos pieno, šliužo fermento (išskyrus šliužo fermentą iš kiaulės skrandžio) ir druskos.

Šis produktas laikomas gatavu, kai sūdytose išrūgose yra brandinamas bent keturiasdešimt (40) dienų nuo pagaminimo. Produktas „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ pateikiamas rinkai skaidriose pakuotėse, kurių kiekvienoje gausu sūdytose išrūgose mirkstančių sūrio gabalų. Sūrio gabalai būna netaisyklingos formos ir kiekvienas iš jų sveria maždaug 20–80 g.

Cheminės savybės

Riebalų kiekis sausojoje medžiagoje – ne mažiau kaip 43 %;

Drėgmės kiekis – ne daugiau kaip 56 %;

Druska – ne daugiau kaip 4,5 %.

Juslinės savybės

Produktas „Χαλιτζια Τηλλυρίας / Halitzia Tillirias“ yra minkštos arba pusketietės, gana trapios tekstūros su jam būdingomis įvairaus dydžio ir formos akutėmis. Sūrio skonis rūgštokas, gaivus, o kvapas švelniai sūrus, primena citrinų aromatą.

3.3. Pašarai (taikoma tik gyvūniniams produktams) ir žaliavos (taikoma tik perdirbtiems produktams)

—

(¹) O L L 343, 2012 12 14, p. 1.

3.4. *Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje*

Visi gamybos etapai nuo pieno pristatymo iki sūrio brandinimo atliekami nustatytoje geografinėje vietovėje.

3.5. *Specialios produkto registruotu pavadinimu pjaustymo, trynimo, pakavimo ir kt. taisyklės*

Produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ pakuojamas skaidriose pakuotėse, kurių kiekvienoje gausu sūrio gabalų.

Tam, kad produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ neprarastų savo netaisyklingos formos ir trapios tekstūros, jį reikia pakuoti nustatytoje vietovėje, nes dėl gabenimo ir pakavimo už nustatytos vietovės ribų gali padidėti rizika, kad šios specifinės produkto savybės pakis. Pakuojant produktą nustatytoje vietovėje taip pat užtikrinamas geresnis atsekamumas.

3.6. *Specialios produkto registruotu pavadinimu ženklavimo taisyklės*

—

4. **Glaustas geografinės vietovės apibūdinimas**

Nustatytą geografinę vietovę skiria Kato Pyrgos Tillirias, Pigenia, Pachyammos, Pano Pyrgos Tillirias ir Mosfili kaimų administracinės ribos. Šie kaimai įsikūrę Tilirijoje, Kipre.

5. **Ryšys su geografinė vietoje**

Paraiškos įregistruoti SGN pavadinimą „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ pagrindas yra produkto fizinės ir juslinės savybės, daugiausia susijusios su gamybos procesu ir gamintojų sukauptą patirtimi nustatytoje vietovėje. Dėl šių specifinių savybių, ypač sūrio formos, produktas turi gerą vardą, glaudžiai susijusį su nustatyta gamybos vietoje.

Sūrio „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ gabalai dėl savitos formos, vaiskiai baltos spalvos ir netaisyklingų vidinių akučių, suteikiančių jiems jūros vandens nugludintiems akmenims būdingą grublėtą išvaizdą, primena didesnius pajūryje randamus baltus akmenukus. Šios specifinės savybės ir lėmė tokį produkto pavadinimą, be to, daiktavardis vartojamas daugiskaita, nes vienoje pakuotėje kartu sudėti sūrio gabalai tampa dar panašesni į paplūdimio akmenukus.

Visų toliau išvardytų metodų taikymas padeda suteikti produktui „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ anksčiau aprašytas fizines ir juslines savybes, t. y. jam būdingą baltą spalvą ir į akmenukus panašią formą su netaisyklingomis akutėmis, taip pat minkštą arba puskietę tekstūrą:

- a) gaminant sūrį naudojamas tik ožkos pienas, todėl sūris yra baltesnis už kitus sūrius, kuriuos gaminant naudojama daugiau pieno rūšių;
- b) varškė supjaustoma į apvalius, tada į mažesnius gabalus, kurie dedami į negilius indus ir 48 valandoms paliekami mirkti sūdytose išrūgose. Dedant varškės gabalus į indus, stengiamasi jų nesugrūsti, antraip gali pakisti jų forma. Visas šis procesas yra svarbus, nes varškės gabalai prisigeria sūdytų išrūgų ir išbrinksta, todėl produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ įgauna į akmenukus panašią formą;
- c) varškė perkeliama į „talari“ (tam tikrą krepšelį), atsargiai pakratoma ir lengvai suspaudžiama, todėl varškėje, o kartu ir galutiniam produkte, mechaniškai susidaro akutės;
- d) produktas brandinamas sūdytose išrūgose. Brandinimo metu vyksta mikrobiologiniai procesai, dėl kurių produktas įgyja netaisyklingą apvalią formą ir grublėtą paviršių, primenantį jūros vandens nugludintus akmenukus;
- e) vykstant natūraliam proteolizės procesui, kuris yra svarbus sūdytose išrūgose brandinant baltuosius sūrius, produktas įgauna minkštą arba puskietę tekstūrą.

Produkto „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ savybės, jo panašumas į paplūdimio akmenukus ir jo ryšys su nustatyta geografinė vietoje taip pat aprašyti naujausiuose moksliniuose tyrimuose, kuriuose teigiama, kad „sūris „Halitzia“ yra tradicinis baltasis sūryminis sūris iš ožkos pieno, gaminamas atkampiam šiaurės vakarų Kipro Tilirijos pusiasalyje esančiuose ūkiuose nedideliais kiekiais“ ir kad „šis sūris taip vadinamas dėl savo formos, kuri primena nedidelį baltą akmenį ar akmenuką“ (Photis Papademas et al. (2019), „Conventional and omics approaches shed light on Halitzia cheese, a long-forgotten white-brined cheese from Cyprus“, *International Dairy Journal* 98, p. 72–83).

Labiausiai tikėtina, kad produkto „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ gamybos meną XVI a. pab. vietos gyventojams perdavė užkariautojų tautos. Nors produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ daugiausia buvo gaminamas tik nustatytoje vietoje, per pastaruosius metus šis sūris išpopuliarėjo visoje saloje.

Produkto „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ gamybos žinios buvo perduodamos iš kartos į kartą, ir iki pat šių dienų šis sūris gaminamas mažose namų ūkio įmonėse arba Tilirijos gyventojų namuose. Produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ pastaruoju metu susilaukė daug dėmesio spaudoje ir internete. Pavadinimą „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ taip pat galima rasti Kipro dialekto žodynuose ir leidiniuose, kuriuose reklamuojamas kiprietiškas maistas, pvz., Kipro gastronominiame žemėlapyje. Remiantis bibliografiniais duomenimis, tradiciškai produktas buvo gaminamas iš ožkos ir avies pieno mišinio, tačiau pastaraisiais metais, ypač Tilirijos regione, įsitvirtino praktika naudoti išimtinai ožkos pieną.

Nuo 2016 m. Tilirijos regione tradiciškai rengiamas Figų ir sūrio „Halitzi“ festivalis, o 2020 m. Kipro kulinariuose apdovanojimuose produktas „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ buvo vainikuotas metų Kipro produktu. Be to, sūris „Χαλιτζια Τηλλυριας / Halitzia Tillirias“ yra priskiriamas prie produktų, kuriems suteiktas kokybės ženklas „Taste Cyprus Delightful Journeys“ (liet. „Rinkitės žavią kulinarią kelionę po Kiprą“) ir ženklas „Cyprus breakfast“ (liet. „Kipro pusryčiai“), taip pat jis įtrauktas į Kipro restoranų meniu.

Nuoroda į paskelbtą specifikaciją

<http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/All/82B33F7D83ABF5A8C225879C00346BA5?OpenDocument>

Paraiškos įregistruoti pavadinimą paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą

(2023/C 290/08)

Šiuo paskelbimu suteikiama teisė pareikšti prieštaravimą paraiškai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 ⁽¹⁾ 51 straipsnį per tris mėnesius nuo šio paskelbimo.

BENDRASIS DOKUMENTAS

„Meso crne slavonske svinje“

ES Nr.: PDO-HR-02818-26.11.2021

SKVN (x) SGN ()

1. [SKVN arba SGN] pavadinimas (-ai)

„Meso crne slavonske svinje“

2. Valstybė narė arba trečioji šalis

Kroatijos Respublika

3. Žemės ūkio produkto arba maisto produkto aprašymas

3.1. Produkto rūšis

1.1 klasė. Šviežia mėsa (ir subproduktai)

3.2. Produkto, kurio pavadinimas nurodytas 1 punkte, aprašymas

Produktas „Meso crne slavonske svinje“ – tai šviežia mėsa, gauta paskerdus paršelių ir penimų kiaulių kategorijai priskiriamas kiaules (patinus ir pateles), kurios veisiamos kergiant juodųjų Slavonijos kiaulių („Fajferica“) veislės paršavedes ir kuilius, ir yra tinkamo amžiaus ir galutinio kūno svorio, laikomos tam tikromis laikymo sąlygomis (pagal ekstensyviojo ir pusiau intensyviojo auginimo sistemą) ir šeriamos tinkamu režimu.

Produktas „Meso crne slavonske svinje“ gaunamas iš paršelių, kurie skerdziami 120–150 dienų amžiaus ir kurių gyvasis kūno svoris siekia 20–30 kg, taip pat iš penimų kiaulių, kurios skerdziamos 450–730 dienų amžiaus ir kurių gyvasis kūno svoris yra 100–170 kg. Paskerstų paršelių skerdenos sveria 12–22 kg, o paskerstų penimų kiaulių – 55–120 kg. Paskerstų paršelių skerdenos ilgis (matuojamas nuo gaktikaulio iki pirmojo kaklo slankstelio, atlanto) siekia 60–80 cm, o paskerstų penimų kiaulių – 90–115 cm. Paskerstų paršelių skerdenas sudaro 55–60 proc. liesos mėsos, o paskerstų penimų kiaulių skerdenas – 35–45 proc. liesos mėsos. Atsižvelgiant į gyvulių amžių ir laikymo sąlygas, tarpraumeninių riebalų dalis siekia daugiau kaip 5 proc., todėl mėsa įgauna marmuro margumo.

Produkto „Meso crne slavonske svinje“ riebalinis audinys yra baltos spalvos.

Mėsos „Meso crne slavonske svinje“ cheminė sudėtis kiekviename gamybos etape turi atitikti toliau pateiktoje lentelėje nustatytus reikalavimus:

Sudedamoji dalis	Paršeliai	Penimos kiaulės iki 120 kg svorio	Penimos kiaulės 120–180 kg svorio
Riebalai (%)	> 2,0	> 4,0	> 5,0
Baltymai (%)	> 21,0	> 23,0	> 23,0
Peleningumas (%)	< 1,5	< 1,5	< 1,5
Vanduo (%)	< 75,0	< 75,0	< 75,0

⁽¹⁾ OL L 343, 2012 12 14, p. 1.

Produktas „Meso crne slavonske svinje“ teikiamas rinkai kaip atšaldyta (šviežia) arba sušaldyta mėsa (nepjaustytos skerdenos, skerdenų pusės, skerdenų pusių dalys su kaulu (skerdenos ketvirčiai, pagrindiniai gabalai: kumpis, mentė, šoninė, mentikaulis, nugarinė)) ir kaip mėsa be kaulų (supjaustyta gabalais arba griežinėliais, nesupakuota arba supakuota). Mėsa „Meso crne slavonske svinje“ valgoma virta.

3.3. Pašarai (taikoma tik gyvūniniams produktams) ir žaliavos (taikoma tik perdirbtiems produktams)

Laktacijos laikotarpiu paršeliai papildomai šeriami paruoštu pašarų mišiniu (kurį sudaro 20 proc. žalių baltymų). Po nujunkymo paršelius laikant lauke, šie šeriami javų (kukurūzų, miežių, kviečių, kvietrugių) ir pupinių augalų (gauruotųjų sojų, dirvinių žirnių, lubinų, pupų) mišiniu, papildomai duodant stambiųjų pašarų (šviežių žalių mėlynžiedžių liucernų, dobilų ir žolės mišinių, moliūgų, dilgėlių, mėlynžiedžių liucernų šieno). Auginant paršelius jų racioną turi sudaryti ne mažiau kaip 16 proc. žalių baltymų. Draudžiama paršelius šerti genetiškai modifikuotais pašarais. Paršeliai šeriami pašarais, leidžiama naudoti vitaminų ir mineralų papildus. Jiems visada turi būti tiekiami pakankamai gėlo geriamojo vandens.

Penimas kiaules laikant lauke, šios šeriamos javų (kukurūzų, miežių, kviečių, kvietrugių, avižų) ir pupinių augalų (gauruotųjų sojų, dirvinių žirnių, lubinų, pupų) mišiniu, papildomai duodant stambiųjų pašarų ir miško riešutų (gilių, kaštainio ir buko riešutų). Penimų kiaulių racioną turi sudaryti ne mažiau kaip 12 proc. žalių baltymų. Draudžiama penimas kiaules šerti genetiškai modifikuotais pašarais. Penimos kiauless šeriamos pašarais. Joms visada turi būti tiekiami pakankamai gėlo geriamojo vandens.

Visi gyvuliams duodami pašarai turi būti kilę iš 4 punkte nustatytos vietovės. Išimtiniais atvejais, kai dėl gaivalinių nelaimių pašarų gamyba nustatytoje vietovėje negalima, pašarai gali būti perkami iš kitų vietovių, tačiau tokiu atveju savininkas turi pateikti tai patvirtinančius dokumentus. Nepaisant to, tokių pašarų, gautų ne iš nustatytos geografinės vietovės, kiekis neturi viršyti 50 proc. sausosios medžiagos per metus.

3.4. Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje

Visi produkto „Meso crne slavonske svinje“ gamybos etapai – nuo paršiavimo ir auginimo, penėjimo ir šerimo iki kiaulių skerdimų, skerdenų perdirbimo ir pateikimo rinkai – turi vykti 4 punkte nustatytoje geografinėje vietovėje.

3.5. Specialios produkto registruotu pavadinimu pjaustymo, trynimo, pakavimo ir kt. taisyklės

Kad būtų užtikrinta veiksminga kontrolė ir atsekamumas, visi produkto „Meso crne slavonske svinje“ gamybos etapai, taip pat pakavimas ir ženklavimas turi būti atliekami nustatytoje geografinėje vietovėje. Svarbu produktą supakuoti nustatytoje geografinėje vietovėje, nes taip užtikrinama, kad mėsa išliks šviežia, kokybiška ir higieniška, taip pat maksimaliai sumažinama mikrobiologinio užteršimo galimybė.

3.6. Specialios produkto registruotu pavadinimu ženklavimo taisyklės

Ant rinkai pateikiamo galutinio produkto „Meso crne slavonske svinje“ turi būti nurodomi logotipas, gamintojo pavadinimas ir saugomos kilmės vietos nuorodos ženklas. Produkto logotipas yra netaisyklingo penkiakampio, kurio kvadratinis pagrindas nukreiptas į viršų, o trikampis galas – į apačią, formos. Penkiakampis – tamsiai raudonos spalvos su aukso spalvos krašteliais. Jo centre pavaizduota stilizuota juoda kiaulė. Virš jos aukso geltonumo spalvos šriftu „Papyrus“ užrašytas produkto pavadinimas „Meso crne slavonske svinje“. Po stilizuota juoda kiaule pavaizduotos trys stilizuotos auksinės spalvos žvaigždutės.

4. Glaustas geografinės vietovės apibūdinimas

Produktas „Meso crne slavonske svinje“ gaminamas Kroatijos žemyninės dalies teritorijoje, kurią sudaro 13 apskričių ir Zagrebo miestas. Produktas „Meso crne slavonske svinje“ gaminamas tik šių apskričių miestų ir savivaldybių administracinėse ribose: Vukovar-Syrmia, Osijek-Baranja, Slavonski Brod-Posavina, Požega-Slavonia, Virovitica-Podravina, Bjelovar-Bilogora, Koprivnica-Križevci, Međimurje, Varaždin, Krapina-Zagorje, Zagreb, Sisak Moslavina, Karlovac. Šioje vietovėje nuo seno auginamos kiaulės, o dėl specifinių geografinių ir klimato sąlygų visose nustatytose vietovės dalyse tradicinis kiaulininkystės metodas beveik niekuo nesiskiria. Produkto „Meso crne slavonske svinje“ gamybos vietovę šiaurėje daugiausia riboja Kroatijos valstybės siena su Vengrija, rytuose – su Serbija, o pietuose ir pietryčiuose – su Bosnija ir Hercegovina, kur siena eina Savos ir Unos upėmis. Pietvakariuose produkto „Meso crne slavonske svinje“ gamybos vietovės riba driekiasi ties Karlovaco apskrities ir Likos-Senio, Pajūrio-Kalną, Zadaro apskričių riba.

5. Ryšys su geografine vietove

Produkto „Meso crne slavonske svinje“ apsauga grindžiama specifine mėsos kokybe, kurią lemia genetinis pagrindas, tai, kaip kiaulės laikomos ir šeriamos, bei skerdziamų kiaulių amžius.

5.1. Geografinės vietovės ypatumai

Geografinė vietovė, kurioje gaminama mėsa „Meso crne slavonske svinje“, pasižymi didele topografinė įvairove. Iš rytų ją supa žemumos, o iš vakarų ir pietvakarių – kalnai, iškilę hercininės kalnodaros metu. Likusį kraštovaizdį daugiausia formavo upiniai (sraunių upių sukelti) ir eoliniai (vėjo sukelti) procesai, sąlygoję akumuliaciją (nusėdimą) ir eroziją (dūlėjimą). Vykstant šiems procesams, susidarė salpos, meandros ir senvagės, taip pat potvynių neužliejamos upinės terasos, kuriose buvo galima įsikurti ir užsiimti žemdirbyste, be to, susidarė eolinės žemės ūkio reikmėms tinkamo juodžemio ir smulkiagrūdės medžiagos (liosos) nuogulos. Tai lėmė kelių dirvožemio rūšių (humusingo juodžemio, rudžemio, pelkinio juodžemio, aliuvinio dirvožemio ir jaurazemio arba išplautojo išmolėjusio dirvožemio) susiformavimą.

Žemyninės Kroatijos teritorijoje, kurioje gaminamas produktas „Meso crne slavonske svinje“, vyrauja vidutiniškai šiltas, drėgnas klimatas, šiltos vasaros ir palyginti švelnios žiemos. Vidutinė oro temperatūra siekia 10,7 °C. Meteorologijos stočių duomenimis, aukščiausia vidutinė mėnesio temperatūra fiksuojama liepos mėnesį (rečiau rugpjūtį arba birželį) ir vidutiniškai siekia 19,5–21,9 °C. Šalčiausia būna sausio mėnesį, kai vidutinė temperatūra svyruoja nuo -1,4 iki 1,2 °C. Vidutinis metinis kritulių kiekis – nuo 700 mm (vasarą) iki 1 400 mm (žiemą). Santykinė oro drėgmė vidutiniškai siekia apie 80 proc. per metus – pavasario ir vasaros mėnesiais stingant drėgmės, žiemos mėnesiais vyrauja drėgmė. Be to, labai retai pasitaiko itin sausų dienų, kai vidutinė oro drėgmė nesiekia 30 proc. Prie didesnės drėgmės šioje vietovėje prisideda ir upės.

Dėl specifinių klimato ir topografinių sąlygų taip pat išplito dideli miškai, kuriuose daugiausia auga gluosniai, alksniai, tuopos, paprastieji ąžuolai, bekočiai ąžuolai, skroblai, kaštainiai ir bukai (aukštesni nei 300 m), plotai. Praeityje šioje vietovėje dėl derlingų žemių ir gausybės upių įsikūrę žmonės daugiausia vertėsi žemės ūkio gamyba, taip pat augalininkyste ir gyvulininkyste. Augalininkystė ir gyvulininkystė taip pat buvo pritaikytos prie nustatytos vietovės klimato sąlygų ir specifinių geografinių ypatumų. Slavonijos klimato ir topografinės savybės turėjo didelės įtakos

žemės ūkio plėtrai. Palankios klimato sąlygos javų auginimui ir didžiulės ganyklos upių salpose buvo ypač palankios plėtoti gyvulininkystę, ypač kiaulininkystę. Bėgant laikui kiaulininkystės tradicijos Slavonijoje keitėsi: iš pradžių kiaulės buvo laikomos dvaruose, tada pradėtos auginti laukuose, kai kiaules savo reikmėms kaimuose augindavo kone kiekviena šeima, o vėliau susiformavo stambios žemės ūkio pramonės sistemos, kai kiaulės buvo laikomos dideliuose ūkiuose.

Grafas Dragutinas Karlas Pfeiferis de Orlovnjakas savo dvaruose Orlovnjake, Bezenicoje, Višnevcuose ir Gladoše selektyviai veisė daugybę naminių gyvulių veislių, iš kurių žymiausia buvo juodųjų Slavonijos kiaulių veislė, vėliau pavadinta jo vardu – „Fajferica“. Šis pavadinimas išlikęs iki pat šių dienų. Atsižvelgdamas į specifines klimato ir dirvožemio ypatybes, grafas panoro sukurti kiaulių veislę, kuri ankstyvame amžiuje būtų brandesnė, vaisingesnė ir mėsingesnė už tuo metu Slavonijoje auginamas kiaules. Be to, jis siekė sukurti kiaulių veislę, kuri dėl savo anatominių savybių ir išvaizdos būtų pritaikyta laikyti lauke, salpų ganyklose. Juodosios Slavonijos kiaulės („Fajferica“) ėmė plisti visoje Panonijos Kroatijoje, įskaitant teritoriją aplink Zagrebą ir Barania apskritį. Bemaž visi veisėjai taikė tą patį juodųjų Slavonijos kiaulių veisimo būdą. Kiaulės buvo auginamos lauke ir bandomis (pusiau klajoklinė gyvulininkystė), o kiaulėms puikiai prisitaikius prie klimato sąlygų, iki XX a. vidurio tai buvo gausiausia kiaulių veislė Panonijos Kroatijoje („Specijalno stočarstvo“, Hrasnica et al, 1964, p. 250–253).

5.2. Produkto ypatumai

Juodųjų Slavonijos kiaulių („Fajferica“) veislė buvo išvesta dėl padidėjusios kiaulienos paklausos. Nuo pat pradžių mėsa „Meso crne slavonske svinje“ buvo laikoma kokybiškesne nei kitų rinkoje esančių kiaulių veislių mėsa. Ritzoffy (M. Kurbanović, „Uzgoj svinja“ (liet. „Kiaulininkystė“), 1943) teigia, kad juodųjų Slavonijos kiaulių veislė buvo išvesta siekiant pagerinti mangalicos veislės kiaulių mėsą, tuo pačiu padidinant jų mėsingumą, ir priduria, kad „juodosios Slavonijos kiaulės yra mėsingesnės nei mangalicos veislės kiaulės. Šių dviejų veislių kiaulių mėsos kiekis skiriasi 5–10 proc. Juodosios Slavonijos kiaulės mėsa yra aukščiausios kokybės“. S. Pribičević 1950 m. leidinyje apie juodųjų Slavonijos kiaulių skerdenų pusių ir mėsos kokybę teigia, kad šios veislės kiaulės „subręsta anksti, yra gan vaisingos, tinkamos penėti, gerai įsisavina pašarus, iš jų gaunama puiki mėsa su optimaliu mėsos ir riebalų santykiu, jos gerai ganosi ir yra puikiai prisitaikiusios prie mūsų laikymo ir šėrimo sąlygų“. Leidinyje „Klaoničke vrijednosti kod tovljenika različitih pasmina svinja“ (liet. „Įvairių veislių penimų kiaulių skerdimas vertės“) Ilančić ir Adilović teigimu, penimų juodųjų Slavonijos kiaulių skerdenas vidutiniškai sudaro beveik 39 proc. liesos mėsos, t. y. 8 proc. daugiau nei mangalicos veislės kiaulių.

Viena iš pagrindinių kiaulienos kokybės savybių, darančių didelę įtaką jos skoniu ir aromatu, yra tarpraumeninių riebalų kiekis, kuris daugelyje komercinių veislių ir hibridinių kiaulių šiais laikais neviršija 2 proc. Visų kategorijų kiaulių mėsa „Meso crne slavonske svinje“ išsiskiria didesne tarpraumeninių riebalų dalimi nugaros raumenyse nei komercinių veislių, tipų ir hibridinių kiaulių mėsa. Atsižvelgiant į gyvulių amžių ir laikymo sąlygas, juodųjų Slavonijos kiaulių („Fajferica“) tarpraumeninių riebalų dalis siekia daugiau kaip 5 proc., todėl jų mėsa įgauna marmuro margumo. Daug riebalų mėšai suteikia sultingumo, kurį šiais laikais ypač vertina vartotojai. Juodosios Slavonijos kiaulės dėl nevaržomo judėjimo ir ganybos lauke bei lėto augimo, kuris yra natūralaus gyvenimo ritmo dalis, pasižymi tvirtesniu sudėjimu. Be to, jų skerdenoje yra daugiau riebalinio audinio, ypač raumenyse. Didesnė riebalų dalis raumenyse užtikrina, kad iškepta mėsa „Meso crne slavonske svinje“ būtų itin minkšta ir sultinga, todėl, palyginti su mėsa, gaunama iš komercinių veislių, tipų ir hibridinių kiaulių, valgant šią mėsą jaučiama itin minkšta konsistencija.

2017 m. atlikus vartotojų apklausą apie kiaulienos pasirinkimą ir jų požiūrį į juodųjų Slavonijos kiaulių („Fajferica“) mėsos produktus, nustatyta, kad esama nemažai besidominčių mėsos „Meso crne slavonske svinje“ vartojimu. Tai matyti iš to, kad didžioji dalis respondentų (74 proc.) būtų linkę sumokėti brangiau už mėsą „Meso crne slavonske svinje“, jei būtų tikri, kad ji pagaminta tradiciniu ir aplinkai nekenksmingu būdu.

5.3. Priežastinis geografinės vietovės ir produkto ryšys

Kiaulininkystė nuo seno yra pagrindinė gyvulininkystės šaka Slavonijoje, nes čia derlingame dirvožemyje auginami javai, kurie sudaro kiaulių raciono pagrindą.

Šios vietovės gamtinės ypatybės, kaip antai derlingos lygumos, plačios upių salpos, kalvotos ir kalnuotos vietovės, gausybė miškų, taip pat tradicinis kiaulininkystės būdas ir tai, kad kiaulės laikomos lauke, buvo ypač palankios šioms klimato sąlygoms itin atsparioms juodosioms Slavonijos kiaulėms veisti.

Specifinį produkto „Meso crne slavonske svinje“ gamybos būdą lėmė geografinės ir klimato sąlygos bei specifiniai kiaulių auginimo technologiniai procesai, kurie formavosi pasitelkus vietos gyventojų žinias ir patirtį. Šie technologiniai kiaulių auginimo procesai buvo sukurti atsižvelgiant į specifines geografines ir klimato sąlygas ir iš esmės lemia produkto „Meso crne slavonske svinje“ išskirtinumą.

Produkto „Meso crne slavonske svinje“ kokybę lemia ne tik genetinis pagrindas, bet visų pirma tai, kaip kiaulės laikomos ir šeriamos, bei skerdziamų kiaulių amžius. Labai geras produkto „Meso crne slavonske svinje“ kokybinės ir technologinės savybės (tamsesnę mėsos spalvą, didesnę tvirtumą ir tarpraumeninių riebalų kiekį, mažesnę vandens išsiskyrimą ir kt.) lemia jos genetinis pagrindas, nevaržomas juodųjų Slavonijos kiaulių („Fajferica“) judėjimas ir ganymasis ganyklose, specialių pašarų (žalių mėlynžiedžių liucernų, javų grūdų) naudojimas racione ir ilgesnis penėjimo laikotarpis dėl mažesnio vidutinio dienos priesvorio.

Dėl gyvulių laikymo (lauke) būdo mėsa įgauna tamsesnę spalvą, nes gyvuliai daugiau juda ir jų raumenyse vyksta intensyvesnė kraujotaka. Tiesioginė kiaulių laikymo lauke pasekmė yra ta, kad sustiprinamos jų raumenų skaidulos ir sumažinamos galimybės išsiskirti mėsos sultims.

Produkto „Meso crne slavonske svinje“ sultingumą ir minkštumą lemia didesnė tarpraumeninių riebalų dalis, kuri priklauso nuo genetinio pagrindo, kiaulių laikymo lauke ir jų pašaro.

Kroatijos žemyninėje dalyje kiauliena tradiciškai vartojama minint religines ir šeimos šventes, ji užima svarbiausią vietą ant šventinio stalo. Kiaulė taip pat turi simbolinę reikšmę: vietos gyventojai kiaulės įprotį kišti snukį į žemę ir raustis į priekį laiko sėkmės ir klestėjimo simboliu. Štai kodėl kepta kiauliena yra tradicinis ir nepakeičiamas patiekalas išlydint senuosius ir pasitinkant naujuosius metus.

Nuoroda į paskelbtą specifikaciją

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/proizvodi_u_postupku_zastite-zoi-zozp-zts/Specifikacija_Meso_crne_slavonske_svinje_Ispravak.pdf

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT